
PATVIRTINTA
Šiaulių rajono savivaldybės tarybos
2021 m. gruodžio 21 d. sprendimu
Nr. T-331

**ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS 2022–2024
METAMS**

Šiauliai, 2022

SITUACIJOS ANALIZĖ

IŠORINĖS APLINKOS ANALIZĖ

Nacionaliniu lygmeniu valstybės plėtros viziją, raidos prioritetus ir jų įgyvendinimo kryptis nustato Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, kurioje įvardintos trys pagrindinės pokyčių sritys: sumani visuomenė, sumani ekonomika ir sumanus valdymas.

Dar vienas svarbus nacionalinis dokumentas, nustatantis Lietuvos regioninės politikos tvarios ir darnios plėtros įgyvendinimo gaires – „Baltoji knyga“. Šis dokumentas parengtas siekiant suderinti nacionalinės valdžios ir vietos savivaldos institucijų bei socialinių ir ekonominių partnerių teritorinės sanglaudos vizijas ir veiksmus joms pasiekti. „Baltoji knyga“ apima laikotarpį nuo 2017 m. iki 2030 m., o svarbiausi knygoje įtvirtinti principai – atsakinga ir į ekonominę plėtrą orientuota savivalda, įtraukiantys, įgalinti ir kompetentingi regionai, suderintas viešųjų politikų regioninis matmuo ir koordinuota vietos, regionų ir valstybės plėtra.

Tiek patvirtinti Nacionalinės regioninės politikos prioritetai iki 2030 m., tiek „Baltoji knyga“ tvariai plėtrai“ numato, kad viešosios paslaugos būtų lengvai pasiekiamos kiekvienam Lietuvos gyventojui, žmonėms turi būti sudarytos palankios sąlygos gyventi ne tik didmiesčiuose.

2020 m. birželio 11 d. Seimas priėmė naujos redakcijos Regioninės plėtros įstatymą ir lydimuosius teisės aktų pakeitimus, kuriais siekiama sukurti naują efektyvią regioniniu savarankiškumu pagrįstą regioninę politiką, pereiti į kitą kokybinį lygmenį, pagrįstą valstybės ir savivaldybių bei savivaldybių tarpusavio pasitikėjimo, bendradarbiavimo kultūra ir bendrų problemų sprendimu, užtikrinti Lietuvos regionų konkurencingumą bei aukštą gyvenimo kokybę jose.

Įstatyme įtvirtinamas nacionalinės regioninės politikos tikslas – skatinti tolygią ir tvarią plėtrą visoje valstybės teritorijoje.

Siekiama sukurti realų mechanizmą bendrų savivaldybių reikalų sprendimui, taip pat suteikiama galimybė veikti ne tik savo regiono, bet ir apskrities ribose, kurti funkcinės zonos regionams bendradarbiaujant tarpusavyje, išplėsti tam tikrus projektus į didesnę teritoriją. Pagrindinis tikslas – decentralizuoti planavimo procesus, tai yra kad ne iš viršaus, iš ministerijos, nuleidžiamas nurodymas, kaip turėtų būti, o sudaroma galimybė spręsti ir disponuoti lėšomis patiems, ieškoti būdų priimti sprendimus, naudingus regionams.

Esminiai regioninės politikos prioritetai ir uždaviniai iki 2030 metų – darnus ir tvarus regionų ekonomikos augimas, paslaugų ir darbo vietų pasiekiamumas ir veiksminga regioninės politikos įgyvendinimo sistema.

Naujajame 2021–2027 metų Europos Sąjungos finansiniame laikotarpyje iki šiol gyvavusį planavimo pagal pinigus principą pakeis vizijos įgyvendinimo principas. Tokiu atveju, savivaldybių tikslu taptų suformuoti tokią strategiją, į kurią norėtų ir galėtų investuoti ir viešasis, ir privatusis sektoriai.

2013 m. gruodžio 3 d. Šiaulių regiono plėtros tarybos sprendimu Nr. 51/5S-76 „Dėl Šiaulių regiono 2014–2020 metų plėtros plano patvirtinimo“ patvirtintas Šiaulių regiono 2014–2020 m. plėtros planas. Plėtros planas yra strateginis dokumentas, kuris skirtas įgyvendinti nacionalinę politiką regioninės plėtros srityje bei tinkamai pasirengti ir panaudoti ES struktūrinę paramą. Šiaulių regiono 2014–2020 metų plėtros plano aktuali redakcija patvirtinta Šiaulių

regiono plėtros tarybos 2021 m. gegužės 27 d. sprendimu Nr. ŠR/TS-14. Šiuo metu Šiaulių regiono plėtros tarybos administracija rengia naują regiono plėtros planą 2022-2027 metams.

Pasinaudojant 2014–2020 m. ES struktūriniu parama sprendžiamos gyvenamosioms vietoms būdingos problemos skatinant jų plėtrą, didinant konkurencingumą ir gyvenamosios vietovės patrauklumą, skatinant ekonomikos augimą, plėtojant viešąją infrastruktūrą.

Pagal 2014–2020 m. ES struktūrinės paramos programą iki 2021 m. pabaigos Šiaulių rajono savivaldybėje įgyvendinta projektų, kuriems skirta 19,33 mln. Eur ES struktūrinės paramos lėšų (šaltinis – portalas www.esinvesticijos.lt).

2021 m. Šiaulių rajono savivaldybės administracija baigė įgyvendinti projektą „Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra Šiaulių rajone“. Taip pat sėkmingai įgyvendinti projektai „Šiaulių rajono Gruzdžių gimnazijos pastato rekonstravimas“, „Eismo saugumo priemonių gerinimas Šiaulių rajone“.

2022 metais toliau vykdomi pradėti įgyvendinti projektai: „Bendruomeninių apgyvendinimo bei užimtumo paslaugų asmenims su proto ir (ar) psichikos negalia plėtra Šiaulių rajono savivaldybėje“, „Pavenčių laisvalaikio zonos įkūrimas Kuršėnų mieste“, „Bendruomeninių vaikų globos namų ir vaikų dienos centrų tinklo plėtra Šiaulių rajone“, „Šiaulių rajono Gegužių kaimo Vėtrungės gatvės dalies rekonstravimas“, „Kaip panaudoti skaitmenines technologijas sprendžiant bešeimininkių atliekų mažinimą?“. Toliau vykdomi „Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Šiaulių rajone“, „Šiaulių r. Ginkūnų lopšelio-darželio plėtra“, „Makrofitų biomasės šalinimas Kairių ežere ir priekrantėse“, „Kuršėnų miesto Kudirkos g., Tilvyčio g., Dambrausko g. ir Kapų g. rekonstrukcija, įrengiant eismo saugumo priemones“, „Šiaulių rajono vietovių kraštovaizdžio tvarkymas, II etapas“, „Savivaldybės jungiančios turizmo informacinės infrastruktūros plėtra Šiaulių regione“, „Raudėnų mokyklos-daugiafunkcio centro II korpuso pritaikymas vietos gyventojų poreikiams“.

Baigiami įgyvendinti projektai: „Kuršėnų dvaro sodybos (unikalus kodas 16057) tvarkybos darbai ir pritaikymas kultūros ir verslo poreikiams (I etapas)“, „Ventos upės viešosios erdvės Kuršėnų mieste įrengimas ir pritaikymas bendruomeniniams ir verslo poreikiams“, „Gruzdžių miestelio bendruomeninės ir viešosios infrastruktūros kompleksiškas atnaujinimas“, „Kompleksinis Kuršėnų miesto daugiabučių namų gyvenamųjų kvartalų sutvarkymas (II etapas)“.

EKONOMINIAI VEIKSNIAI

BENDRIEJI EKONOMINIAI RODIKLIAI

Bendrasis vidaus produktas (BVP) Lietuvoje 2020 m. to meto kainomis siekė 49,5 mlrd. Eur. Realiojo BVP pokytis, palyginti su 2019 m., sudarė –0,1 proc. Patikslintas 2019 m. BVP siekė 48,9 mlrd. Eur ir, palyginti su ankstesniu laikotarpiu, augo 4,6 proc.

Vertinant BVP gamybos metodu, matyti, kad COVID-19 pandemijos įtaka 2020 m. atskiroms ekonominės veiklos rūšims buvo labai skirtinga. Žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės (10,3 proc. 2019 m. ir 9,4 proc. 2020 m.) bei informacijos ir ryšių (atitinkamai 11,9 proc. ir 7,2 proc.) veiklose fiksuotas spartus pridėtinės vertės augimas. Nepaisant pandemijos, 2020 m. augimą išlaikė ir didžiausią lyginamąjį svorį kuriant pridėtinę vertę turintys apdirbamosios gamybos (4,0 proc. 2019 m. ir 1,1 proc. 2020 m.) bei didmeninės ir mažmeninės prekybos sektoriai (3,0 proc. 2019 m. ir 1,4 proc. 2020 m.). Labiausiai pandemijos įtaka 2020 m. buvo juntama paslaugų sektoriuje – apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų (–30,9 proc.), meninės, pramoginės ir poilsio organizavimo (–16,5 proc.), kitos aptarnavimo (–7,5 proc.) bei

administracinės ir aptarnavimo (–7,0 proc.) veiklos įmonėse fiksuotas didžiausias pridėtinės vertės kritimas.

Vertinant BVP išlaidų metodu, neigiama pandemijos įtaka 2020 m. atspindi visuose komponentuose – bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas mažėjo 1,8 proc. (2019 m. 6,6 proc. augo), namų ūkių galutinio vartojimo išlaidos – 2,1 proc. (2019 m. +3,0 proc.), prekių ir paslaugų importas – 4,4 proc. (2019 m. +6,1 proc.), o prekių ir paslaugų eksportas, sparčiai augęs 2019 m. (9,9 proc.), išlaikė nedidelį augimą ir 2020 m. (0,4 proc.). Vertinant BVP pajamų metodu, 2020 m. fiksuotas atlygio darbuotojams spartaus augimo sulėtėjimas: 2019 ir 2020 m. jis didėjo atitinkamai 11,2 ir 5,8 proc. (to meto kainomis). Mokesčiai gamybai ir gaminiam augo atitinkamai 7,5 proc. ir 2,0 proc., o subsidijų pokyčiuose ryškiausiai atspindi pandemijos valdymo priemonių įtaka – 2020 m. jų skirta 2,3 karto daugiau nei 2019 m. (atitinkamai 1 879 mln. Eur ir 829 mln. Eur) (šaltinis Lietuvos statistikos departamentas).

Šiaulių apskrities BVP 2019 m. to meto kainomis siekė 3,5 mlrd. Eur (apie 9,4 proc. daugiau nei 2018 m.). BVP vienam Šiaulių apskrities gyventojui 2019 m. sudarė 13,2 tūkst. Eur (75,8 proc. lyginant su šalies vidurkiu).

Metinė infliacija (2021 m. spalį, palyginti su 2020 m. spalio) sudarė 8 proc. Metinei infliacijai daugiausia įtakos turėjo degalų ir tepalų, šilumos energijos, daržovių, kietojo kuro, dujų, elektros energijos, restoranų, kavinių ir panašių įstaigų paslaugų, azartinių lošimų (loterijos bilietų), asmeninių transporto priemonių techninės priežiūros ir remonto paslaugų kainų padidėjimas bei spirituotų gėrimų, vandentiekio kainų sumažėjimas. Vartojimo prekių kainos per metus padidėjo 8,5 proc., paslaugų – 6,8 proc. Valstybės ir savivaldybių institucijų administruojamos kainos per metus padidėjo 10,7 proc., rinkos –7,6 proc. 2021 m. spalį vidutinė metinė infliacija sudarė 3,1 proc. (šaltinis Lietuvos statistikos departamentas).

Vidutinis mėnesinis bruto (neatskaičius darbuotojo mokesčių) darbo užmokestis šalies ūkyje (be individualių įmonių) 2021 m. antrąjį ketvirtį sudarė 1 566,4 Eur (vyrų – 1 650,9 Eur, moterų – 1 479,3 Eur). Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2021 m. antrąjį ketvirtį, palyginti su 2020 m. antruoju ketvirčiu, šalies ūkyje padidėjo 12 proc. Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis per metus padidėjo visose ekonominės veiklos rūšių įmonėse, įstaigose ir organizacijose nuo 5,7 proc. (viešojo valdymo ir gynybos; privalomojo socialinio draudimo) iki 19,6 proc. (apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veiklos). Vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis per metus šalies ūkyje padidėjo 11,8 proc. ir 2021 m. antrąjį ketvirtį sudarė 994,4 Eur (vyrų – 1 042,5 Eur, moterų – 944,9 Eur). Darbo užmokesčio pokyčiams įtakos turėjo nuo 2021 m. sausio 1 d. padidinta minimalioji mėnesinė alga, padidintas valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų, valstybės tarnautojų ir biudžetinių įstaigų darbuotojų pareiginės algos bazinis dydis, pasikeitusi neapmokestinamojo pajamų dydžio skaičiavimo tvarka ir kitos priežastys (šaltinis Lietuvos statistikos departamentas).

Šiaulių rajono savivaldybėje vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis 2021 m. antrąjį ketvirtį, palyginus su ankstesnių metų atitinkamu ketvirčiu, padidėjo 13,9 proc. ir sudarė 1 208,6 Eur, neto darbo užmokestis padidėjo 13,6 proc. ir sudarė 790,8 Eur. Šiaulių rajono savivaldybė užima 47 vietą tarp visų savivaldybių pagal bruto darbo užmokestį (šaltinis Lietuvos statistikos departamentas).

Tiesioginės užsienio investicijos (TUI) 2020 m. gruodžio 31 d. duomenimis Lietuvoje sudarė 23,9 mlrd. Eur ir, palyginti su 2019 m. gruodžio 31 d. duomenimis, padidėjo 15,7 proc. TUI vienam Lietuvos gyventojui, palyginti su 2019 m. gruodžio 31 d., išaugo 15,6 proc. ir sudarė vidutiniškai 8,6 tūkst. Eur. Daugiausiai Lietuvoje investavo Vokietijos, Švedijos, Estijos, Nyderlandų, Liuksemburgo ir Kipro investuotojai. Pagrindinės investavimo sritys: finansinė ir

draudimo veikla, didmeninė ir mažmeninė prekyba, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto veikla, nekilnojamojo turto operacijų veikla, informacijos ir ryšių veikla, apdirbamoji gamyba bei nekilnojamojo turto operacijų veikla. TUI apimtys Šiaulių apskrityje 2020 m. siekė 1 723 Eur vienam gyventojui, o Šiaulių rajono savivaldybėje – 631 Eur (apie 3,4 proc. mažiau nei 2019 m.). 2020 m. Šiaulių rajono savivaldybės TUI sudarė 26,24 mln. Eur (šaltinis Lietuvos statistikos departamentas).

VERSLAS

2021 m. sausio 1 d. duomenimis, Lietuvoje veikė 108 258 ūkio subjektai. Veikiančių ūkio subjektų skaičius, palyginti su 2020 m. pradžia, padidėjo 0,7 proc. 2021 m. pradžioje Šiaulių rajono savivaldybėje veikė 1 087 ūkio subjektai, t. y. 0,8 proc. mažiau nei 2020 m. pradžioje (veikė 1 096 ūkio subjektai). Šiaulių rajono savivaldybėje veikė apie 1 proc. visų šalies ūkio subjektų. Vertinant veikiančių ūkio subjektų struktūrą pagal ekonominės veiklos rūšis, Šiaulių rajono savivaldybėje didžiausia dalis subjektų užsiima didmenine ir mažmenine prekyba, variklinių transporto priemonių ir motociklų remontu (apie 22,8 proc.), transporto ir saugojimo veikla (apie 12,7 proc.), vykdo apdirbamąją gamybą (apie 10,9 proc.). Žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės veikla Šiaulių rajono savivaldybėje užsiima apie 8,6 proc. ūkio subjektų, kuomet šalyje – apie 2,1 proc. 2021 m. pradžioje Šiaulių rajono savivaldybėje veikė 868 mažos ir vidutinės įmonės, t. y. 79,85 proc. visų veikiančių ūkio subjektų (šalyje šis rodiklis siekia 80,63 proc.). 87284

Verslumo lygis (veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų) Šiaulių rajono savivaldybėje 2021 m. pradžioje siekė 20,89 vnt. (šalyje – 30,65 vnt., Šiaulių apskrityje – 20,62 vnt.).

Kadangi Šiaulių rajonas pasižymi gerai išplėtotu žemės ūkiu ir žemės ūkio produkcijos perdirbimu, Šiaulių rajono savivaldybėje gausu mėsos perdirbimo, duonos ir pyrago gaminių verslų, taip pat vystoma medienos perdirbimo veikla, baldų gamyba ir kt. Be to, plėtojami ir netradiciniai žemės ūkio verslai – švelniakailių žvėrelių, vynuoginių sraigių, grybų, uogų, gėlių, prieskoninių augalų auginimas, taip pat žuvininkystė, arklininkystė, avininkystė, miškininkystė.

Šiaulių rajono savivaldybė turi gerai išplėtotą infrastruktūrą verslo plėtrai, rajone yra pakankamai laisvų žemės plotų su netoliese esančiomis komunikacijomis (elektros tinklais, dujotiekiais, vandentiekio magistraliniais tinklais). Žvelgiant iš ilgalaikės perspektyvos, Šiaulių rajonui tai itin paranku, nes atsiveria plačios galimybės investicijų pritraukimui.

Šiaulių rajono savivaldybės verslo situacijai ir plėtrai didelę įtaką daro Šiaulių miestas – Šiaulių apskrities ir Šiaulių rajono administracinis centras, kuriame sutelktas ekonominis, verslo, mokslo potencialas. Nemaža dalis Šiaulių rajono gyventojų dėl įvairesnės rinkos, platesnių verslo galimybių, didesnės prekių, paslaugų pasiūlos dirba, plėtoja verslus ir kuria pridėtinę vertę Šiaulių miesto savivaldybės teritorijoje. Kita vertus, tokiu būdu didėja Šiaulių rajono gyventojų užimtumas, mieste gaunamų pajamų dydžiui viršijant kaimo vietovėse gaunamų pajamų vidurkį, Šiaulių rajone auga surenkamo gyventojų pajamų mokesčio suma.

Šiaulių rajone vykdoma verslo rėmimo sistema, skatinanti smulkaus ir vidutinio verslo plėtrą. Šiaulių rajono savivaldybės 2020 m. biudžete Šiaulių rajono smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros rėmimo programos įgyvendinimui buvo skirta 15 tūkst. Eur suma, kuri buvo įsisavinta 100 proc. Smulkaus ir vidutinio verslo subjektams iš dalies buvo kompensuotos patirtos išlaidos: naujai steigiamų ūkio subjektų įregistravimo bei jau veikiančių ūkio subjektų įstatų pakeitimo ir perregistravimo, reklamos ir viešinimo, gamybinės įrangos įsigijimo, mokymų, kvalifikacijos įgijimo, kėlimo ar perkvalifikavimo kursų, seminarų, patalpų nuomos išlaidos ir kt. Šiaulių rajono savivaldybės biudžeto lėšos buvo skirtos ir verslo subjektus vienijančios asociacijos – Šiaulių rajono verslininkų asociacijos – veiklai vykdyti (mokymams verslininkams ir metinei

konferencijai verslo atstovams organizuoti). 2021 m. Šiaulių rajono smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros rėmimo programos įgyvendinimui buvo skirta 20 tūkst. Eur.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams.

Įgyvendinant Investicijų skatinimo ir pramonės plėtros 2014–2020 m. programą, kurios vienas pagrindinių siekių buvo skatinti šalies konkurencingumą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi šie programos tikslai:

1. Didinti tiesiogines investicijas į gamybos ir paslaugų sektorius.
2. Modernizuoti, integruoti ir plėtoti pramonę.
3. Aprūpinti Lietuvos verslą konkurencingais žmogiškaisiais ištekliais.

Šiaulių rajono savivaldybės ekonominiai rodikliai regiono ir šalies kontekste yra stabilūs, tačiau kai kuriose srityse nuo šalies ir regiono atsilieka (pavyzdžiui, nedideli tiesioginių užsienio investicijų srautai, mažai stambių įmonių ir pan.), o tai gali turėti neigiamos įtakos savivaldybės ekonomikos plėtrai, konkurencingumui, investiciniam patrauklumui. Siekiant užtikrinti ekonominį stabilumą ir vietos ūkio plėtros perspektyvas, remiantis programos tikslais, būtina skatinti investicijas į paslaugų ir gamybos sektorius gerinant investicinę aplinką, investuotojus kviečiant įgyvendinti gamybos ir paslaugų srities projektus, skatinant pramonės ir paslaugų įmonių steigimąsi, jungimąsi ir glaudesnę bendradarbiavimą ir pan. Be to, augant vietos ūkio konkurencingumui, svarbu užtikrinti žmogiškųjų išteklių pakankamumą ir tinkamą jų pasirengimą konkuruoti, sukuriant optimalų mokymosi įstaigų tinklą, pasirengusį reaguoti į nuolat kintančią padėtį darbo rinkoje, aprūpinant kokybiškais, konkurencingais darbuotojais.

Įgyvendinant Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 m. programą, kurios strateginis tikslas buvo didinti Lietuvos ūkio konkurencingumą, kuriant efektyvią inovacijų sistemą, skatinančią ūkio inovatyvumą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi šie programos tikslai:

1. Plėtojant naujas žinias ir jų taikymą, ugdyti inovatyvią visuomenę.
2. Didinti verslo inovacinį potencialą.

3. Didinti inovacijų politikos formavimo ir įgyvendinimo efektyvumą ir skatinti inovacijas viešajame sektoriuje.

Lietuvos inovacijų plėtros 2014–2020 m. programoje numatyta, jog inovacijų plėtros pagrindas – nenutrūkstama mokslo ir studijų plėtra. Kuriant modernią, didesnę pridėtinę vertę nešančią ekonomiką, teigiamą poveikį daro reikalingų žinių įgijimas, intelektinio potencialo gausinimas. Šiaulių mieste esančios aukštojo mokslo, profesinio mokymo įstaigos turi didelę reikšmę Šiaulių rajono ekonomikos, mokslo, verslo plėtotei bei šių sričių integracijai. Kuriant žiniomis grįstą ekonomiką, tikslinga išnaudoti esamą Šiaulių rajono intelektinį kapitalą sudarant sąlygas vykdyti aukšto lygio, bendruomenės bei ūkio poreikius atitinkančias mokslo ir technologijų veiklas, skatinti besimokančiųjų kūrybiškumą bei žingeidumą, suteikti žinių apie inovatyvaus verslo pradžią ir kt. Taip pat svarbu skatinti investicijas į tas verslo sritis, kurios reikalautų aukštos kvalifikacijos darbo jėgos, sugebančios kurti konkurencingus produktus vietos bei užsienio rinkoms. Inovacijų plėtra neįmanoma be tikslingos inovacijų politikos formavimo. Dėl šios priežasties prioritetine kryptimi turi tapti ir reguliacinės viešojo sektoriaus aplinkos stiprinimas.

Įgyvendinant Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“, kurios pagrindinis siekis – bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir aktyvių piliečių idėjų, kaip paversti Lietuvos ateitį sėkminga, skleidimas, Šiaulių rajono savivaldybei ekonomikos ir verslo plėtros srityje aktualiausias šis pažangos strategijos užmojis:

Sumani ekonomika – lanksti ir gebanti konkuruoti pasaulyje [atvirumas], aukštą pridėtinę vertę kurianti ekonomika, grindžiama žiniomis, inovacijomis, verslumu [kūrybingumas] ir socialiniu atsakingumu bei „žaliuoju“ augimu [atsakomybė].

Siekiant palaikyti sumanios ekonomikos iniciatyvas, svarbu didelį dėmesį skirti verslumo skatinimui ir remti verslo kūrimąsi, užtikrinti aukštą pridėtinę vertę kuriančias darbo vietas, kurti paprastą, skaidrią ir prognozuojamą mokesčių sistemą, sąlygas verslo, švietimo, mokslo ir kultūros integracijai, vietos ūkio struktūroje palaikyti pramonės ir paslaugų dermę ir kt.

ŽEMĖS ŪKIS IR MIŠKININKYSTĖ

2021 m. žemės ūkio naudmenos Šiaulių rajono savivaldybėje sudarė 55,85 proc. (apskirtyje – 62,60 proc., šalyje – 52,50 proc.), miškai – 35,35 proc. (apskirtyje – 27,00 proc., šalyje – 33,50 proc.) viso žemės ploto. Šiaulių rajono savivaldybės žemės ūkio naudmenos sudaro 2,98 proc. šalies ir 18,80 proc. Šiaulių apskrities žemės ūkio naudmenų. Miškai ir miško žemė Šiaulių rajono savivaldybėje sudaro 35,35 proc. viso žemės ūkio fondo (Lietuvoje – 33,80 proc., Šiaulių apskrityje – 27,15 proc.). Pagal Lietuvos Statistikos departamento duomenimis, medienos ištekliai Šiaulių rajono savivaldybėje (11570 tūkst. m³) sudarė 2,42 proc. šalies ir 26,20 proc. Šiaulių apskrities išteklių.

VĮ Valstybės žemės fondo 2021 m. pateiktais duomenimis, Šiaulių rajone yra nusausta (melioruota) 89 474 ha žemės plotas, iš jos žemės ūkio naudmenos sudaro 83 318 ha.

Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro 2021 m. lapkričio 1 d. duomenimis, Šiaulių rajono savivaldybėje yra įregistruoti 1358 vnt. ūkininkų ūkių, kurių vidutinis dydis yra apie 17,52 ha, o šalies ūkininkų ūkių dydžio vidurkis yra 15,39 ha.

2021 m. Šiaulių rajono savivaldybėje priimtose 2229 paraiškos paramai gauti už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei gyvulius, iš to skaičiaus 97 paraiškos priimtose naudojantis e. valdžios vartų portalu. Deklaruotas plotas sudaro 90835 ha žemės bei kitų naudmenų. Šiaulių rajone priimta 128 jaunojo ūkininko paraiškos, jų deklaruotas plotas sudaro 3674 ha. Ekologinis ūkininkavimas apima 2557 ha.

Bendrosios žemės ūkio produkcijos, kurią sudaro augalininkystės bei gyvulininkystės produkcija, apimtys 2020 m. didėjo tiek Šiaulių rajono savivaldybėje, tiek ir šalyje bei Šiaulių apskrityje. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, bendrosios žemės ūkio produkcijos apimtys analizuojamu periodu Šiaulių rajono savivaldybėje didėjo 6,0 mln. Eur (5,5 proc.), šalyje – 237,4 mln. Eur (8,9 proc.). Augalininkystės produkcijos apimtys Šiaulių rajono savivaldybėje didėjo 8,7 proc. (7,9 mln. Eur), Šiaulių apskrityje – 27 proc. (102,1 mln. Eur), visoje šalyje – 15,3 proc. (261,2 mln. Eur). Gyvulininkystės produkcijos gamybos apimtys Šiaulių rajono savivaldybėje 2020 m. laikotarpiu mažėjo 10,7 proc. (1,9 mln. Eur), šalyje gyvulininkystės produkcijos apimtys mažėjo 2,5 proc., (23,8 mln. Eur), Šiaulių apskrityje fiksuotas 0,7 proc. mažėjimas (0,9 mln. Eur). Šiaulių rajono savivaldybėje 2020 m. buvo pagaminta 19,3 proc. visos Šiaulių apskrities žemės ūkio produkcijos. Bendroji žemės ūkio produkcijos vertė savivaldybėje siekė 116,5 mln. Eur. Šiaulių rajono savivaldybėje žemės ūkis daugiau orientuotas į augalininkystės produkcijos gaminimą. 2020 m. augalininkystė sudarė 85 proc. bendrosios žemės ūkio produkcijos. Šalyje ir Šiaulių apskrityje vyravo panašios tendencijos, kaip ir Šiaulių rajone – augalininkystė sudarė didžiausią bendrosios žemės ūkio produkcijos dalį (atitinkamai 68 ir 79 proc.).

Šiaulių rajono savivaldybei būdingas gana aukštas derlingumas. 2020 m. grūdinių kultūrų derlius buvo 36 proc. didesnis nei šalies ir 2 proc. mažesnis nei Šiaulių apskrities vidurkiai, bulvių

derlingumas, palyginti su šalies vidurkiu, didėjo 29 proc., o palyginti su Šiaulių apskrities vidurkiu, didesnis 26 proc.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Lietuvos kaimo plėtros 2015–2021 m. programą, jos pagrindiniai prioritetai, taikytini ir Šiaulių rajono savivaldybei, yra šie:

1. Skatinti žinių perteikimą ir inovacijas žemės ūkyje, miškininkystėje ir kaimo vietovėse.
 2. Didinti visų tipų žemės ūkio veiklos konkurencingumą ir ūkių perspektyvumą.
 3. Skatinti maisto grandinės organizavimą ir rizikos valdymą žemės ūkyje.
 4. Atkurti, išsaugoti ir pagerinti nuo žemės ūkio ir miškininkystės priklausančias ekosistemas.
 5. Skatinti efektyvų išteklių naudojimą ir remti perėjimą nuo klimato kaitai atsparios mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos žemės ūkio ir miškininkystės sektoriuose.
 6. Skatinti socialinę įtrauktį, skurdo mažinimą ir ekonominę plėtrą kaimo vietovėse.
- Numatytų kryptių įgyvendinimas suteiks galimybę skatinti žemės ūkio ir miškininkystės sektoriaus konkurencingumą, inovatyvumą, o tai, atsižvelgiant į Šiaulių rajono ūkio struktūrą ir itin palankias sąlygas žemės ūkio ir miškininkystės plėtočiai, didins šios srities perspektyvumą regiono lygiu.

Įgyvendinant Nacionalinę 2015–2021 m. gyvulininkystės sektoriaus plėtros programą, kurios strateginis tikslas – stiprinti į vidaus ir užsienio rinką orientuotą konkurencingą gyvulininkystės sektorių, ūkinių gyvūnų augintojams užtikrinantį pajamas, o vartotojams – geros kokybės produktus, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Didinti ūkinių gyvūnų skaičių ir plėsti gyvulininkystės produkcijos gamybą, drauge užtikrinti aplinkos apsaugą.
2. Diegti naujausias technologijas gyvulininkystės ūkiuose, pritaikyti mokslo laimėjimus, užtikrinti aukštos kvalifikacijos gyvulininkystės ūkiui būtinų specialistų rengimą.
3. Tobulinti ūkinių gyvūnų veislininkystės sistemą, didinti veislinių ūkinių gyvūnų skaičių, saugoti ūkinių gyvūnų genetinius išteklius.
4. Užtikrinti ūkinių gyvūnų gerovę ir sveikatingumą.

Atsižvelgiant į mažėjančias gyvulininkystės produkcijos apimtis Šiaulių rajono savivaldybėje, būtina imtis priemonių, būtinų gyvulininkystės sektoriaus plėtrai. Tai įgyvendinti padėtų gyvulininkystės ūkių konkurencingumo skatinimas, užtikrinant investicinę paramą projektams šioje srityje, gyvulininkystės produkcijos gamybos ir eksporto didinimas, inovacijų ir naujausių technologijų diegimas, gyvulininkystės ūkių aprūpinimas kvalifikuotais specialistais, jaunimo skatinimas domėtis žemės ūkiu ir gyvulininkyste ir pan.

Įgyvendinant Nacionalinę miškų ūkio sektoriaus plėtros 2014–2020 m. programą, kurios strateginis tikslas – didinti miškų teikiamą įvairiapusę naudą visuomenei atsižvelgiant į ilgą miško augimo trukmę ir nuosavybės formų skirtumus bei sąveiką, taip pat užtikrinant darnaus miškų ūkio principų įgyvendinimą visuose šalies miškuose, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Išsaugoti ir gausinti Lietuvos miškus ir jų išteklius.
2. Užtikrinti racionalų Lietuvos miškų išteklių naudojimą ir didinti medynų produktyvumą.
3. Didinti miškų ūkio ekonominį efektyvumą ir konkurencingumą.
4. Išsaugoti ir didinti miško ekosistemų tvarumą atsižvelgiant į jų ekologinį ir socialinį vaidmenį, klimato kaitos įtaką.

Siekiant palaikyti miškų ūkio sektoriaus tvarumą, tikslinga didinti vietovės miškingumą įvedant mišką nenaudojamoje ir žemės ūkiui netinkamoje žemėje, taip pat finansiškai skatinant įveisti miškus privačioje ir valstybinėje žemėje, plėtojant miškų atkūrimą genetiniu–ekologiniu pagrindu, užtikrinant tinkamą miškų apsaugą nuo ligų, kenkėjų ir gaisrų išplitimo, sudarant prielaidas įgyvendinti nepertraukiamą miškotvarką, skatinant investicijas į miškus ir miškų ūkį, ypač inovacijas, didinant miškų ūrėdijų veiklos efektyvumą, skatinant rekreacinių miško funkcijų plėtrą, rekreacinės infrastruktūros objektų miškuose įrengimą ir tvarkymą, kultūros paveldo objektų ir jų paminklinės aplinkos miškuose išsaugojimą ir kt.

Įgyvendinant Nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją, kurios svarbiausias numatomas aplinkos apsaugos politikos tikslas – pasiekti, kad Lietuvos aplinka būtų sveika, švari ir saugi, darniai tenkinanti visuomenės, aplinkosaugos ir ekonomikos poreikius, Šiaulių rajono savivaldybei žemės ūkio ir miškininkystės srityje aktualiausia yra ši programos prioritentinė kryptis:

1. Darnus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas.

Atsižvelgiant į šią kryptį, darnų miškų tvarkymą numatoma užtikrinti gausinant miškus ir jų išteklius, išsaugant ir formuojant tvarias miško ekosistemas, miško išteklius naudojant racionaliai. Šiaulių rajono savivaldybė pasižymi dideliu miškingumu, todėl šie prioritetai, siekiant miškų tvarumo, yra itin svarbūs.

STATYBA IR GYVENAMASIS FONDAS

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Nacionalinę energetikos nepriklausomybės strategiją, kurios numatomų energetikos politikos krypčių ir veiksmų pagrindinis tikslas – Lietuvos energetinės nepriklausomybės iki 2020 metų užtikrinimas, sustiprinsiantis Lietuvos energetinį saugumą ir konkurencingumą, Šiaulių rajono savivaldybei statybos ir gyvenamojo fondo srityje aktualiausia yra ši programos iniciatyva:

Šiluma. Šioje kryptyje svarbu siekti šilumos vartojimo efektyvumo didinimo. Šilumos energijos vartojimo efektyvumo didinimas yra itin naudingas gyventojams dėl mažėjančių išlaidų šildymui, regionui – dėl didėjančios energetinės nepriklausomybės ir teigiamo poveikio vidaus ekonomikai, o aplinkai – dėl mažesnio teršalų bei šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo.

Įgyvendinant Nacionalinę šilumos ūkio plėtros 2015–2021 m. programą, kurios strateginis tikslas – didinti šilumos gamybos, perdavimo ir vartojimo efektyvumą, pakeisti šilumos gamybai naudojamas importuojamas gamtines dujas tvariais vietiniais ir atsinaujinančiais energijos ištekliais, taip siekiant mažinti šilumos kainas, Šiaulių rajono savivaldybei statybos ir gyvenamojo fondo srityje aktualiausia yra šios programos iniciatyvos:

1. Mažinti šilumos energijos kainas ir aplinkos taršą, šilumos energijai gaminti naudojamo kuro balanse teikiant pirmenybę atsinaujinantiems ir (arba) vietiniams energijos ištekliais.

2. Mažinti šilumos perdavimo nuostolius.

Siekiant šių tikslų įgyvendinimo Šiaulių rajono savivaldybėje, siūlytina tobulinti centralizuoto šilumos tiekimo sistemų plėtros planavimo ir reguliavimo taisykles. Tikslinga numatyti mechanizmus, kurie skatintų efektyvų investicijų įgyvendinimą, sudarytų sąlygas mažinti šilumos vartojimą, šilumos gamybos ir transportavimo sąnaudas ir kt. Taip pat būtina mažinti šilumos energijos nuostolius perdavimo tinkluose ir šiuos tinklus pritaikyti vartotojų poreikiams.

TRANSPORTAS

Transporto sektorius šalies ir regiono ekonomikos plėtotei atlieka svarbų vaidmenį: ši sritis prisideda prie pramonės ir verslo (ypatingai logistikos) kūrimo. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, transporto plėtra suintensyvėjo, paspartėjo tarptautiniai integracijos procesai į Europos Sąjungos transporto paslaugų rinką.

2021 m. bendras Šiaulių rajono savivaldybės vietinės reikšmės viešųjų ir vidaus kelių ilgis siekė 1614 km, iš jų 1483 km su kelio dangą. 2021 m. vietinės reikšmės viešieji keliai su patobulinta dangą siekė 232 km, žvyro keliai – 1251 km, keliai su grunto dangą – 131 km. Per 2021 metus išasfaltuota 4,1 km žvyrkelių.

Igyvendindama Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu nustatytą savarankiškąją funkciją – keleivių vežimo vietiniais maršrutais organizavimas, lengvatinio keleivių vežimo kompensacijų skaičiavimas ir mokėjimas – Šiaulių rajono savivaldybė 2020 m. keleivių vežimo išlaidų padengimui panaudojo 852,5 tūkst. Eur (675 tūkst. Eur kompensacijoms už vežėjų patirtus nuostolius, 152 tūkst. Eur kompensacijoms už lengvatinį keleivių vežimą ir 25,5 tūkst. Eur kompensacijoms už mokinių pavėžėjimą). 2021 m. biudžete keleivių vežimo išlaidų padengimui numatyta 809 tūkst. Eur (635 tūkst. Eur kompensacijoms už vežėjų patirtus nuostolius, 139 tūkst. Eur kompensacijoms už lengvatinį keleivių vežimą ir 35 tūkst. Eur kompensacijoms už mokinių pavėžėjimą).

Vietiniais (miesto ir priemiesčio) reguliaraus susisiekimo maršrutais, kuriuos aptarnavo vežėjai pagal Keleivinio kelių transporto viešųjų paslaugų teikimo sutartis, 2020 metais buvo nuvažiuota apie 1,8 mln. km.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Lietuvos regioninės politikos Baltojoje knygoje darniai ir tvariai plėtrai 2017–2030 m. numatyta, kad siekiant įgyvendinti antrą uždavinį – užtikrinti, kad darnus ir tvarus ekonomikos augimas būtų geografiškai subalansuotas – turi būti atliekami veiksmai, gerinantys dirbančiųjų susisiekimą su darbovieta. Siekiama, kad būtų sukurta keleivinio kelių ir geležinkelių transporto maršrutų suderinimo sistema, regioninės viešojo transporto sistemos, sudarant galimybę organizuoti susisiekimą tarp miesto ir priemiesčio ir regiono miestų, skatinama atokių vietovių transporto dalijimosi sistema, sukuriant atsiskaitymo sistemą, į pavėžėjimo paslaugų teikimą įtraukiant asociacijas ir pavienius asmenis.

Siekiant suderinti Šiaulių miesto ir priemiesčio viešojo transporto maršrutus, viešojo transporto sistemos darnumo, aplinkos išsaugojimo ir užtikrinti vietos bendruomenės poreikių patenkinimą, Šiaulių rajono savivaldybėje vykdomas Šiaulių rajono vietinių (miesto ir priemiesčio) reguliaraus susisiekimo maršrutų optimizavimas.

TURIZMAS

Šiaulių rajonas laikytinas patrauklia vietoje turizmui, rekreacijai plėtoti. Per Šiaulių rajoną teka 35 upės, kurių bendras ilgis – 474,4 km, tyvuliuoja 27 natūralūs ežerai, yra 51 dirbtinis vandens tvenkinys. Daugelio ežerų ir tvenkinių pakrantės tikslingai išnaudojamos rekreacijai, mėgstamos poilsiautojų. Vieni didžiausių ežerų – Gudelių, Paežerių, Kairių, Bijotės. Moksliniu, rekreaciniu ir pažintiniu požiūriu itin reikšmingas Kurtuvėnų regioninis parkas, kurio dalis yra Šiaulių rajono teritorijoje. Čia yra plėtojamas kaimo ir ekologinis turizmas, įsikūręs įvairias

paslaugas teikiantis žirgynas, veikia jojimo mokykla, gausu pažintinių takų ir maršrutų. Parke yra per 15 pažintinių takų. Šiaulių rajonas yra vienas miškingiausių šalyje, miškai užima beveik 35 proc. teritorijos. Miškai sudaro išskirtines galimybes naudoti turizmo išteklius rekreacinėms veikloms.

Igyvendinant projektą „Miško maršrutų kūrimas Lietuvoje ir Latvijoje. Baltijos pajūrio pėsčiųjų maršruto plėtra Lietuvoje“ (Hiking project), kurį įgyvendina Žemaitijos nacionalinio parko direkcija kartu su partneriais iš Lietuvos ir Latvijos, per Šiaulių rajoną, Kurtuvėnų regioninį parką, yra įrengtas tarptautinis pėsčiųjų takas. Lietuvoje ilgo atstumo pėsčiųjų maršrutas buvo kuriamas pirmą kartą. Maršruto sertifikavimas sertifikatu Leading Quality Trail – Best of Europe Baltijos šalyse taip pat buvo vykdomas pirmą kartą.

Šiaulių rajono savivaldybėje didelis dėmesys skiriamas religinio turizmo skatinimui, aktyvinant atvykstamojo ir vietinio turizmo srautus. 2020 m. rugsėjo 12 d. pasirašyta bendradarbiavimo sutartis su Kelmės, Raseinių rajonų ir Šiaulių miesto savivaldybėmis, siekiant skleisti religinio turizmo ir piligrimystės šalyje idėjas, vieningai skatinti lankyti renginius bei kultūrinius objektus, kurti piligrimystės įvaizdį. Savivaldybės įsipareigojo skirti minėtiems tikslams įgyvendinti biudžetų lėšas.

Pagal minėtų savivaldybių patvirtintą priemonių planą vykdomos veiklos, susijusios su piligrimystės idėjos sklaida, organizuojami mokymai, sukurtas piligriminis maršrutas tarp 4 savivaldybių. Taip pat 2021 m. birželio mėn. Šiaulių, Kelmės, Raseinių rajonuose ir Šiaulių miesto savivaldybėje vyko 4 piligriminiai žygiai. Kartu bendradarbiaudamos savivaldybės 2021 m. liepos mėn. kvietė lankytojus, turistus ir į jungtinį renginių ciklą „Bažnyčių naktys“. Tai pirmą kartą Lietuvoje suorganizuotas renginys, kuris kvietė nakties sutemose įsileisti muziką, šokį, poeziją, keliones, ekskursijas ir religinius potyrius šventovėse.

Šiaulių rajono savivaldybės teritoriją kerta Šv. Jokūbo, Camino Lituano, Jono Pauliaus II piligriminiai keliai. Šv. Jokūbo keliai jungia aštuonias Europos valstybes: Lietuvą, Lenkiją, Nyderlandus, Belgiją, Prancūziją, Italiją, Ispaniją, Portugaliją. Kelio ilgis siekia beveik 800 kilometrų. Tai vienintelis piligrimų kelias, kuris yra įtrauktas į UNESCO kultūros paveldo sąrašą. Šiaulių rajono teritorijoje driekiasi trys Šv. Jokūbo keliai: Šiaulių, Kauno ir Šv. Jokūbo kelio žiedas. Jokūbo keliai Šiaulių rajone eina pro Kryžių kalną ir Kurtuvėnus.

Į Jono Pauliaus II piligrimų kelią įtraukti svarbiausi sakraliniai objektai, kuriuos aplankė popiežius Jonas Paulius II per vizitą Lietuvoje, kiti su popiežiumi Jonu Pauliumi II susiję sakraliniai objektai, piligrimų ir turistų lankomi sakraliniai objektai. Šiaulių rajone Jono Pauliaus II piligriminiame kelyje lankomas Kryžių kalnas.

Pagrindinis turizmo informacijos teikėjas Šiaulių rajono savivaldybėje – viešoji įstaiga Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centras. Turizmo informacija teikiama dvejose vietose: J. Basanavičiaus g. 7, Kuršėnai, Piliakalnio g. 7, Domantų kaimas, Meškuičių sen., Šiaulių r. Centras renka, kaupia ir turistams bei Šiaulių rajono svečiams nemokamai teikia informaciją apie rajone teikiamas turizmo paslaugas, lankytinas Šiaulių rajono savivaldybės vietas ir objektus, taip pat rengia, leidžia ir platina informacinius bei kartografinius leidinius apie turizmo paslaugas, objektus, vietas. Centras bendradarbiauja su įvairiomis įstaigomis, įmonėmis, organizuoja ir dalyvauja bendrose veiklose su socialiniais partneriais, veikia aktyviai viešinama per socialinius tinklus ir pristatoma visuomenei inovatyviai ir originaliai. Per 2021 m. I–III ketv. Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centre (šalia Kryžių kalno) apsilankė **35126 lankytojai**. Lietuvos lankytojų buvo 20296 (58%), užsieniečių lankytojų buvo 14830 (42%). Lyginant su 2020 metų I–III ketv., lankytojų sumažėjo 35%. Per 2020 m. I–III ketv. centre

apsilankė 27954 lietuviai ir 26317 užsienio svečiai, iš viso **54259** lankytojai. Tam įtakos turėjo blogėjanti situacija dėl koronaviruso COVID-19 pandemijos.

Siekiant vystyti turizmo infrastruktūrą, paslaugų kompleksiškumą, gerinti traukos objektų pasiekiamumą bei turistų patirtį Lietuvoje, nacionalinės turizmo skatinimo agentūros „Keliauk Lietuvoje“ užsakymu 2021 m. rugpjūčio 1–31 dienomis buvo atliktas Lietuvos turistinių vietovių ir traukos objektų infrastruktūros išvystymo lygio vertinimas. Lietuvos turistinių vietovių patrauklumo vertinimo tyrime Kryžių kalnas ir Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centras užėmė aukštas pozicijas. Iš 152 sakralinių objektų Kryžių kalnas užima pirmąją vietą, iš 58 turizmo informacijos centrų Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centras užima trečiąją vietą.

Šiaulių rajono savivaldybėje sąlygos turizmo plėtrai yra palankios. Gausu tiek gamtinių resursų, tiek kultūros paveldo objektų, iš kurių žymiausias ir turistų labiausiai lankomas yra Kryžių kalnas. Kryžių kalnas didžiausio pasaulyje kelionių interneto puslapio „TripAdvisor“ buvo priskirtas vienam iš geriausių pasaulio turizmo objektų. 2021 metais sukurtas virtualus Kryžių kalno turas. Kryžių kalno perkėlimas į elektroninę erdvę suteikė galimybę lankytojams pažinti jį neišeinant iš namų.

Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 21 d. sprendimu Nr. T-35 „Dėl Šiaulių rajono savivaldybės lankytinų vietų pavadinimų sąrašo patvirtinimo“ patvirtintas Šiaulių rajono savivaldybės lankytinų vietų pavadinimų sąrašas (atnaujintas 2020 m. gruodžio 22 d. sprendimu Nr. T-382, 2021 m. gegužės 25 d. sprendimu Nr. T-147). Į Šiaulių rajono savivaldybės lankytinų objektų sąrašą įtrauktas 91 lankytinas objektas. Daugiausia lankytinų objektų yra Bubių seniūnijoje – 31 objektas. Lankomiausios Šiaulių rajono vietos: Kryžių kalnas, Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos Šv. Kazimiero provincijos Kryžių kalno vienuolynas, Naisiai, Kurtuvėnų dvaro sodyba, Girnikų šventkalnis, zoologijos sodas Dargaičiuose, Kuršėnų dvaro sodyba, Kuršėnų pėsčiųjų tiltas per Ventos upę, Agailių koplyčia.

2021 m. baigtas įgyvendinti projektas „Savivaldybės jungiančios turizmo informacinės infrastruktūros plėtra Šiaulių regione“. Projekto įgyvendinimo metu buvo įrengti informaciniai stendai bei ženklai su nuorodomis į lankytinus Šiaulių rajono objektus. Ateityje taip pat planuojama tęsti lankytinų objektų ženklinimo darbus.

Šiaulių rajono turistinis potencialas yra stipriai veikiamas sezoniškumo. Turistų skaičius Šiaulių rajone ir turizmo informacijos centro lankomumas išauga pavasarį ir didžiausią mastą pasiekia vasaros sezono metu, o mažėti ima rudenį ir žemiausią lygį pasiekia žiemos sezono metu. Tai rodo, jog Šiaulių rajone būtina pramogų turizmo produktų plėtra, plečiant naujas turizmo rūšis – žiemos turizmą, konferencinį turizmą, pažintinį turizmą ir pan.

Svarbią vietą turizmo sektoriuje užima apgyvendinimo paslaugos. Nuo apgyvendinimo įstaigų teikiamų paslaugų kokybės priklauso ne tik turistų srautai, bet ir vietovės ekonominė gerovė – biudžeto pajamų šaltinis, darbo vietų skaičius ir kt.

2020 m. Šiaulių rajono savivaldybės apgyvendinimo įstaigose nakvynių skaičius siekė 12 992 (63,7 proc. Lietuvos gyventojų nakvynės ir 36,3 proc. užsieniečių nakvynės)¹. Lyginant 2020 m. ir 2016 m., nakvynių skaičius apgyvendinimo įstaigose Šiaulių rajono savivaldybėje padidėjo 3,7 proc., tačiau 2019–2016 m. laikotarpiu (iki Covid-19 pandemijos) rodiklio augimas buvo žymiai didesnis (37,9 proc.).

¹ Pagal Lietuvos statistikos metraštį, *apgyvendintų turistų* skaičius apima Lietuvos gyventojus ir atvykusius užsieniečius, kurie bent vienai nakvynei apsistoja apgyvendinimo įstaigoje.

2020 m. Šiaulių rajono savivaldybės apgyvendinimo įstaigose apsilankė 5 780 turistų, 39,0 proc. mažiau nei 2016 m., 2016–2019 m. (iki Covid-19 pandemijos) laikotarpiu turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose padidėjo 14,5 proc.

2021 m. I–III ketv. duomenimis, daugiausia užsienio turistų į Šiaulių rajoną atvyko iš Vokietijos, Lenkijos, Danijos, Prancūzijos ir Monako, Latvijos.

2021 m. parengta ir bus teikiama tvirtinti Šiaulių rajono savivaldybės turizmo plėtros strategija 2022–2028 metams. Šis dokumentas numatys rajono turizmo plėtros viziją, prioritetus ir tikslus siekiant racionaliai naudoti išteklius, teikti turizmo paslaugas, atitinkančias turistų poreikius, užtikrinti nuoseklią turizmo plėtrą. Šia strategija siekiama identifikuoti priemones, kurios Šiaulių rajone užtikrintų aukščiausios kokybės turizmo paslaugas, jų įvairovę, didintų rajono žinomumą ir patrauklumą. Įgyvendinant Šiaulių rajono turizmo plėtros strategijos 2022–2028 m. prioritetus, bus siekiama vystyti darnų gamtinį, kultūrinį ir religinį turizmą, stiprinti Šiaulių rajono įvaizdį ir skatinti bendradarbiavimą turizmo sektoriuje, didinti turizmo prieinamumą per skaitmenizacijos procesus.

Plėtojant turizmą, rengiant maršrutus, vykdant lankytinų objektų priežiūrą bei pritaikant juos lankymui, glaudžiai bendradarbiaujama su Kurtuvėnų regioninio parko direkcija, VšĮ Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centru, Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos, seniūnijomis.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 m. programą, kurios strateginis tikslas – didinti Lietuvos turizmo sektoriaus konkurencingumą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Plėtoti turizmo infrastruktūrą ir gerinti paslaugų kokybę.
2. Didinti Lietuvos, kaip turistinės valstybės, žinomumą ir gerinti jos įvaizdį.
3. Mažinti turizmo paslaugų sezoniškumą.

Siekiant įgyvendinti numatytus turizmo plėtros tikslus Šiaulių rajono savivaldybėje, tikslinga plėtoti įvairių turizmo rūšių viešąją ir privačią infrastruktūrą, patrauklius turistinius maršrutus, gerinti Šiaulių rajono savivaldybės pasiekiamumą, tobulinti turizmo sektoriuje dirbančių darbuotojų kompetencijas, skatinti turizmo paslaugas teikiančių įmonių ir įstaigų akreditaciją ir / ar sertifikavimą. Šie užmojai nepasiekiami be vietovės įvaizdžio kūrimo ir žinomumo didinimo, todėl, atsižvelgiant į Šiaulių rajono turistinių objektų gausą ir įvairovę, svarbu gerinti Šiaulių rajono savivaldybės, kaip išskirtinės turistinės vietovės, žinomumą ir įvaizdį, skatinti kurti ir įgyvendinti elektroninės rinkodaros projektus, vykdyti kompleksinę rinkodarą prioritetinėse atvykstamojo turizmo rinkose, diegti turizmo objektų informacinės ženklinimo sistemos priemones, bendradarbiauti su kaimyninėmis valstybėmis, įgyvendinant bendrus tarptautinius turizmo projektus ir kt. Siekiant mažinti turizmo sezoniškumą, pravartu didinti kultūrinių renginių ir pramogų pasiūlą neturistinio sezono metu (pavyzdžiui, remiant ir inicijuojant kulinarinio paveldo, etnokultūros tradicijų, tradicinių amatų plėtrą ir edukacinių, taip pat gamtos pažinimo programų kūrimą ir pan.), didinti ir plėsti kaimo turizmo paslaugų pasiūlą ne tik turistinio sezono metu, bet ir ištisus metus (teikiant specializuotas kaimo turizmo paslaugas), didinti aktyvaus žiemos poilsio turizmo paslaugų pasiūlą ir pan.

INŽINERINĖ IR ENERGETINĖ INFRASTRUKTŪRA

Šiaulių rajono savivaldybėje centralizuotą šilumos tiekimą gyventojams, įstaigoms ir organizacijoms užtikrina AB „Šiaulių energija“. Bendrovės prioritetiniai strateginiai veiklos tikslai

ŠIAULIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS 2022–2024 METAMS

yra: 1) tiekti šilumos energiją ir karštą vandenį mažiausia ekonomiškai pagrįsta kaina; 2) šilumos tiekimo saugumo, patikimumo didinimas; 3) racionalaus gamtos išteklių naudojimo ir gamtos taršos mažinimo siekis. 2021 metų duomenimis, bendrovės vartotojų skaičius pasiskirstė šia seka: 97,8 proc. sudarė gyventojai, 0,3 proc. – valstybinės ir savivaldybių biudžetinės įstaigos, 1,9 proc. – kitos įstaigos ir organizacijos (verslo, negyvenamosios paskirties, viešosios įstaigos ir kt.).

AB „Šiaulių energija“ taiko nesertifikuotą aplinkos apsaugos vadybos sistemą, kuri yra artima standartizuotai. Bendrovė turi parengtą ir įmonės vadovo patvirtintą aplinkos apsaugos politiką, kurioje yra nustatyti pagrindiniai aplinkos apsaugos principai – vadovautis bendrovei taikomais aplinkos apsaugą reglamentuojančiais teisiniais reikalavimais; patikimai, efektyviai gaminti šilumos ir elektros energiją bei tiekti vartotojams šilumos energiją, darant kuo mažesnę poveikį aplinkai; pagal galimybes mažinti atmosferos, dirvožemio, vandens taršą, atliekų susidarymą ir tausoti neatsinaujinančius gamtos išteklius; vykdyti taršos prevenciją, gerinti aplinkos apsaugos veiksmingumą; vykdyti bendrovės darbuotojų švietimą aplinkos apsaugos klausimais ir pan. Mažinant neefektyvų energijos vartojimą pastatuose, bendrovė aktyviai vykdo bei ragina intensyvuoti pastatų, tame tarpe ir daugiabučių, modernizavimo, atnaujinimo procesus. Siekiant užtikrinti taupesnę energijos suvartojimą, atitinkantį Europos Sąjungos nustatytus Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įsipareigojimus, bendrovė vykdo susitarime su Lietuvos Respublikos energetikos ministerija dėl energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo numatytas priemones. Tikslas – kad informacija apie šilumos energijos taupymą pasiektų galutinį šilumos vartotoją.

Modernizuojant šilumos gamybos ir tiekimo ūkį, AB „Šiaulių energija“ aktyviai vykdo investicinius projektus, kurių daliniam finansavimui siekiama panaudoti Europos ir Lietuvos paramos fondų lėšas. 2015 m. buvo užbaigtas vienas didžiausių projektų – „Tilvyčio g. katilinės rekonstravimas, įrengiant 3 MW biokuro katilinę Kuršėnuose“. Ši katilinė tiekia šilumos energiją ir karštą vandenį didžiajai daliai Kuršėnų miesto gyvenamųjų namų, įstaigų ir įmonių. Modernizavus šilumos gamybos procesą, Tilvyčio katilinėje pradėtas naudoti medienos pramonės ir miško kirtimo atliekų biokuras, kurio sunaudojama apie 4800 tonų (1250 tonų naftos ekvivalento) per metus (apie 95 proc. iš viso sunaudojamo katilinėje kuro). Kuršėnuose įrengta 3 MW galios katilinė su dviem biokuro kūrenamais 1 MW ir 2 MW galios vandens šildymo katilais ir 0,59 MW galios, šlapio tipo kondensaciniu dūmų ekonomizeriu, atliekančiu išmetamų dūmų šilumos išnaudojimo ir galutinio smulkių pelenų dalelių išvalymo funkciją. 2020 metų lapkritį Kuršėnuose, Šiaulių rajone, pradėjo veikti AB „Šiaulių energija“ Tilvyčio katilinėje įrengta saulės šviesos energijos elektrinė. Ant Tilvyčio g. katilinės pastatų stogų sumontuoti 146 fotoelektriniai moduliai, kurių bendra galia siekia beveik 50 kW, pagaminta elektros energija bus naudojama šilumos energijos, skirtos miesto gyventojams ir įstaigoms, gamybai ir tiekimui. Visa nauda, tenkanti iš elektros energijos gamybos saulės elektrinėje (lyginant su elektros įsigijimu iš tinklo), atiteks šilumos vartotojams. Skaičiuojama, kad saulės elektrinė per metus pagamins apie 39 tūkst. kWh elektros energijos. Šia apimtimi bus pakeista elektros energijos gamyba deginant kurą, kas leis sumažinti CO₂ išmetimus apie 27 t /metus. Per 20 metų laikotarpį planuojama sumažinti CO₂ išmetimus 544,8 t.

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas Šiaulių rajono savivaldybės vartotojams teikia 2 įmonės – UAB „Šiaulių vandenys“ ir UAB „Kuršėnų vandenys“.

UAB „Šiaulių vandenys“ teikia vartotojams geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas dalyje Šiaulių rajono savivaldybės vietovių, t. y. Ginkūnai, Aukštelkė, Vijoliai, Vinkšnėnai, Bubiai, Žuvininkų k., Rėkyvos k., Dainų k., Žaliūkių k., Aleksandrijos k., Motaičių k., Lingailių k., Visgirdų k. 2021 m. rugsėjo 30 d. duomenimis, viešai tiekiamo geriamojo

vandens paslaugų sutartis turėjo 2 001 namų ūkis (būstas), nuotekų tvarkymo paslaugų – 1 970 namų ūkių (būstų).

UAB „Kuršėnų vandenys“ tiekia požeminį vandenį 8 832 vartotojams, surenka bei išvalo nuotekas iš 7 888 vartotojų, turinčių centralizuotus vandentiekio ir nuotekų tinklus, su 56 vartotojais sudarytos sutartys dėl nuotekų išvežimo asenizacinėmis transporto priemonėmis. Bendrovė tiekia geriamąjį vandenį 273 abonentams (įmonėms), surenka bei išvalo nuotekas iš 191 įmonės, turinčios centralizuotus vandentiekio ir nuotekų tinklus, su 9 įmonėmis sudarytos sutartys dėl nuotekų išvežimo asenizacinėmis transporto priemonėmis. Per parą vidutiniškai patiekama 2403 m³ vandens ir išvaloma 2433 m³ nuotekų. Vandentiekio tinklų ilgis – apie 275 km, nuotekų tinklų – 222 km. Įmonės tiekiamo vandens kokybė tikrinama visose vandenvietėse ir skirstomuosiuose tinkluose.

2014–2021 m. UAB „Kuršėnų vandenys“ vykdo Šiaulių rajono vandentvarkos infrastruktūros plėtrą. Siekiant pagerinti prastą vandentvarkos ūkio padėtį bei padidinti centralizuotų vandentvarkos paslaugų prieinamumą Šiaulių rajone.

Informacija apie UAB „Kuršėnų vandenys“ įgyvendinamus ir įgyvendintus projektus:

1. Projektas „Šiaulių rajono gyvenviečių ir Kuršėnų miesto vandentiekio ir nuotekų surinkimo tinklų plėtra“ – įgyvendintas. Projekto tikslas – padidinti vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo bei tvarkymo paslaugų prieinamumą ir sistemos efektyvumą, pagerinti gyventojams ir kitiems vartotojams geriamojo vandens ir surinktų nuotekų išvalymo kokybę. Statybos darbai baigti, Micaičių kaime nutiesta 4,43 km naujų vandentiekio tinklų ir 6,50 km nuotekų tinklų, rekonstruota 1,08 km esamų tinklų. Naujais tinklais gali naudotis 398 Micaičių kaimo gyventojai. Kuršėnų mieste paklota 5,68 km naujų vandentiekio tinklų ir 5,46 km nuotekų tinklų, naujais tinklais gali naudotis 406 Kuršėnų miesto gyventojai. Pakumulšių kaime – 5,93 km naujų nuotekų tinklų ir naujais nuotekų tinklais gali naudotis 185 gyventojai. Projekto veiklų įgyvendinimo pabaiga 2021-03-01.

2. Projektas „Šiaulių rajono Kairių ir Meškuičių gyvenviečių nuotekų valymo įrenginių rekonstrukcija“ – vykdomas. Šio projekto tikslas – padidinti nuotekų išvalymo efektyvumą Šiaulių rajono Kairių ir Meškuičių gyvenvietėse. Planuojama, kad rekonstruoti nuotekų valymo įrenginiai Kairių miestelyje aptarnaus 1817 gyventojų, Meškuičių miestelyje – 425 gyventojus. Projekto veiklų įgyvendinimo pabaiga 2022-10-10.

3. Projektas „Kuršėnų m. vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra, III etapas“ – vykdomas. Projektu siekiama užtikrinti Kuršėnų m. gyventojams kokybiškas vandens tiekimo paslaugas ir surinktų nuotekų išvalymo kokybę. Planuojama pakloti 7,57 km naujų vandentiekio tinklų, rekonstruoti 3,40 km vandentiekio tinklų, nutiesti 9,65 km naujų nuotekų surinkimo tinklų ir rekonstruoti 3,61 km nuotekų tinklų. Naujais vandentiekio tinklais turės galimybę naudotis 392 Kuršėnų m. gyventojai, naujais nuotekų tinklais – 400 Kuršėnų miesto gyventojų. Projekto veiklų įgyvendinimo pabaiga 2022-07-31.

4. Projektas „Šiaulių rajono gyvenviečių ir Kuršėnų miesto vandentiekio ir nuotekų surinkimo tinklų plėtra, II etapas“ – vykdomas. Projektu siekiama užtikrinti Kuršėnų m. gyventojams kokybiškas vandens tiekimo paslaugas ir surinktų nuotekų išvalymo kokybę. Planuojama pakloti 8,24 km naujų vandentiekio tinklų, rekonstruoti 1,4 km vandentiekio tinklų, nutiesti 9,46 km naujų nuotekų surinkimo tinklų. Naujais vandentiekio tinklais turės galimybę naudotis 491 Kuršėnų m. gyventojas, naujais nuotekų tinklais – 517 Kuršėnų miesto gyventojų. Projekto veiklų įgyvendinimo pabaiga 2022-11-07.

Viena aktualiausių Šiaulių rajono problemų – gatvių apšvietimas. Gatvių apšvietimo linijų atnaujinimas reikalauja didelių piniginių investicijų, laiko sąnaudų. Dauguma didžiųjų

Šiaulių rajono gyvenviečių yra apšviestos, tačiau mažesnėse vietovėse gatvių apšvietimo infrastruktūrą būtina tobulinti. Gatvių apšvietimu Šiaulių rajone rūpinasi UAB Kuršėnų komunalinio ūkio gatvių apšvietimo padalinys. Padalinys taip pat vykdo Kuršėnų miesto kelio ženklų priežiūrą.

2021 metų sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymas, kurio tikslas – užtikrinti savivaldybės reikmes atitinkančią savivaldybės infrastruktūros plėtrą. Įstatymas numato, kad savivaldybės infrastruktūros plėtra yra finansuojama iš savivaldybės infrastruktūros plėtros įmokų, privačių savivaldybės infrastruktūros plėtros iniciatorių lėšų, savivaldybės biudžeto lėšų ir (ar) savivaldybės infrastruktūros valdytojų biudžeto lėšų, kituose įstatymuose nustatytų programų lėšų. Tai sudaro galimybes spartesnei savivaldybės infrastruktūros plėtrai.

Savivaldybės infrastruktūros plėtrai finansuoti yra rengiama Savivaldybės infrastruktūros plėtros programa, kuri yra Strateginio veiklos plano sudėtinė dalis.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją, kurios svarbiausias numatomas aplinkos apsaugos politikos tikslas – pasiekti, kad Lietuvos aplinka būtų sveika, švari ir saugi, darniai tenkinanti visuomenės, aplinkosaugos ir ekonomikos poreikius, Šiaulių rajono savivaldybei inžinerinės ir energetinės infrastruktūros srityje aktualiausia yra ši programos prioritetinė kryptis:

1. Aplinkos kokybės gerinimas

Šios prioritetinės krypties svarba grindžiama paviršinio vandens taršos mažinimo, aplinkos apsaugos nuo išleidžiamų nuotekų žalingo poveikio didinimo, vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybės gerinimo ir prieinamumo didinimo aspektais. Siekiant užtikrinti šios plėtros krypties nenutrūkstamą įgyvendinimą Šiaulių rajono savivaldybėje, būtina garantuoti, jog visi rajono gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį, taip pat ugdyti bendruomenės sąmoningumą vertinant nuotekų poveikį aplinkai, užtikrinti nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtrą ir modernizavimą efektyviai panaudojant ES lėšas, siekti, kad vartotojai ir abonentai gautų viešai tiekiamą geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas.

Įgyvendinant Nacionalinę šilumos ūkio plėtros 2015–2021 m. programą, kurios pagrindinis strateginis tikslas – didinti šilumos gamybos, perdavimo ir vartojimo efektyvumą, pakeisti šilumos gamybai naudojamas importuojamas gamtines dujas tvariais vietiniais ir atsinaujinančiais energijos ištekliais, taip siekiant mažinti šilumos kainas, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausias yra šios programos plėtros kryptys:

1. Mažinti šilumos energijos kainas ir aplinkos taršą šilumos energijai gaminti naudojamo kuro balanse teikiant pirmenybę atsinaujinantiems ir (arba) vietiniams energijos ištekliais.

2. Mažinti šilumos perdavimo nuostolius.

Siekiant užsibrėžtų tikslų, Šiaulių rajono savivaldybėje (kaip ir Lietuvoje) būtina mažinti šilumos gamybos įrenginių taršą ir užtikrinti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių technologijų plėtrą, taip pat nustatyti aiškias (skaidrias) centralizuoto šilumos tiekimo sistemų plėtros planavimo ir reguliavimo taisykles. Siekiant mažinti šilumos energijos nuostolius perdavimo tinkluose ir pritaikyti šiuos tinklus vartotojų poreikiams, būtina atnaujinti prastos būklės šilumos perdavimo tinklus.

Įgyvendinant Nacionalinę energetinės nepriklausomybės strategiją, kurios numatomų energetikos politikos krypčių ir veiksmų pagrindinis tikslas – Lietuvos energetinės nepriklausomybės iki 2020 metų užtikrinimas, iki 2030 metų konkurencingos energetikos sukūrimas bei vizija iki 2050 metų, sustiprinsiantis Lietuvos energetinį saugumą ir

konkurencingumą, Šiaulių rajono savivaldybei inžinerinės ir energetinės infrastruktūros srityje aktualiausios yra šios programos iniciatyvos:

1. Elektra.
2. Šiluma.
3. Dujos.

Visoje šalyje (taip pat ir Šiaulių rajono savivaldybėje) yra eksploatuojamas santykinai senas elektros energijos perdavimo tinklas. Elektros energetikos sektoriuje svarbiausios artimiausio laikotarpio iniciatyvos yra pakankamų vietinių pajėgumų, reikalingų baziniam elektros energijos generavimui, užtikrinimas, elektros iš atsinaujinančių energijos išteklių gamyba. Šiuo metu viena didžiausių problemų šilumos sektoriuje – neefektyvus šilumos energijos vartojimas, todėl labai svarbu didinti šilumos vartojimo efektyvumą kartu didinant daugiabučių ir visuomeninių pastatų energetinį efektyvumą, taip pat didinti šilumos gamybos ir perdavimo efektyvumą renovuojant senus šilumos perdavimo tinklus, skatinant atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą šilumos sektoriuje. Svarbiausias uždavinys dujų sektoriuje – užtikrinti dujų tiekimo alternatyvas ir sumažinti dujų vartojimą keičiant jas atsinaujinančiais energijos ištekliais ir branduoline energija.

APLINKOSAUGA

Šiaulių rajono savivaldybė, įgyvendindama Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymą ir siekdama gauti išsamią informaciją apie savivaldybės teritorijos gamtinės aplinkos būklę, užtikrinti tinkamą jos kokybę bei planuoti ir įgyvendinti vietinės aplinkosaugos priemones, vykdo savivaldybės aplinkos oro ir požeminio vandens monitoringą. Aplinkos monitoringai vykdomi kasmet. 2021 m. buvo devintieji aplinkos monitoringo vykdymo metai.

Savivaldybės uždavymu 2018 m. buvo parengta atnaujinta 2018–2022 m. Šiaulių rajono savivaldybės aplinkos požeminio vandens monitoringo programa. Pagal atnaujintą vandens monitoringo programą Šiaulių rajono savivaldybės požeminio vandens monitoringo tinklą sudaro 30 šulinių ir 3 monitoringo gręžiniai.

Intensyvios taršos monitoringo gręžinių vandenyje per visą monitoringo tyrimo laiką nenustatyta. Todėl galima teigti, kad žymaus, tokio, kuris galėtų kelti susirūpinimą aplinkosauginiu aspektu, poveikio ūkinė veikla gruntiniam vandeniui ties monitoringo gręžiniais nedaro.

Aplinkos monitoringo oro dalies monitoringas 2021 m. buvo vykdomas pagal Šiaulių rajono savivaldybės aplinkos oro monitoringo programą 2020–2025 metams, patvirtiną 2019 m. gruodžio 17 d. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-398.

2021 m. atliekami oro kokybės tyrimai atliekami II etapais – vasaros ir žiemos laikotarpiu.

2018 m. pradėtas valyti patvenktas Kairių ežeras. Ežero plotas siekia 86 ha, ilgis 1270 m, plotis – 1220 m. Ežero kranto linijos ilgis – 7,37 km. Ežere yra sala. Šio ežero gamtiniam kompleksui būdingi atviro vandens plotai, vešli ir gausi vandens augmenija, miškinga sala. Užžėlusių pakrančių augmenija – nendrės ir švendrės mažina vandens telkinio gylį, blogina vandens kokybę. Savivaldybė numatė 5 m šiaurinėje ežero dalyje 9,9 ha plote pašalinti vandens augmeniją šienaujant. 2021 m. makrofītai ežere pjaunami du kartus per metus, vadovaujantis paviršinio vandens telkinių tvarkymo reikalavimų aprašo nuostatomis, patvirtintomis LR aplinkos ministro 2014 m. gruodžio 16 d. įsakymu Nr. D1-1038.

Siekiant gerinti vandens telkinių ir priekrančių būklę, bei sukurti tinkamą infrastruktūrą žvejams mėgėjams 2021 metais Bubių tvenkinyje įrengta vandens transporto priemonių nuleidimo vieta. 2022 m. planuoja vandens transporto nuleidimo vietą įrengti Kairių ežere. Plaukiojimo

priemonių savininkams naudotojams, žvejams mėgėjams ir poilsiautojams sukuriami infrastruktūra, kuri prisideda prie aplinkai daromos žalos mažinimo. Įgyvendinus projektą bus išspręstas nepatogus, ilgai užtrunkantis, nesaugus ir žalą gamtai bei aplinkai darantis vandens transporto priemonių nuleidimas.

Dėl vandens transporto priemonių nuleidimo vietos nebuvimo ežere apribojama galimybė užsiimti plaukiojimo veikla, nepažeidžiant teisės aktų reikalavimų. Nepritaikytose vandens transporto priemonių nuleidimo ar iškėlimo iš vandens telkinių vietose yra gadinamas ne tik poilsiautojų, žvejų bet ir aplinkosauginę kontrolę vykdančių pareigūnų naudojamas vandens transportas. Įrengus vandens transporto priemonių nuleidimo vietą neliks poreikio važinėti aplink ežerą, teršti, niokoti ežero pakrantes.

Komunalinių atliekų tvarkymą Šiaulių rajone reglamentuoja Šiaulių rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklės, patvirtintos Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2014 m. balandžio 3 d. sprendimu Nr. T-71. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu, nuo 2007 m. Šiaulių rajone įvesta vietinė rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą. Rinkliava – tai visiems gyventojams, įmonėms, įstaigoms, organizacijoms privaloma įmoka, galiojanti Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje. Už mokamą rinkliavą gyventojai naudojami regionine komunalinių atliekų tvarkymo sistema: jie nemokamai aprūpinami konteneriais ar maišais, naudojami rajono ir seniūnijų atliekų priėmimo punktais ir atliekoms rūšiuoti skirtomis kontenerinėmis aikštelėmis, atliekų surinkėjui perduoda komunalines atliekas, surenkamas apvažiavimo būdu.

Nuo 2014 m. sausio 1 d. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2013 m. gruodžio 12 d. sprendimu Nr. T-290 vietinę rinkliavą už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą administruoja Šiaulių rajono savivaldybės administracija. 2017 m. gegužės 16 d. Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T-202 patvirtinti nauji Šiaulių rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir atliekų tvarkymą nuostatai, kuriuose numatyta taikyti dvinarę vietinę rinkliavą, susidedančią iš pastoviosios ir kintamosios dedamosios. Vietinė rinkliava nustatyta savivaldybės teritorijoje esančio nekilnojamojo turto objektų, kurių rūšių sąrašas ir apmokestinamieji parametrai patvirtinti Savivaldybės tarybos sprendimu, savininkams arba jų atstovams.

Nuo 2009 m. liepos mėn. Šiaulių rajono savivaldybė pavedė viešajai įstaigai Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centrui (ŠRATC) komunalinių atliekų tvarkymo (išskyrus šalinimą) sistemos administravimą. Centras yra atsakingas už savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo sistemos stebėseną, atliekų vežėjų / surinkėjų ir kitų atliekų tvarkytojų veiklos priežiūros kontrolę. Šiaulių rajono teritorijoje komunalinių ir žaliųjų atliekų surinkimo ir transportavimo paslaugą teikia UAB Kuršėnų komunalinis ūkis.

Siekiant tobulinti atliekų tvarkymo sistemą 2020 m. Šiaulių rajono teritorijoje pradėtos rinkti tekstilės atliekos, taip pat rajone įrengtos ir pradėtos eksploatuoti 22 pusiau požeminės atliekų surinkimo aikštelės.

2022 m. numatomi pasirošiamieji darbai projekto Rūšiuojamuoju būdu surinktų maisto ir virtuvės atliekų apdorojimo infrastruktūros sukūrimas Šiaulių regione įgyvendinimui. Maisto atliekos numatoma rinkti iš Kuršėnų miesto gyventojų nuo 2023 m. įvertinus poreikį, galimas maisto atliekų rinkimas ir kitose rajono gyvenamosiose vietovėse.

Šiaulių rajone, Jurgeliškių kaime, veikia Šiaulių regioninis nepavojingų atliekų sąvartynas, kuriame šalinamos Šiaulių apskrities savivaldybėse susidaranti nepavojingos komunalinės atliekos bei nepavojingos atliekos iš Šiaulių apskrities įmonių, kurių perdirsti nėra techninių galimybių bei pajėgumų. Didelių gabaritų atliekos Šiaulių rajone surenkamos atliekų surinkimo aikštelėje Kuršėnų mieste (Ventos g. 192). Į šią aikštelę gyventojai gali pristatyti

didžiąsias atliekas, naudotų lengvųjų automobilių padangas, atliekas, gautas buitinio remonto ir smulkių statybų bei griovimo būdu, medienos, tekstilės, elektros ir elektroninės įrangos atliekas, buityje susidarančias pavojingas atliekas ir kt. Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelė Šiaulių rajone yra įrengta Drąsučių k. (Kursėnų kaimiškoji seniūnija). Žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelėje priimamos žaliosios atliekos: smulkios šakos, lapai, nupjauta žolė. Šiaulių rajono seniūnijose taip pat veikia 4 atliekų priėmimo punktai (APP).

2022 metais pagal vykdomą Komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros plėtra Šiaulių regione projektą numatoma rekonstruoti APP į didelio gabarito atliekų surinkimo aikštes Bubių, Gruzdžių, Kužių ir Meškuičių seniūnijose.

Želdynų ir želdinių apsauga bei tvarkymas Šiaulių rajono savivaldybėje vykdomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos želdynų įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, aplinkos ministro įsakymais, Šiaulių rajono savivaldybės tarybos sprendimais, Šiaulių rajono želdynų ir želdinių apsaugos taisyklėmis. Saugotinių medžių ir krūmų kirtimo, persodinimo ar kitokio pašalinimo, genėjimo darbai vykdomi gavus Savivaldybės leidimą, kurį išduoda Aplinkos apsaugos skyrius.

2021 m. pradėti želdinių ir želdynų inventorizavimo darbai. Detalus želdinių inventorizavimas buvo atliekamas Šakynos miestelyje bei Kursėnų dvaro parke. 2022 metais planuojama tęsti inventorizavimo darbus likusiose rajono seniūnijose. 2021 m. parengtas Kursėnų dvaro parko pertvarkymo projektas, šio projekto įgyvendinimas planuojamas 2022–2024 metais.

Patiems gražiausiems ir vertingiausiems gamtiniais kompleksams, augalų ir gyvūnų rūšims bei buveinėms Šiaulių rajone išsaugoti yra įsteigti 2 regioniniai parkai, 28 draustiniai (4 geomorfologiniai, 1 hidrologinis, 2 botaniniai, 1 zoologinis, 5 botaniniai-zoologiniai, 1 telmologinis, 5 kraštovaizdžio, 9 genetiniai), 1 biosferos poligonas, 10 buveinių ir 3 paukščių apsaugai svarbios NATURA teritorijos.

1992 m. išsaugoti ežeringą ir miškingą Kurtuvėnų kalvyno kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes įsteigtas Kurtuvėnų regioninis parkas, užimantis 17266 ha teritoriją Šiaulių ir Kelmės rajonuose. Parko plotas Šiaulių rajone – 8742 ha. Tais pačiais metais įsteigtas Ventos regioninis parkas, kurio paskirtis išsaugoti Ventos paslėnių kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes. Parkas užima 9834 ha teritoriją Mažeikių, Akmenės ir Šiaulių rajonuose. Parko plotas Šiaulių rajone – 237 ha.

Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje šiuo metu yra 51 gamtos paveldo objektas, iš jų: 27 valstybės saugomi ir 24 savivaldybės saugomi. Pagal rūšis yra 7 geologiniai (6 rieduliai ir 1 riedulių ekspozicija), 43 botaniniai (8 medžių grupės ir 35 medžiai) ir 1 zoologinis gamtos paveldo objektas. Zoologinis gamtos paveldo objektas – Naisių barsukų kolonija – vienintelis zoologinis gamtos paveldo objektas Lietuvoje.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Nacionalinę aplinkos apsaugos strategiją, kurios svarbiausias numatomas aplinkos apsaugos politikos tikslas – pasiekti, kad Lietuvos aplinka būtų sveika, švari ir saugi, darniai tenkinanti visuomenės, aplinkosaugos ir ekonomikos poreikius, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausias yra šios programos prioritetinės kryptys:

2. Darnus gamtos išteklių naudojimas ir atliekų tvarkymas.
3. Aplinkos kokybės gerinimas.
4. Klimato kaitos švelninimas ir prisitaikymas prie klimato kaitos keliamų aplinkos pokyčių.

Šių prioritetinių krypčių aktualumas Šiaulių rajono savivaldybėje grindžiamas tuo, jog, didėjant aplinkos teršimui ir augant gamtos išteklių naudojimui, kyla būtinybė nuosekliai pereiti

prie platesnės, naujos kokybės kompleksinės aplinkos apsaugos. Aplinkos būklės pokyčiai rodo, jog rajone aplinkos apsaugos problemos yra sprendžiamos efektyviai – daug dėmesio yra skiriama aplinkos oro, požeminio vandens taršos mažinimui, želdinių tvarkymui, gyventojų teisių į saugią ir švarią aplinką užtikrinimui, sparčiai plėtojamas komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugų teikimas, gerinama paslaugų kokybė. Atsižvelgiant į pokyčius aplinkos apsaugos srityje, būtina užtikrinti jų tęstinumą ir nenutrūkstamą plėtotę.

Igyvendinant Nacionalinę energetikos nepriklausomybės strategiją, kurios numatomų energetikos politikos kryptių ir veiksmų pagrindinis tikslas – Lietuvos energetinės nepriklausomybės iki 2020 metų užtikrinimas, sustiprinsiantis Lietuvos energetinį saugumą ir konkurencingumą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausia yra ši programos iniciatyva:

1. Aplinka ir išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas.

Numatytą tikslą įgyvendinti padės šios kryptys: energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos išteklių plėtra, energijos vartojimo efektyvumo didinimas.

2022 m. numatomas rengti naujas Atliekų prevencijos ir tvarkymo planas, galiosiantis iki 2027 metų, kuris leis tinkamai numatyti priemones, užtikrinančias Nacionaliniame pažangos plane nustatytų strateginių atliekų prevencijos ir tvarkymo tikslų ir pažangos uždavinių, Valstybiniame atliekų prevencijos ir tvarkymo plane bei atitinkamuose dokumentuose nustatytų užduočių įgyvendinimą.

KULTŪROS PAVELDAS

Šiaulių rajono savivaldybė išsiskiria Kultūros paveldo objektų gausa. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymu, nekilnojamieji kultūros paveldo objektai yra pavieniai objektai (vieta, statinys ar kitas nekilnojamas daiktas, turintis vertingųjų savybių), kompleksinis objektas (kultūros paveldo objektų grupė, reikšminga savo visuma), vietovė. Šiaulių rajone yra priskaičiuojama 343 pavieniai nekilnojamieji kultūros paveldo objektai, 46 kompleksai, 159 į kompleksą įeinančių objektų ir 1 vietovė (Gruzdžių miestelio istorinė dalis). Šiaulių rajone yra 317 valstybės saugomų nekilnojamųjų kultūros vertybių, 204 vertybės yra registrinės, 27 vertybės turi paminklų statusą. Iš viso Šiaulių rajono savivaldybėje yra 549 objektai, kuriems suteikta kultūros paveldo objekto apsauga.

Labiausiai lankomas Šiaulių rajono kultūros paveldo objektas yra Kryžių kalnas – Jurgaičių, Domantų piliakalnis, kuris 2007 m. birželio 19 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu buvo įrašytas į Valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašą. Kryžių kalnas išskirtinis ne tik Šiaulių rajono, bet ir visos Lietuvos turizmo traukos centras, kuris kasmet sulaukia didelio vietos ir užsienio turistų dėmesio. Kryžių kalnas įtrauktas į Jono Pauliaus II piligrimų kelią.

Didžiausią Šiaulių rajono nekilnojamojo kultūros paveldo dalį, daugiau kaip 200 objektų, sudaro senosios kapinės ir kitos laidojimo vietos. Taip pat gausu sakralinio paveldo objektų – bažnyčių, koplytėlių. Šiaulių rajone yra 16 bažnyčių, iš kurių 9 įtrauktos į Kultūros vertybių registrą.

Šiaulių rajone yra 11 piliakalnių. Tai – Romučių, Rekčių, Šilėnų, Luponių, Jurgaičių, Bubių, Kurtuvėnų, Pageluvio I ir II, Normančių ir Sauginių piliakalniai. Unikalus ir vienas didžiausių pagal plotą kultūros paveldo objektų – Ventos-Dubysos kanalo liekanos (unikalus kodas Kultūros vertybių registre – 30735) tęsiasi Šiaulių rajono ir Kelmės rajono savivaldybių teritorijose.

Šiaulių rajono teritorijoje gausu dvarų ir jų sodybų, įtrauktų į Kultūros vertybių registrą. Didžioji dalis dvarų priklauso privatiems savininkams ir nėra pritaikyti lankymui. 2021 m. buvo

baigti rekonstruoti ir atvėrė duris lankytojams Kuršėnų dvaro rūmai (unikalus kodas Kultūros vertybių registre – 613). Tai vienas vertingiausių medinės architektūros objektų. Šiuo metu jame veikia Šiaulių rajono savivaldybės etninės kultūros ir tradicinių amatų centras, vyksta edukacijos, koncertai, parodos. Kurtuvėnų dvaro sodyba (unikalus kodas Kultūros vertybių registre 614) bei išlikę jos statiniai taip pat pritaikyti lankymui, čia įsikūrusi Kurtuvėnų regioninio parko direkcija.

Opiusia problema siekiant išsaugoti Šiaulių rajono nekilnojamąjį kultūros paveldą yra apleistų ir netvarkomų nekilnojamųjų kultūros paveldo objektų būklė. Atkreiptinas dėmesys, jog prasta būklė pasižymi nemažai sakralinės paskirties ir kitų pastatų, tačiau juos išsaugoti – sudėtinga. Daugiau dėmesio turėtų skirti religinės bendruomenės, parapijos, kurios ir yra bažnyčių valdytojos. Savivaldybės finansinės galimybės yra ribotos ir negali aprėpti Vyriausybės patvirtintų dvarų paveldo ir medinės architektūros išsaugojimo programų įgyvendinimo.

Šiaulių rajono savivaldybės strateginė-prioritetinė veiklos kryptis – kultūros paveldo objektų išsaugojimas ir pažinimas, objektų kompleksiškas jų tvarkymas, žymėjimas, prioritetą teikiant dvarų ir jų sodybų įveiklinimui, piliakalnių pritaikymui lankymui bei pažinimui.

Šiaulių rajono savivaldybė nuolat tikrina kultūros paveldo objektų būklę, renka informaciją apie objektus, turinčius kultūros vertybių požymių, siekia išsiaiškinti išnykusius arba dingusius kultūros paveldo objektus. 2021 m. siekdama išsiaiškinti, įvertinti ir įtraukti į Kultūros vertybių registrą naujus objektus Šiaulių rajono savivaldybės administracija prisijungė prie nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimo proceso.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant kultūros ir kūrybinių industrijų politikos 2015–2021 m. plėtros kryptis, numatančias atnaujinti Lietuvos kultūros politikos modelį, padėsiantį atskleisti, išsaugoti ir plėtoti visuomenės kultūrinį tapatumą ir kūrybinį potencialą, Šiaulių rajono savivaldybei turizmo srityje aktualiausia yra ši kaitos gairė:

- Formuoti bendrą integralios paveldo apsaugos politiką.

Siekiant šio tikslo Šiaulių rajono savivaldybėje, kuri pasižymi kultūros paveldo objektų gausa ir įvairove, būtina tinkamai kaupti, tvarkyti (konservuoti, restauruoti, taikyti kitas reikalingas priemones) ir naudoti paveldą jį tausojant ir taip išsaugant ateities kartoms, taip pat svarbu sudaryti sąlygas visuomenei ir bendruomenei dalyvauti paveldosaugos procesuose ir užtikrinti deramą informacijos apie paveldą sklaidą, tobulinti materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo sektoriaus finansavimo principus, tobulinti teisinę bazę, plėtoti materialaus ir nematerialaus kultūros paveldo fundamentinius ir taikomuosius mokslinius tyrimus ir kt.

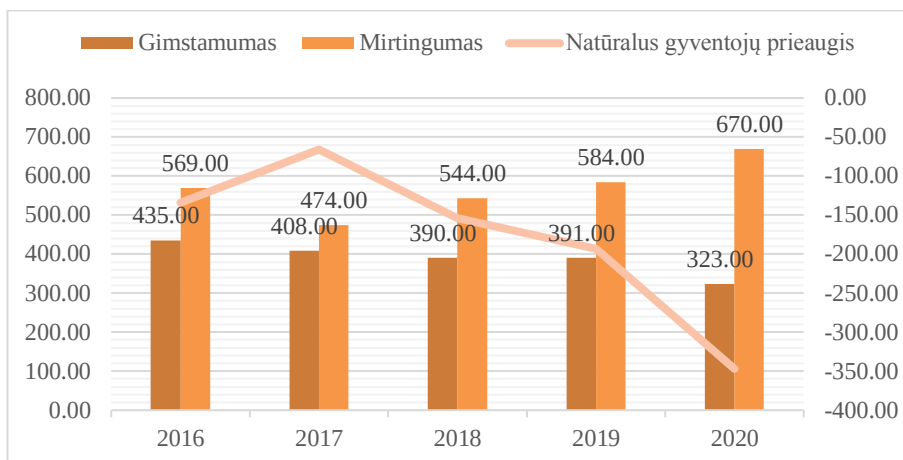
SOCIALINIAI VEIKSNIAI

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2021 m. pradžioje Šiaulių rajono gyventojų skaičius siekė 41 554 žmones (20 195 vyrai ir 21 359 moterys), ir tai sudarė 1,5 proc. visos šalies gyventojų bei 16,0 proc. Šiaulių apskrities gyventojų. 2016–2021 m. laikotarpiu gyventojų skaičius Šiaulių rajone padidėjo 0,1 proc., tuo tarpu Šiaulių apskrityje ir šalyje gyventojų skaičius analizuojamu laikotarpiu sumažėjo 5,9 proc. ir 3,2 proc.

Per 5 metus gimstamumas Šiaulių rajone sumažėjo apie 25,7 proc., lyginant su 2017 m. duomenimis, gimė 127 kūdikiais mažiau (2017 m. – 408 kūdikiai, 2018 m. – 390 kūdikių, 2019 m. – 391 kūdikis, 2020 m. – 323 kūdikiai, iki 2021 m. birželio 30 d. – 159 kūdikiai). Iki 2021 m. birželio 30 d. gimė daugiau mergaičių nei berniukų (71 vyr. giminės ir 88 mot. giminės), 2020 m.

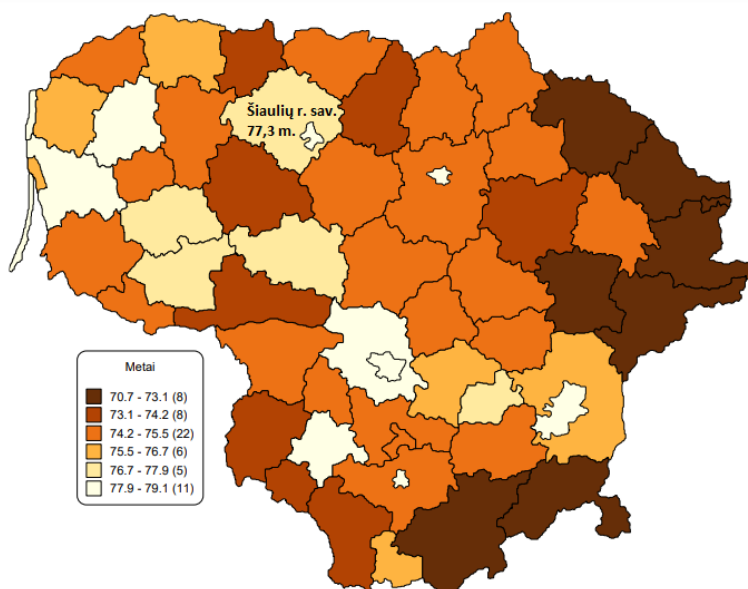
gimė daugiau berniukų nei mergaičių (163 vyr. giminės ir 160 mot. giminės). Mažiausias gimstamumas per 5 metus buvo 2020 m. (gimė 323 kūdikių) (žr. 2 pav.).

1 pav. Natūralus gyventojų prieaugis 2016 – 2020 m. (abs. sk.)

Per 5 metus (2017 m. – 2020 m.) mirtingumas Šiaulių rajone padidėjo 29,28 proc. Iki 2021 m. birželio 30 d. mirė 343 asmenys, 2020 m. mirė 670 asmenų (337 vyrai ir 333 moterys), tai yra 86 asmenimis daugiau nei 2019 m. (mirė 584 asmenų). Palyginti su 2019 m. duomenimis, 2020 m. mirtingumas Šiaulių rajone padidėjo 14,73 proc. mirtingumas Šiaulių rajone 2017 m. buvo mažiausias per 5 metus (žr. 1 pav.).

Dėl aukštų mirtingumo rodiklių ir per mažo gimstamumo natūralus gyventojų prieaugis Šiaulių rajone 2020 m buvo vėl neigiamas.

2 pav. Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė 2019 m., šaltinis – Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, Lietuvos Sveikatos rodiklių duomenų bazė

Vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės (metais) skirtumai tarp savivaldybių yra nedideli. Lyginant su Lietuvos vidurkiu, 2019 m. Šiaulių rajono gyventojų vidutinė gyvenimo trukmė yra 0,8 metų ilgesnė už Lietuvos vidurkį (Lietuvos – 76,5 m., Šiaulių rajonas – 77,3 m.). Lyginant su kitomis savivaldybėmis, Šiaulių rajono gyventojų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė nuo ilgiausios gyvenimo trukmės (Kauno rajono savivaldybė – 79,1 m.) 1,8 metais, o nuo trumpiausios (Svenčionių rajono savivaldybė – 70,7 m.) 7 metais (žr. 2 pav.).

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“, kurios pagrindinis siekis – bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir aktyvių piliečių idėjų, kaip paversti Lietuvos ateitį sėkminga, skleidimas, Šiaulių rajono savivaldybei, sprendžiant demografinės situacijos gerinimo klausimą, aktualiausi yra šie pažangos strategijos užmojai:

Sumani visuomenė – laiminga visuomenė, kuri yra kiekvieno piliečio idėjoms [kūrybingumas], naujovėms ir iššūkiams atvira [atvirumas], solidari, savivaldi ir politiškai brandi [atsakomybė].

Siekiant užtikrinti demografinį stabilumą Šiaulių rajono savivaldybėje, svarbu kurti laimingą, savimi pasitikinčią bendruomenę, kurioje siekiama didesnio asmeninio tobulėjimo, veiklumo, socialinės įtraukties. Būtina stiprinti gyventojų tautinį tapatumą norint, kad žmonės, suvokdami kartų kaitos būtinybę, tradicijų perimamumo svarbą, užtikrintų darnios, atsakingos, kūrybingos bendruomenės, kurioje svarbus kiekvienas žmogus, tęstinumą.

UŽIMTUMAS IR DARBO RINKA

2021 m. lapkričio 1 d. šalyje buvo registruota 189,8 tūkst. darbo neturinčių asmenų, t. y. 10,9 proc. visų šalies darbingo amžiaus gyventojų. Palyginti su 2020 m. lapkričio 1 d., bedarbių skaičius mažėjo 26,1 proc. (67 tūkst.), o nedarbo lygis mažėjo 4 proc. punktais (2020 m. lapkričio 1 d. nedarbo lygis buvo 14,9 proc.). Šiaulių rajone 2021 m. lapkričio 1 d. buvo registruota 2,9 tūkst. bedarbių, t. y. 11,6 proc. savivaldybės darbingo amžiaus gyventojų. Tai yra 3,4 proc. punkto mažiau nei tą patį laikotarpį 2020 metais. Vidutinis metinis bedarbių ir darbingo amžiaus gyventojų skaičius 2021 m. šalyje sudaro 13,6 proc., o Šiaulių rajono savivaldybėje – 14,0 proc. Moterų nedarbas, 2021 m. lapkričio 1 d. duomenimis, šalyje sudarė 11,3 proc., o Šiaulių rajono savivaldybėje – 12,4 proc. Vyrų nedarbas tuo pačiu laikotarpiu šalyje sudarė 10,6 proc., Šiaulių rajone – 10,9 proc. (šaltinis Užimtumo tarnyba).

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Užimtumo didinimo 2014–2020 m. programą, kurios strateginis tikslas buvo pasiekti kuo didesnę gyventojų užimtumą, kad kiekvienas gyventojas galėtų rasti turimą kvalifikaciją atitinkantį darbą ir užsitikrinti tinkamą pragyvenimo lygį, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi šie programos tikslai:

1. Skatinti darbo vietų kūrimą ir darbo paklausą.
2. Didinti darbo jėgos kvalifikacijos atitiktį darbo rinkos reikmėms.
3. Laisvus darbo išteklius integruoti į darbo rinką ir joje išlaikyti.

Šiaulių rajono savivaldybėje (kaip ir visoje šalyje) aktualios išlieka struktūrinio nedarbo, užimtumo problemos, siektina aktyviau skatinti darbo vietų kūrimą užtikrinant palankios verslo aplinkos plėtotę, didinant investicijų pritraukimo galimybes. Norint pasiekti šiuos tikslus, būtina turėti kvalifikuotos darbo jėgos, todėl svarbu didinti švietimo ir darbo rinkos sistemų veiksmingumą. Siektina, jog studijų ir mokymo programų pasiūla atitiktų bendruomenės ir vietos

verslo poreikius, taip pat užtikrinti, jog darbo rinkoje būtų išnaudojamas ilgalaikių bedarbių (ypač vyresnio amžiaus žmonių) potencialas.

Šiaulių rajono savivaldybės taryba 2021 m. yra patvirtinusi Šiaulių rajono savivaldybės 2021 metų užimtumo didinimo programą, kurios tikslai yra:

1. užtikrinti valstybinės (valstybės perduotos savivaldybėms) funkcijos (dalyvavimas rengiant ir įgyvendinant darbo rinkos politikos priemones ir gyventojų užimtumo programas) vykdymą;
2. siekti kuo didesnio gyventojų užimtumo, kad jie turėtų galimybę ugdyti darbo įgūdžius ir dirbti kvalifikaciją atitinkantį darbą;
3. sudaryti galimybes ieškantiems darbo asmenims greičiau integruotis į darbo rinką ir užsidirbti pragyvenimui būtinų lėšų, įgyti motyvaciją tolimesnei darbo paieškai;
4. palengvinti ilgą laiką nedirbusių asmenų perėjimą nuo nedarbo prie užimtumo darbo rinkoje;
5. suderinti užimtumo skatinimo ir motyvavimo paslaugų bei piniginių socialinės paramos teikimą, integruojant ilgą laiką nedirbusius asmenis į darbo rinką;
6. užtikrinti valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų ir (ar) organizacijų, teikiančių užimtumo skatinimo, motyvavimo paslaugas ir piniginę socialinę paramą nedirbantiems asmenims, veiklos koordinavimą ir skatinti jų bendradarbiavimą;
7. sumažinti nedarbą Šiaulių rajono savivaldybėje.

Įgyvendinant Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“, kurios pagrindinis siekis – bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir aktyvių piliečių idėjų, kaip paversti Lietuvos ateitį sėkminga, skleidimas, Šiaulių rajono savivaldybei užimtumo ir darbo rinkos srityje aktualiausias šis pažangos strategijos užmojis:

Sumani visuomenė – laiminga visuomenė, kuri yra kiekvieno piliečio idėjoms **[kūrybingumas]**, naujovėms ir iššūkiams atvira **[atvirumas]**, solidari, savivaldi ir politiškai brandi **[atsakomybė]**.

Sumanios visuomenės iniciatyva užimtumo srityje gali būti plėtojama raginant bendruomenę keisti savo gyvenamąją aplinką, t. y. aktyviau skatinant verslumą, pasitikėjimą vieni kitais, kūrybiškumą, solidarumą, atvirumą naujovėms, tobulėjimui. Be to, svarbu puoselėti mokymosi visa gyvenimą principus, ir, esant būtinybei, gebėti pritaikyti savo kvalifikaciją darbo rinkos poreikiams, domėtis verslo ir mokslo integracijos perspektyvomis siekiant sukurti ir išlaikyti esamas darbo vietas, skatinti vietos ūkio konkurencingumą ir užimtumo didėjimą.

Įgyvendinant Valstybinę moterų ir vyrų lygių galimybių 2015–2021 m. programą, kurios strateginis tikslas – nuosekliai, kompleksiskai ir sistemingai visose srityse skatinti moterų ir vyrų lygybę, šalinti moterų ir vyrų padėties skirtumus, Šiaulių rajono savivaldybei aktualus šis programos tikslas: skatinti vienodas moterų ir vyrų galimybes užimtumo ir darbo srityje. Šiam tikslui pasiekti numatytas uždavinys: didinti moterų, ypač kaimo, galimybes imtis verslo ir jį plėtoti. Prie šio uždavinio įgyvendinimo prisidedama vykdant Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo programą, organizuojant įvairius mokymus moterims verslumo tema (mokymus organizuoja Šiaulių rajono turizmo ir verslo informacijos centras).

ŠVIETIMAS

2021–2022 m. Šiaulių rajono savivaldybėje veikia 24 biudžetinės švietimo įstaigos: iš jų 6 lopšeliai-darželiai, 14 bendrojo ugdymo įstaigų (3 mokyklos-daugiafunkciai centrai, 3 progimnazijos, 3 gimnazijos, 2 mokyklos, įgyvendinančios pradinio ir pagrindinio ugdymo I dalies programas, 3 mokyklos, įgyvendinančios pradinio ir pagrindinio ugdymo I bei II dalies

programas), 3 neformaliojo vaikų švietimo įstaigos (Šiaulių r. Kuršėnų meno mokykla, Šiaulių r. Kuršėnų sporto mokykla, Šiaulių r. Kuršėnų kūrybos namai), 1 švietimo pagalbos įstaiga – Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnyba. Buhalterinės apskaitos organizavimo ir ūkinės-techninės paslaugas švietimo įstaigoms teikia Savivaldybės biudžetinė įstaiga Šiaulių rajono švietimo paslaugų centras.

Parengtas naujas Šiaulių rajono savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo pertvarkos 2021–2025 metų bendrasis planas, kurį įgyvendinant vykdoma mokyklų tinklo pertvarka, kurios tikslas – sukurti efektyvumo, prieinamumo ir kokybės reikalavimus atitinkantį bendrojo ugdymo mokyklų tinklą Savivaldybėje, turėti pakankamai ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio bei vidurinio ugdymo programų teikėjų, sudaryti sąlygas visiems vietos bendruomenės nariams ugdytis bei užtikrinti jų teisę įgyti kokybišką išsilavinimą.

Pasinaudojus 2020 metais įgyta nacionaliniu mastu vertinga ir skleistina patirtimi: pirmą kartą šalies švietimo istorijoje sukūrus ir įgyvendinus jungtinės mokyklos modelį, kai į vieną darinį tinklaveikos principu sujungtos 3 Šiaulių rajono švietimo įstaigos: Aukštelkės ir Kurtuvėnų mokyklos-daugiafunkciai centrai bei Bubių mokykla ir 2020 m. rugsėjo 1 d. įkurta Šiaulių r. Dubysos aukštupio mokykla, 2021 m. rugsėjo 1 d. veiklą pradėjo antroji Savivaldybėje jungtinė mokykla – Kairių jungtinė mokykla. Ji įkurta reorganizavus Kairių pagrindinę, Pakapės ir Šilėnų mokyklas.

2021–2022 m. 13-oje bendrojo ugdymo mokyklų ir 6 lopšeliuose-darželiuose įgyvendinama ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programa. 2021 m. rugsėjo 1 d. duomenimis, švietimo įstaigų ikimokyklinio ugdymo grupės lanko 1 177 ir priešmokyklinio ugdymo grupės – 339 vaikai (iš viso 1 447 vaikai). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupėse ugdoma 69 ugdytiniais (4,5 proc.) daugiau nei 2020–2021 m.

Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose, 2021 m. rugsėjo 1 d. duomenimis, mokosi 3 195 mokiniai arba 9 mokiniiais (0,28 proc.) daugiau nei 2020–2021 m.

2020–2021 m. 10 klasei baigė 199 mokiniai, iš jų pagrindinį išsilavinimą įgijo 198 (99,5 proc.). Gavusių pagrindinio išsilavinimo pažymėjimą mokinių dalis jau eilę metų išlieka nepakitusi – apie 98–99 proc. (šalyje 95 proc.).

2021 m. Savivaldybės gimnazijose vidurinio ugdymo programą baigė ir vidurinį išsilavinimą įgijo bei brandos atestatą gavo 99 mokiniai (95,2 proc.), vidurinio išsilavinimo neįgijo 5 mokiniai.

2021 m. rugsėjo 1 d. duomenimis, Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų 1–12 ir specialiojo ugdymo klasėse mokėsi 473 specialiųjų ugdymosi poreikių turintys mokiniai, t. y. 14,8 proc. visų bendrojo ugdymo mokyklų besimokančių mokinių (2020 m. rugsėjo 1 d. duomenimis – 13,4 proc.). Nustačius mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius, kreipiamas dėmesys į ugdymosi ribotumą ir dėl to atsiradusias specialiosios pagalbos reikmes. Šių mokinių švietimo prieinamumas užtikrinamas sudarant sąlygas ugdytis visiškos arba dalinės integracijos forma. Savivaldybė, integruodama specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius mokinius į ugdymo sistemą, pagal galimybes pritaiko mokyklos aplinką, teikia psichologinę, specialiąją pedagoginę, specialiąją ir socialinę pedagoginę pagalbą, aprūpina ugdymui skirtomis pagalbos ir specialiosiomis mokymo priemonėmis. Savivaldybės teritorijoje gyvenantiems specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams sudarytos sąlygos ugdytis, atsižvelgiant į jų poreikius ir galias, dalinės integracijos forma specialiosiose, lavinamosiose bei socialinių įgūdžių ugdymo klasėse, veikiančiose Kuršėnų Pavenčių mokykloje-daugiafunkciame centre: 2021 m. rugsėjo 1 d. duomenimis ugdoma ir lavinama 30 mokinių iš įvairių Savivaldybės vietovių.

Savivaldybėje veikia dvi formalų švietimą papildančios ir viena neformaliojo vaikų švietimo įstaigos, kuriose, 2021 m. spalio 1 d. duomenimis, mokslo metus pradėjo 955 mokiniai

arba 29,9 proc. nuo Savivaldybės švietimo įstaigose besimokančių mokinių skaičiaus (2020 m. rugsėjo 1 d. duomenimis – 30,2 proc.).

Kuršėnų meno mokykla – formalųjį švietimą papildanti neformaliojo vaikų švietimo mokykla. Mokyklos veiklos tikslas – tenkinti mokinių pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius, sudaryti sąlygas puoselėti gimtus meninius, muzikinius gebėjimus. Mokyklos ugdytiniai gali rinktis nuo 1 iki 8 metų trukmės vykdomas ankstyvojo, pradinio, pagrindinio ir išplėstinio muzikinio ugdymo programas, muzikos mėgėjų ugdymo programą, pradinio, pagrindinio, neformalaus ir išplėstinio dailės ugdymo programas. Mokyklos mokiniai bei jų mokytojai organizuoja darbų parodas ir edukacinius užsiėmimus Kuršėnų miesto šventėse. 2021–2022 m. m. mokykla įgyvendina 83 programas, kuriose mokosi 360 mokinių. Mokykloje dirba 36 mokytojai. Kuršėnų meno mokykla muzikinį ugdymą vykdo septyniose Savivaldybės vietovėse: Gruzdžių gimnazijoje, Dubysos aukštupio, Kairių jungtinėje, Kužių, Voveriškių mokyklose, Raudėnų mokykloje-daugiafunkciame centre, Ginkūnų Sofijos ir Vladimiro Zubovų progimnazijoje.

Kuršėnų sporto mokykla – formalųjį švietimą papildanti neformaliojo vaikų švietimo mokykla. Mokyklos tikslas – per sportą skatinti vaikų, paauglių ir jaunimo saviraišką, rengti sportininkus atstovauti mokyklai, Savivaldybei šalies pirmenybėse, čempionatuose, žaidynėse, Lietuvos Respublikai – pasaulio, Europos čempionatuose ir olimpinėse žaidynėse. Šiuo metu plėtojamose 6 sporto šakos: futbolas, lengvoji atletika, graikų-romėnų imtynės, krepšinis, dziudo, kiokušin karatė. Mokykla įsikūrusi Kuršėnuose, sporto šakų veiklos vykdomos Ginkūnų Sofijos ir Vladimiro Zubovų, Kuršėnų Stasio Anglickio progimnazijose, Kairių jungtinėje ir Drąsučių mokyklose, Kuršėnų Pavenčių mokykloje-daugiafunkciame centre, Kuršėnų Lauryno Ivinskio, Meškuičių ir Gruzdžių gimnazijose, 2021–2022 m. m. Kuršėnų sporto mokykloje, įgyvendinamos 27 programos, kuriose dalyvauja 374 mokiniai ir dirba 17 mokytojų.

Kuršėnų kūrybos namai – neformaliojo vaikų švietimo mokykla. Mokyklos tikslas – tenkinti vaikų ir jaunimo pažinimo, lavinimosi ir saviraiškos poreikius. Kūrybos namuose įgyvendinamos 23 neformaliojo švietimo programos, kuriose kūrybine veikla užima 221 mokinys. Kuršėnų kūrybos namuose dirba 11 mokytojų. Įstaigoje ir Kuršėnų mieste organizuojamos mokinių bei jų mokytojų darbų parodos, renginiai, edukaciniai užsiėmimai.

Vadovaujantis Neformaliojo vaikų švietimo (toliau – NVŠ) lėšų skyrimo ir panaudojimo tvarka ir siekiant, kad daugiau mokinių įsijungtų į įvairiausias neformaliojo vaikų švietimo veiklas, Savivaldybės mokiniams 2021 metais 21 NVŠ teikėjas pasiūlė 32 programas. 2021 m. lapkričio 1 d. duomenimis, NVŠ teikėjų vykdomose programose kiekvieną mėnesį vidutiniškai dalyvavo 932 Savivaldybės mokiniai.

Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnybos (toliau – Tarnyba) tikslas – sudaryti sąlygas švietimo darbuotojams, kitiems Savivaldybės įstaigų ir įmonių specialistams, suaugusiems ir jaunimui aktyviai mokytis visą gyvenimą tenkinant pažinimo, lavinimosi, profesinių kompetencijų plėtojimo bei saviraiškos poreikius. Tarnyba organizuoja kvalifikacijos tobulinimo renginius: seminarus, edukacines išvykas-seminarus, kursus, paskaitas, konferencijas ir kt. Veiklą vykdo Trečiojo amžiaus universitetas, kuriame mokosi 79 nuolatiniai lankytojai. Aktyvi veikla vyksta organizuojant darbą su jaunimu nuotoliniu būdu Gruzdžiuose, Gilvyčių, Šakynos, Pakapės, Varputėnų, Verbūnų ir Žarėnų kaimuose. Tarnyba taip pat teikia psichologinę, švietimo informacinę, specialiąją pedagoginę pagalbą specialiųjų ugdymosi poreikių vaikams, mokiniams ir asmenims iki 21 metų, jų tėvams (globėjams, rūpintojams) bei pedagogams.

2020–2021 m. m. Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų dirbo 555, ikimokyklinio ugdymo įstaigose – 110, neformaliojo vaikų švietimo ir formalųjį švietimą papildančio švietimo įstaigose – 60 pedagoginių darbuotojų.

Siekiant gerinti mokinių mokymosi pasiekimus Savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrius 2021–2022 m. m. toliau įgyvendina projektą „LECTIO DE VIA / Skaitymo kelias“. Projekto tikslas – mokinių skaitymo pasiekimų gerinimas. Šiame projekte dalyvauja 5 Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklos. Planuojama projekto veiklų pabaiga – 2023 m. rugpjūčio 31 d.

Dalyvaudama nacionaliniame projekte „Lyderių laikas 3“ Savivaldybės kūrybinė komanda parengė projektą „Ugdymas netradicinėse erdvėse“, kurio tikslas – praktinės (tiriamosios) ugdymo(si) veiklos aktyvinimas gamtamoksliniame ugdyme. Projekte dalyvauja 14 Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų ir VšĮ Kuršėnų politechnikos mokykla. Užtikrinant šio projekto tęstinumą 2021 m. 13 projekte dalyvaujančių Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų parengė mokyklinius projektus „Ugdymas netradicinėse erdvėse“ ir pakvietė Savivaldybės administraciją partnerio teisėmis dalyvauti įgyvendinant šiuos projektus bei skiriant dalinį finansavimą projekto veiklų įgyvendinimui. Savivaldybė 2021 m. šių projektų įgyvendinimui skyrė 5 198 Eur.

2021 m. trijose Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklose (Kuršėnų Pavenčių mokykloje-daugiafunkciame centre, Kairių jungtinėje mokykloje ir Kuršėnų Daugėlių progimnazijoje) tęsiamas 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ priemonės – nacionalinio lygmens projekto „Kokybės krepšelis“ įgyvendinimas. Projektu siekiama gerinti mokinių mokymosi pasiekimus. Numatytoms veikloms įgyvendinti 2021–2022 m. m. (antrieji Projekto įgyvendinimo metai) skirtas finansavimas – 139 476 Eur (15 proc. skirtų lėšų, t. y. 20 920 Eur – Savivaldybės indėlis). Lėšos paskirstytos mokykloms proporcingai pagal 5–8 klasese besimokančių mokinių skaičių.

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2021 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. V-1321 „Dėl Mokyklų, siekiančių gauti kokybės krepšelį, skirtą mokinių ugdymo pasiekimams gerinti, sąrašo patvirtinimo“ į Projektą įtrauktos dar dvi Šiaulių rajono mokyklos: Kuršėnų Lauryno Ivinskio gimnazija ir Ginkūnų Sofijos ir Vladimiro Zubovų progimnazija. Projekto įgyvendinimui šiose mokyklose 2021–2022 m. numatyta skirti 86 360 Eur (12 954 Eur – Savivaldybės indėlis).

Gruzdžių gimnazija ir Kairių jungtinė mokykla dalyvauja įgyvendinant nacionalinį projektą „Bendrojo ugdymo turinio ir organizavimo modelių sukūrimas ir išbandymas bendrajame ugdyme“, kuriuo siekiama pritaikyti atnaujintą bendrojo ugdymo turinį įtraukties mokytis sunkumų patiriančių mokinių grupių specifiniams poreikiams ir parengti naują ugdymo turinį proveržio reikalaujančioms sritims stiprinti. Savivaldybės mokyklos, atsižvelgdamos į skirtingą kiekvieno įstaigos socialinį kontekstą, įgyvendina skirtingus projekto uždavinius, tačiau siekia bendro tikslo: parengti ir įgyvendinti ugdymo organizavimo ir mokymosi pagalbos teikimo modelius žemų mokinių pasiekimų gerinimui. Projektas įgyvendinamas 2 metus.

Savivaldybėje veikia viešoji įstaiga Kuršėnų politechnikos mokykla. Nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. joje mokosi 398 mokiniai, iš jų 188 gimnazijos skyriuje. Mokykla įgyvendina 16 pirminio profesinio mokymo programų, 5 tęstinio profesinio mokymo programas. Rengiamas platus spektras įvairių švietimo sričių specialistų:

- architektūra ir statyba (staliai, medienos apdirbimo staklininkai);
- inžinerija ir inžinerinės profesijos (automobilių mechanikai, suvirintojai);

- paslaugos asmenims (karpėjai, konditeriai, padavėjai ir barmenai, renginių ir poilsio paslaugų organizatoriai, virėjai);
- verslas ir administravimas (apskaitininkai, pardavėjai).

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Valstybinę švietimo 2013–2022 m. strategiją, kurios pagrindinis strateginis tikslas – paversti Lietuvos švietimą tvariu pagrindu valstybės gerovės kėlimui, veržliam ir savarankiškam žmogui, atsakingai ir solidariai kuriančiam savo, Lietuvos ir pasaulio ateitį, Savivaldybei aktualiausi šie strategijos tikslai:

1. Pasiiekti tokį pedagoginių bendruomenių lygį, kai jų kritinę masę sudaro reflektuojantys, nuolat tobulėjantys ir rezultatyviai dirbantys profesionalūs mokytojai.
2. Įdiegti duomenų analize ir įsivertinimu grįstą švietimo kokybės kultūrą, užtikrinančią savivaldos, socialinės partnerystės ir vadovų lyderystės darną.
3. Užtikrinant švietimo prieinamumą ir lygias galimybes, maksimaliai plėtojant vaikų ir jaunimo švietimo aprėptį suteikti mokiniams ir jaunimui palankiausias galimybes išskleisti individualius gebėjimus ir tenkinti specialiuosius ugdymosi ir studijų poreikius.
4. Garantuojant švietimo sistemos veiksmingumą sukurti paskatų ir vienodų sąlygų mokytis visą gyvenimą sistemą, grįstą veiksminga pagalba atpažįstant save ir renkantis kelių veiklos pasaulyje, derantį su valstybiniu planavimu.

Siekiant numatytų tikslų, Savivaldybei švietimo srityje pirmiausia būtina užtikrinti mokytojų kompetenciją, kuri garantuotų aukštos kokybės naujausių žinių ir gebėjimų sklaidą. Siekiant, kad mokytojai noriai prisidėtų prie jaunosios kartos ugdymo, būtina stiprinti jų motyvaciją tobulinti savo žinias, kelti kvalifikaciją, plėsti akiratį. Sėkmingai švietimo sistemos veiklai ne mažiau svarbus yra ir bendruomenės įsitraukimas, todėl svarbu stiprinti visuomenės pasitikėjimą švietimo sistema, skatinti bendruomenę reikšti nuomonę apie švietimo kokybę ir daryti jai poveikį. Švietimo įstaigoms ir institucijoms, siekiančioms užtikrinti aukštos kokybės ugdymo ir mokymo procesą, tikslinga tobulinti švietimo vadybos procesus – tobulinti švietimo sistemos reguliavimą, orientuojantis į subsidiarumo ir socialinės bendrystės principus, skatinti asmenis bei organizacijas orientuotis į aukščiausius rezultatus, užtikrinti švietimo turinio įvairovę sudarant daugiau galimybių mokinių, tėvų ir socialinių partnerių iniciatyvoms, taip pat svarbu stiprinti esamos situacijos vertinimo ir rengiamų sprendimų poveikio išankstinio vertinimo gebėjimus ir kokybę. Užtikrinant švietimo prieinamumą ir kokybę Savivaldybėje, tikslinga plėsti besimokančiųjų pasirinkimo galimybes, gausinti mokymosi, praktinio mokslo pritaikymo aplinką mokyklose, didinti paramą savanorystės iniciatyvoms, užtikrinti švietimo paslaugos gavimą socialinės atskirties ir rizikos bei specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių asmenų grupėms, didinti formaliojo ir neformaliojo švietimo integralumą. Siekiant užtikrinti mokymosi veiksmingumą, skatinti mokymosi visą gyvenimą iniciatyvas, tikslinga organizuoti edukacinę pilietinę veiklą, asmenybės saviugdą bendruomenėje, stiprinti motyvaciją mokytis susiejant mokymąsi visą gyvenimą su besimokančiųjų pasirinkimais, sukuriant finansinės paramos sistemą, sudarant sąlygas asmenims savarankiškai valdyti karjerą teikiant įvairią pagalbą realioje ir virtualioje aplinkoje ir pan.

Įgyvendinant Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi 2016–2023 m. plėtros programą, kurios strateginis tikslas – sukurti ir išplėtoti neformalųjį suaugusiųjų švietimą ir tęstinį mokymąsi laiduojančią ir prieinamą, socialiai teisingą švietimo sistemą, atitinkančią atviroje pilietinėje visuomenėje darbo rinkoje veikiančio asmens ir visuomenės poreikius, Savivaldybei aktualiausi yra šie plėtros programos tikslai:

1. Sukurti ir išplėtoti darnią suaugusiųjų švietimo sistemą.

2. Suderinti mokymąsi visą gyvenimą su šalies ūkio ir visuomenės poreikiais.

Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus Savivaldybėje, svarbu plėtoti mokymosi visą gyvenimą paslaugas, ypač asmenims, gyvenantiems Savivaldybės miesteliuose ir kaimuose, kuriuose yra didžiausi socialiniai, ekonominiai netolygumai, taip pat sudaryti sąlygas suaugusiems įgyti bendrųjų kompetencijų ir formuoti jiems teigiamas mokymosi visą gyvenimą nuostatas, plėtoti formaliojo ir neformaliojo švietimo galimybes, skaitmeninio mokymosi turinį ir programas, pripažinti neformaliojo ir praktinio mokymosi metu įgytas kompetencijas. Kad mokymosi viso gyvenimą iniciatyvos būtų patrauklios, svarbu stiprinti motyvą mokytis ir „valdyti“ karjerą teikiant individualizuotą įvairių formų pagalbą, organizuojant socialinę reklamą realioje ir virtualioje aplinkoje, inicijuojant ir remiant kokybišką studijų programų, profesijų populiarinimą, bendrųjų ir tęstinio profesinio mokymo kompetencijų suaugusiems paslaugų plėtrą profesinio mokymo įstaigose.

SVEIKATOS APSAUGA

Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme 2002 m. gegužės 16 d. Nr. IX-886) nurodoma, jog visuomenės sveikata – tai gyventojų visapusė dvasinė, fizinė ir socialinė gerovė.

Viena prioritetinių sveikatos apsaugos sistemos sričių – pirminė sveikatos priežiūra, kuri yra savarankiškoji savivaldybės funkcija. Šiaulių rajono savivaldybėje gyventojų sveikata rūpinasi 3 pirminio lygio sveikatos priežiūros įstaigos – viešoji įstaiga Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centras, viešoji įstaiga Šiaulių rajono Gruzdžių ambulatorija, UAB „Medicinos namai“.

1 lentelė. Šiaulių teritorinės ligonių kasos informacija apie pirminių asmens sveikatos priežiūros įstaigose prisirašiusių gyventojų skaičius 2021 m.

Įstaigos pavadinimas	2021-01-31	2021-09-30
VšĮ Šiaulių rajono PSPC	17 494	16 791
VšĮ Šiaulių rajono Gruzdžių ambulatorija	1 471	1 468
UAB „Medicinos namai“	4 704	5 405
Iš viso	23 669	23 664

Vadovaujantis Lietuvos Respublikoje galiojančiais teisės aktais, savivaldybės turi užtikrinti pirminės visuomenės sveikatos priežiūrą, o šiam tikslui įgyvendinti steigia visuomenės sveikatos priežiūros biudžetines įstaigas – savivaldybių visuomenės sveikatos biurus. Šiaulių rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Biuras) įsteigtas Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2015 m. sausio 29 d. sprendimu Nr. T-11.

Pagrindinis Biuro veiklos tikslas – rūpintis Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų sveikata, vykdyti savivaldybės teritorijoje Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojamą savivaldybių visuomenės sveikatos priežiūrą ir organizuoti profilaktinę veiklą, siekiant mažinti gyventojų sergamumą ir mirtingumą, gerinti gyvenimo kokybę, teikiant kokybiškas visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas bei vykdyti – valstybines (valstybės perduotas savivaldybėms) visuomenės sveikatos priežiūros funkcijas: visuomenės sveikatos priežiūrą savivaldybės teritorijoje esančiose ikimokyklinio ugdymo įstaigose, bendrojo ugdymo mokyklose ir profesinio mokymo įstaigoje ugdomų mokinių pagal ikimokyklinio,

priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas, visuomenės sveikatos stiprinimą ir visuomenės sveikatos stebėseną. Biuro veiklos vykdomos pagal Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos valstybinių funkcijų vykdymui nustatytus 4 privalomus prioritetus: visuomenės psichikos sveikatos gerinimas, sveikos mitybos įgūdžių formavimas ir fizinio aktyvumo skatinimas, savivaldybės visuomenės sveikatos biurų darbuotojų administracinių gebėjimų stiprinimas, savivaldybės visuomenės sveikatos biurų veiklos viešinimas.

Nuo 2020 m. vasario 26 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 152 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo“, paskelbta valstybės lygio ekstremalioji situacija visoje šalyje dėl naujojo koronaviruso (COVID-19) plitimo grėsmės, kuri neatšaukta ir 2021 m. COVID-19 epidemija tapo iššūkiu sveikatos apsaugos bei kitoms viešojo valdymo paslaugų sistemoms. Įgyvendinant Vyriausybės nutarimus, Valstybės lygio ekstremaliosios situacijų valstybės operacijų vadovo sprendimus, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos reikalavimus – operatyviai organizuojamas Šiaulių rajono savivaldybės Ekstremalių situacijų komisijos, ekstremalių situacijų operacijų centro darbas dėl COVID-19 ligos plitimą suvaldančių priemonių įgyvendinimo Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje.

Šiaulių rajono savivaldybė rūpinasi vandens telkinių kokybe, todėl savivaldybėje sistemingai stebima maudyklų vandens mikrobiologinė ir cheminė tarša, vandens fizinės savybės, taršos pobūdis. Stebima 14 maudyklų: Bubių tvenkinys, Pašvinio ežeras, Raudėnų tvenkinys, Pakumulšių tvenkinys, Ventos upė Kuršėnų miesto ribose, Kuršėnų karjerai, Šilų tvenkinys, Naisių tvenkinys, Švedės tvenkinys, Kairių ežeras, Gudelių ežeras, Geluvos ežeras, Bijotės ežeras, Paežerių tvenkinys.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. programą, kurios strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni ir pailgėtų jų gyvenimo trukmė, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį.
2. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką.
3. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą.
4. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

Siekiant sukurti saugią socialinę aplinką Šiaulių rajone, svarbu sumažinti skurdo lygį, nedarbą bei socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją bendruomenės lygmeniu. Mažinant gyventojų socialinę ir ekonominę (pajamų) nelygybę, benamių skaičių, tikslinga stiprinti bendruomenių solidarumą atsižvelgiant į tai, jog bendruomenių solidarumo lygis turi įtakos tiek lėtinių neinfekcinių ligų, tiek traumų, ypač sveikatos sutrikimų dėl šalčio poveikio, dinamiškumui. Kuriant sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką Šiaulių rajono savivaldybėje, būtina kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą, kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį ir pan. Formuojant sveiką gyvenseną ir jos kultūrą, tikslinga mažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų prieinamumą, skatinti sveikos mitybos bei optimalaus fizinio aktyvumo įpročius ir kt. Sveikatos priežiūros, orientuotos į gyventojų poreikius, užtikrinimui svarbu palaikyti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo

įrodymais, gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą, motinos ir vaiko sveikatą, stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę, plėtoti E. sveikatos sistemą ir kt.

Įgyvendinant Nacionalinę visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 m. plėtros programą, kurios strateginis tikslas – pailginti Lietuvos gyventojų sveiko gyvenimo metus, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie plėtros programos tikslai:

1. Stiprinti fizinę ir psichinę sveikatą – formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą, skatinti sveikatos raštingumą.

2. Mažinti aplinkos veiksnių, nesaugių produktų (gaminių ir paslaugų) neigiamą poveikį ir riziką gyventojų sveikatai.

3. Užtikrinti visuomenės sveikatos priežiūros sistemos tvarumą.

Stiprinant bendruomenės fizinę ir psichinę sveikatą Šiaulių rajone, tikslinga ugdyti gyventojų sveikos mitybos įpročius ir gerinti galimybes pasirinkti sveikatai palankų maistą, didinti gyventojų fizinį aktyvumą ir sudaryti jiems sąlygas būti fiziškai aktyviems, gerinti bendruomenės psichikos sveikatą – atlikti psichikos sveikatą stiprinančias intervencijas, skatinančias teigiamus pokyčius ir didinančias bendruomenės sąmoningumą. Mažinant aplinkos veiksnių, nesaugių produktų neigiamą poveikį gyventojų sveikatai, svarbu kurti sveikatai palankią gyvenamąją aplinką, skatinti sveikatą tausojančias su aplinka susijusias nacionalines, regionines ir bendruomenines iniciatyvas, mažinti traumų ir nelaimingų atsitikimų skaičių – rengti vaikų, jaunimo ir pagyvenusių asmenų tikslinį mokymą, formuoti darnų verslo ir bendruomenės požiūrį į tvarų cheminių medžiagų naudojimą, didinti produktų (gaminių ir paslaugų) priežiūros saugą bei efektyvumą. Užtikrinant visuomenės sveikatos priežiūros sistemos tvarumą Šiaulių rajone, reikia didinti kokybiškų visuomenės sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą, gerinti visuomenės sveikatos priežiūros sistemos valdymą.

SOCIALINĖ APSAUGA

Socialinė apsauga – įstatymų nustatyta socialinių, ekonominių, organizacinių priemonių sistema, užtikrinanti lėšų ir paslaugų teikimą asmenims, kurie įstatymų numatytais atvejais praranda pajamas, turi papildomų išlaidų arba dėl mažų pajamų negali pakankamai savęs aprūpinti iš darbo arba kitokių pajamų.

Atitikimas nacionalinėms programoms. Įgyvendinant *Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. programą*, Šiaulių rajono savivaldybei socialinės apsaugos srityje aktualiausi yra šie programos tikslai: sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį; ugdyti optimalaus fizinio aktyvumo įpročius; užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius.

Socialinės paslaugos. Šiaulių rajone pagrindinis socialinių paslaugų organizatorius yra Šiaulių rajono savivaldybė, o socialines paslaugas administruoja Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius. Šiaulių rajone teikiamos bendrosios socialinės paslaugos, specialiosios socialinės paslaugos bei socialinės globos paslaugos.

2021 m. Šiaulių rajono savivaldybėje buvo teikiamos šios bendrosios socialinės paslaugos: informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, transporto organizavimas, sociakultūrinės paslaugos, atviras darbas su jaunimu, mobilusis darbas su jaunimu.

Šiaulių rajono savivaldybėje teikiamos 7 specialiosios socialinės paslaugos:

- *Pagalbos į namus paslauga* teikiama Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centro senyvo amžiaus asmenims bei darbingo amžiaus asmenims su negalia visose seniūnijose ir yra prieinama visiems rajono gyventojams. Šios paslaugos 2021 m. buvo suteiktos 123 asmenims (112 – senyvo amžiaus, 11 – suaugusių asmenų su negalia).

- *Vaikų dienos socialinės priežiūros paslaugas* teikė 5 akredituotos įstaigos, t. y. Lietuvos krikščioniškojo fondo Ginkūnų vaikų dienos centras, VšĮ „Eterna Vita“ dienos centras Kuršėnų mieste, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyriaus vaikų dienos centras, VšĮ Aukštelkės neformaliojo ugdymo akademijos vaikų dienos centras, veikiantis Šiaulių kaimiškojoje ir Bubių seniūnijose bei Gruzdžių ir Raudėnų seniūnijose veikiantis VšĮ Vaikų dienos centras „Drauge linksmiau“.
- *Intensyvi krizių įveikimo pagalbos* teikimas ir organizavimas asmeniui, atsidūrusiam krizinėje situacijoje, teikiamas Kuršėnų šeimos namuose. Paslaugos gavėjai – socialinę riziką patiriantys vaikai, vaikai su negalia, likę be tėvų vaikai ir kt. asmenys.
- *Psichosocialinė pagalba* (socialinės, psichologinės, sielvados) suteikiama ir organizuojama asmenims, išgyvenantiems krizę ar patyrusiems stiprius emocinius išgyvenimus (sunkias ligas, netektis, skyrybas šeimoje, psichologinį, moralinį, fizinį ar seksualinį smurtą), ir jų šeimoms, artimiesiems Kuršėnų šeimos namų Krizių centre.
- *Apgyvendinimo savarankiško gyvenimo namuose paslauga* teikiama senyvo amžiaus asmenims ir suaugusiems asmenims su negalia rajono teritorijoje įsikūrusioje įstaigoje UAB „Kitada“ Varputėnų savarankiško gyvenimo namuose. 2021 m. paslauga kompensuota 10 Šiaulių rajono gyventojų.
- *Apgyvendinimo nakvynės namuose ir (ar) krizių centre paslaugą* socialinę riziką patiriantiems suaugusiems asmenims Šiaulių rajono savivaldybė kompensavo apgyvendinimą Labdaros ir paramos fondo „Prieglobstis“ Benamių namuose, esančiuose Domeikių k., Joniškio r. 2021 m. paslauga kompensuota 7 Šiaulių rajono gyventojams.
- *Pagalbos globėjams (rūpintojams), budintiems globotojams, itėvams ir šeimynų dalyviams ar besirengiantiems jais tapti paslaugą* teikia Kuršėnų šeimos namai ir jo 4 padaliniai. Per 2021 m. stacionari trumpalaikė (ilgalaikė) globa (rūpyba) tėvų globos netekusiems vaikams buvo teikiama Kuršėnų šeimos namuose 25 vaikams, 1 vaikas buvo perduotas globai (rūpybai), 3 – grąžinti į šeimas, 2 – sulaukė pilnametystės. Bendruomeniniuose vaikų globos namuose 2021 m. buvo teikiama globa (rūpyba) 5 vaikams. Globos centre 2021 m. praversti GIMK 7 mokymai ir paruošta 23 teigiamos išvados (iš jų – 10 pakartotinio vertinimo išvadų) ir 1 neigiama išvada dėl įvaikinimo, vaiko priežiūros, globos (rūpybos), organizuoti 6 tęstiniai mokymai budintiems globotojams, globėjams (rūpintojams), 9 savipagalbos grupės budintiems globotojams, globėjams (rūpintojams), vykdytos 154 konsultacijos asmenims, jų šeimos nariams, pageidaujantiems tapti budinčiais globotojais. Per 2021 m. pas budinčius globotojus buvo prižiūrima 13 vaikų, globėjams (rūpintojams) globai perduoti 4 vaikai, globai šeimynoje – 4 vaikai, į šeimą grąžinti 5 vaikai. Krizių centre 7 šeimoms ir 16 vaikų buvo teikiamos paslaugos be atskirties (apgyvendinamos šeimos su vaikais).

2 lentelė. Socialinės globos paslaugas teikiančios įstaigos

Įstaigos pavadinimas	Socialinės globos rūšis	Paslaugą gavusių asmenų skaičius
Aukštelkės socialinės globos namai	Trumpalaikė ir ilgalaikė socialinė globa	19
VšĮ Kuršėnų ligoninės Socialinės globos padalinys	Trumpalaikė ir ilgalaikė socialinė globa	14
VšĮ Šiaulių rajono pirminės sveikatos priežiūros centro Socialinės globos padalinys	Trumpalaikė ir ilgalaikė socialinė globa	36

VšĮ „Dienos centras sutrikusio intelekto asmenims“	Dienos socialinė globa	24
VšĮ „Senolių namai“	Trumpalaikė ir ilgalaikė socialinė globa	16
Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų centras	Socialinė globa ir slauga namuose	23
UAB „Kitada“	Trumpalaikė ir ilgalaikė socialinė globa	33

Įvairias bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas teikia ir Šiaulių rajone veikiančios nevyriausybines organizacijas: Šiaulių rajono neįgaliųjų draugija, VšĮ „Pagalbos ir informacijos šeimai tarnyba“ (Kuršėnų užimtumo kambarys), Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Šiaulių rajono skyrius, Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Šiaulių rajono Viltis“, Kuršėnų miesto ir Šiaulių rajono žmonių, sergančių cukriniu diabetu, klubas „Venta“, Šiaulių rajono išsėtinės sklerozės draugija, Šiaulių rajono neįgaliųjų draugijos sporto klubas „Atgaiva“, Šiaulių rajono neįgaliųjų ir senjorų asociacija „Neužmirštuolė“, asociacija Atviras Šiaulių rajono jaunimo centras.

2021 m. Šiaulių rajono savivaldybė finansavo 8 Socialinės reabilitacijos paslaugų neįgaliesiems bendruomenėje projektus. Paslaugas planuoja gauti 329 asmenys, iš kurių: 314 neįgalieji, 15 šeimos narių.

2021 m. Šiaulių rajono savivaldybėje pradėta teikti asmeninė pagalba neįgaliesiems. Tai individuali pagalba, kurią gali gauti visi neįgalieji, kuriems šis poreikis yra nustatytas, neatsižvelgiant į amžių, negalios sunkumą ar pobūdį. Nauja pagalba neįgaliesiems suteikta 19 asmenų.

Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius taip pat organizuoja būsto pritaikymą neįgaliesiems (2021 m. buvo pritaikyti 9 būstai: 5 būstai suaugusiems asmenims su negalia, 4 – vaikams) ir koordinuoja Šiaulių rajono savivaldybės neveiksnių asmenų būklės peržiūrėjimo komisijos darbą (2021 m. įvyko 11 komisijos posėdžių, kurių metu peržiūrėta 154 asmenų būklė).

Šiaulių rajono savivaldybė, siekdama visapusiškai patenkinti socialinių paslaugų poreikį rajono gyventojams, paslaugas taip pat perka iš kitų socialinių paslaugų teikėjų. Socialinės paslaugos teikiamos ir organizuojamos vadovaujantis kasmet rengiamu Šiaulių rajono savivaldybės socialinių paslaugų planu.

Socialinė parama. Esant sudėtingai socialinei, ekonominei situacijai, pažeidžiama visuomenės grupė tampa asmenys, gyvenantys ties skurdo riba. Piniginė socialinė parama yra viena iš priemonių, turinčių įtakos skurdo ir socialinės atskirties mažinimui, sušvelninant nepritekliaus pasekmes.

3 lentelė. Išmokų rūšys ir 2021 m. jas gavusių asmenų skaičius

Išmokos pavadinimas	Asmenų skaičius	Išmokos pavadinimas	Asmenų skaičius
Dovana (išmoka) kūdikiui	490	Laidojimo pašalpa	593
Globos (rūpybos) išmoka	176	Pagalbos pinigai už tėvų globos netekusių vaikų globą (rūpybą)	134
Globos (rūpybos) tikslinis priedas	132	Priežiūros (pagalbos) išlaidų tikslinė kompensacija	1199

Išmoka besimokančio ar studijuojančio asmens vaiko priežiūrai	18	Slaugos išlaidų tikslinė kompensacija	826
Išmoka įvaikinus	2	Socialinė pašalpa	2301
Išmoka gimus vienu metu daugiau kaip vienam vaikui	34	Vaiko laikinosios priežiūros išmoka	16
Išmoka už komunalines paslaugas nedirbantiems neįgaliesiems, auginantiems vaikus	1	Vienkartinė išmoka įsikurti	15
Išmoka vaikui	8094	Vienkartinė išmoka nėščiai moteriai	47
Išmoka šeimynai	5	Vienkartinė išmoka vaikui	306
Kompensacija sumokėtos vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą ir kt.	55	Vienkartinė išmoka vaikui, skirta COVID-19 pandemijos padariniams mažinti	141
Kompensacija už būsto šildymą, geriamąjį vandenį ir karštą vandenį	912	Vienkartinė (tikslinė), periodinė pašalpos	381
Kompensacija už paslaugas nukentėjusiems nuo 1991 m. sausio 11–13 d. ir po to vykdytos SSRS agresijos	1		

Vienas iš socialinių paslaugų plėtros indikatorių – paramos maisto produktais gavėjų skaičius. Europos pagalba labiausiai skurstantiems asmenims skiriama, kai vienam šeimos nariui ar vienam gyvenančiam asmeniui pajamos per mėnesį neviršija 1,5 valstybės remiamų pajamų dydžio. 2021 m. paramą maisto produktais gavo 5 416 Šiaulių rajono gyventojų.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės paramos mokiniams įstatymu, 2021 m. 2 358 Šiaulių rajono mokiniams buvo paskirtas nemokamas maitinimas (pietūs ir (ar) maitinimas mokyklų organizuojamose vasaros poilsio stovyklose), iš jų 1 168 gavo paramą mokinio reikmenims įsigyti.

Socialiniai projektai. 2021 m. buvo toliau tęsiami šie projektai: „Integrali pagalba į namus Šiaulių rajone“, „Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Šiaulių rajone“, „Vaikų gerovės ir saugumo didinimo, paslaugų šeimai, globėjams (rūpintojams) kokybės didinimo bei prieinamumo plėtra“, „Bendruomeninių vaikų globos namų ir vaikų dienos centrų tinklo plėtra Šiaulių rajone“, „Parama maisto produktais ir higienos priemonėmis“, pradėtas projektas „Bendruomeninių apgyvendinimo bei užimtumo paslaugų asmenims su proto ir (ar) psichikos negalia plėtra Šiaulių rajono savivaldybėje“, kurio tikslas – sukurti sąlygas, reikalingas veiksmingam ir tvariam perėjimui nuo institucinės globos prie bendruomenėje teikiamų paslaugų, kurios skatintų paslaugų gavėjų savarankiškumą ir visapusišką dalyvavimą bendruomenėje.

Atsižvelgiant į Šiaulių rajono socialinę demografinę situaciją, savivaldybėje prioritetinės socialinių paslaugų, socialinės paramos gavėjų grupės išlieka tos pačios: neįgalieji, senyvo amžiaus asmenys, socialinę riziką patiriantys vaikai, socialinę riziką patiriančios šeimos, likę be tėvų globos vaikai, socialinę riziką patiriantys suaugę asmenys. Šios socialinės grupės yra silpniau integruotos į visuomenę, turi mažiau arba visai neturi galimybių dalyvauti visuomenės gyvenime.

TARPINSTITUCINIO BENDRADARBIAVIMO KOORDINATORIAUS VEIKLA

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo pakeitimo nuostatas savivaldybės administracijoje 2017-09-18 įsteigta vyriausiojo specialisto (tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatoriaus) pareigybė. Vyriausiasis specialistas atlieka Lietuvos Respublikos vaiko

minimalios ir vidutinės priežiūros įstatyme numatytas funkcijas, vadovauja savivaldybės Vaiko gerovės komisijai, koordinuoja mokyklos Vaiko gerovės komisijų veiklą, priima ir nagrinėja prašymus dėl koordinuotai teikiamų paslaugų, inicijuoja jų teikimą; sistemina ir analizuoja informaciją apie vaiko teisių pažeidimus, nusikalstamumą, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą. Bendro darbo su šeimomis Šiaulių rajono savivaldybėje koordinavimui sudaryta Šiaulių rajono savivaldybės tarpinstitucinė grupė, parengta bendro darbo su šeimomis tvarka. 2019 m. įkurtos seniūnijų tarpinstitucinės grupės.

Užtikrinant minimalios ir vidutinės priežiūros priemonių įgyvendinimą savivaldybėje, 2021 m. organizuota 19 Savivaldybės administracijos Vaiko gerovės komisijos posėdžių, kuriuose svarstyti 94 su vaiko gerove susiję klausimai. Minimalios ir vidutinės priežiūros priemonės 24 atvejais tęstos iš paskirtųjų 2020 metais, ir skirtos, pakeistos, pratęstos dar 23 atvejais. Koordinuotai teikiamos paslaugos per 2021 metus skirtos 36 šeimoms. Privalomas ikimokyklinis ugdymas paskirtas 21 socialinės rizikos šeimose augančiam vaikui, pagal poreikį organizuotos šių vaikų palydėjimo, pavėžėjimo paslaugos. Duomenų apie nepilnamečių nusikalstamumą, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą sisteminimui ir analizavimui sukurta duomenų bazė, į ją suvesti 2017–2020 metų duomenys apie nepilnamečių padarytus pažeidimus papildyti 2021 metų duomenimis. Suburta savanorių grupė, dirbanti su Šeimos namų pažeidimus darančiais ir elgesio problemų turinčiais vaikais. Aktyviai bendradarbiaujama su Atviru Šiaulių rajono jaunimo centru dėl pagalbos delinkventinio elgesio jaunuoliams. Bendradarbiaujama vykdant Centro projektus „Lengvi batai“ ir „Tai ar bandei restartuoti“. Siekiant turėti kuo daugiau kvalifikuotų specialistų, pasirašytas bendradarbiavimo ketinimas su VŠĮ Terapinio ugdymo centru „Aplink“. Planuojami mokymai specialistams, dirbantiems su vaikais ir jaunuoliais, grįžtančiais iš socializacijos centro ar psichiatrijos stacionaro į savo gyvenamąją vietą.

Tarpinstitucinio bendradarbiavimo užtikrinimui organizuoti Savivaldybės tarpinstitucinės grupės posėdžiai, pasitarimai su seniūnais, socialiniais darbuotojais, VVTAJT specialistais, atvejo vadybininkais, mokyklų Vaiko gerovės komisijų pirmininkais. Dalyvauta seniūnijų tarpinstitucinių grupių pasitarimuose, teiktos rekomendacijos planuojant veiklą. Organizuotas seniūnijų tarpinstitucinių grupių susitikimas su Kovos su organizuota prekyba žmonėmis organizacijos atstovais, susitarta dėl bendradarbiavimo ir keitimosi informacija, susitikimas su VŠĮ „Krizių įveikimo centras“ komanda dėl Mobilųjų psichologinių krizių įveikimo komandų (MPKĮK) teikiamų paslaugų, su Raseinių krizių centru dėl „Kompleksinės pagalbos vyrams, esantiems sudėtingoje psichologinėje situacijoje, išgyvenantiems emocines / psichologines krizes, įskaitant savižudybės, smurto, priklausomybių riziką“ teikimo galimybes Šiaulių rajone. Teiktos rekomendacijos mokyklų vaikų gerovės komisijoms dėl veiklos planavimo, pagalbos organizavimo. Siekiant, kad efektyviai būtų sprendžiamos netinkamai besielgiančių mokinių problemos, parengtas ir rajono bendrojo ugdymo įstaigose įgyvendinamas Švietimo pagalbos netinkamai besielgiantiems mokiniams teikimo tvarkos aprašas. 2021 metais daug bendradarbiauta dėl pagalbos organizavimo vaikams mokantis nuotoliniu būdu. Inicijuota ir su Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnyba organizuota apklausa rajono mokyklų vaikams dėl saugaus elgesio internete. Svarbiausi ateinančių metų darbai yra bendradarbiavimas su paslaugas teikiančiomis įstaigomis ir organizacijomis, siekiant Šiaulių rajono savivaldybės gyventojams užtikrinti platesnę ir prieinamesnę paslaugų įvairovę bei paslaugų, orientuotų į delinkventinio elgesio vaikus ir jų šeimas, paiešką ir pasiekiamumo užtikrinimą.

KULTŪRA

Šiaulių rajone yra puoselėjama etninė kultūra, mėgėjų menas, švietėjiška, pramoginė veikla, tenkinami bendruomenių kultūriniai poreikiai, organizuojama profesionalaus menų sklaida. Šiaulių rajono savivaldybėje organizuojami koncertai, spektakliai, parodos, šventės, vykdomi edukaciniai projektai ir kt. Rajone vyksta nemažai tradicinių, kasmetinių, regiono bei šalies lygiu gerai žinomų renginių.

Kultūros skyrius įgyvendina valstybės kultūros politiką savivaldybės teritorijoje, vadovaujantis savivaldybės ir valstybės interesų derinimo principu, dalyvauja rengiant valstybines, regionines ir savivaldybės kultūros plėtros programas, koordinuoja ir prižiūri jų įgyvendinimą savivaldybės teritorijoje, formuoja ir įgyvendina rajono savivaldybės kultūros politiką etninės kultūros, bibliotekų, kultūros centrų, muziejų, leidybos, gyventojų bendrosios kultūros ugdymo srityse.

Nuo 2016 m., kai Šiaulių rajono savivaldybės taryba įsteigė garbės piliečio vardo nominaciją, suteikiamą Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių piliečiams už ypatingus nuopelnus ir pastangas bei išskirtinį indėlį į Šiaulių rajono mokslo, švietimo, kultūros, sporto, ekonomikos, socialinio vystymo bei kitas sritis ir aktyvią visuomeninę veiklą, Kultūros skyrius kuruoja Šiaulių rajono savivaldybės garbės piliečio vardo suteikimo procesą. Šiaulių rajono garbės piliečių vardai jau yra suteikti 4 asmenims.

Sėkmingai vykdomas kultūros ir meno premijų, kurias yra įsteigusi Šiaulių rajono savivaldybės taryba, programos įgyvendinimas rajone. Premijų skyrimo tikslas – įvertinti ir paskatinti tolimesnei veiklai Lietuvos, Šiaulių regiono ir rajono talentingus menininkus, poetus, tautodailininkus, kraštotyrininkus, moksleivius. Skiriamos ir teikiamos 9 premijos (3 respublikinės, 2 regioninės, 4 rajoninės):

1. Respublikinė poeto Zigmo Gaidamavičiaus-Gėlės premija už geriausią metų poezijos debiutą lietuvių kalba;
2. Respublikinė Lauryno Ivinskio premija – už geriausią einamaisiais metais išleistą lietuvišką kalendorių;
3. Respublikinė Puodžių karaliaus premija (teikiama kas trejus metus);
4. Respublikinė Augustino Griciaus premija už geriausią per dvejus metus išleistą prozos debiutą lietuvių kalba (teikiama kas dvejus metus);
5. Regioninė Stasio Anglickio premija jauniems poetams už brandžiausius poezijos kūrinius;
6. Regioninė Vytauto Vitkausko premija jauniems filologams už brandžiausius filologinius kūrinius ir filologinę veiklą (teikiama kas dvejus metus);
7. Rajoninė Metų kraštotyrininko ir jaunojo kraštotyrininko premija už aktyvų ir kūrybingą darbą kraštotyros srityje;
8. Rajoninė Metų tautodailininko premija už aktyvią, kūrybingą veiklą tautodailės srityje;
9. Rajoninė metų kultūros darbuotojo premija už ilgametę, rajonui reikšmingą kultūrinę meninę veiklą.

Vienas iš pagrindinių Kultūros skyriaus uždavinių – Šiaulių rajono savivaldybės programos „Darni visuomenė ir įtrauki kultūra 2021–2023 m. (toliau – Programa), patvirtintos Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2021 m. balandžio 27 d. sprendimu Nr. T-106, inicijavimas ir koordinavimas. Programa įgyvendinama 2021–2023 metų laikotarpiu. Joje daug dėmesio skiriama kultūrinei, istorinei, leidybinei, edukacinei ir šviečiamajai veiklai. Programos tikslas – stiprinti savivaldybės įstaigų bendradarbiavimą su seniūnijų gyventojais, vietos bendruomenėmis, nevyriausybinėmis ir jaunimo organizacijomis, įtraukiant visuomenę kurti ir dalyvauti kultūroje.

2018 m. į nacionalinį Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvadą įtraukta nematerialaus kultūros paveldo vertybė „Užgavėnės Kurtuvėnuose“. 2019 m. parengta ir antroji Nematerialaus kultūros paveldo vertybių sąvado byla „Puodininkystė Kuršėnų krašte“.

Nuolat kaupiama ir viešinama audiovizualinė informacija apie kultūrinį Šiaulių rajono gyvenimą, rajono meno mėgėjų kolektyvų pasiekimus, jų dalyvavimą tarptautiniuose ir nacionaliniuose projektuose, kuriami siužetai ir filmai apie istorinę, kultūrinę krašto praeitį, teikiama medžiaga interneto svetainėms, saugomas vaizdo archyvas, bendradarbiaujama su įvairiomis visuomenės informavimo priemonėmis, platinant informaciją apie kultūros ir meno sklaidą Šiaulių rajone.

Kultūrinę veiklą rajone vykdo 3 kultūros įstaigos: Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centras (toliau – Kultūros centras), Šiaulių rajono savivaldybės viešoji biblioteka (toliau – Biblioteka) ir Šiaulių rajono savivaldybės etninės kultūros ir tradicinių amatų centras (toliau – Etninės kultūros ir tradicinių amatų centras).

Vykdamas Kultūros plėtros programą pagal galimybes siekiama sudaryti palankias sąlygas kultūros įstaigoms bei organizacijoms plėtoti veiklą, kad Šiaulių rajono bendruomenė būtų pilnavertė kultūros vertybių naudotoja, siektų geriau pažinti kultūros ir meno procesus bei aktyviai dalyvauti rajono kultūriniame gyvenime.

Kultūros centras yra Savivaldybės biudžetinė daugiafunkcė kultūros įstaiga, viešasis juridinis asmuo. Kultūros centro veikla – kultūrinė ir meninė. Kultūros centro tikslai: puoselėti etninę kultūrą, mėgėjų meną, kurti menines programas, plėtoti švietėjišką (edukacinę), pramoginę veiklą, rūpintis profesionalaus meno sklaida, tenkinti bendruomenės kultūrinius poreikius.

Kultūros centrą sudaro Kultūros centras (aukščiausia kategorija) ir 13 filialų: 1 filialas yra II kategorijos ir 12 – III kategorijos (2013 m. kovo 28 d. Nr. T-83 tarybos sprendimu). Jiems priklauso 7 salės. Naisių filiale įsikūrusi Šiaulių rajono literatūros ekspozicija. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos įvertinimu geriausiomis šalyje įstaigomis savo kategorijoje pripažintos: 2003 m. Kuršėnų miesto kultūros centras (dabar Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centras) ir 2008 m. Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centro Meškuičių filialas ir nominuoti kaip „Geriausias kultūros centras“.

Siekiant užtikrinti rajono gyventojams kultūros paslaugų prieinamumą ir galimybes jas vartoti, reikalinga patraukli aplinka, materialinė bazė, kuri kasmet atnaujinama, remontuojama, gražinama. Visos kultūros įstaigos turi pilną aprūpinimą kompiuterine įranga bei interneto prieigą. 2020 m. po ilgų renovacijos metų, duris atvėrė Kultūros centro pastatas, esantis Kuršėnuose. Jame įdiegtos pačios naujausios techninės galimybės.

Kultūros centro uždavinys yra inicijuoti, kurti ir išlaikyti aukšto meninio lygio mėgėjų meno kolektyvus, kaip vieną svarbiausių žmonių saviraiškos formų. Rajone nuolat veikia apie 115 mėgėjų meno kolektyvų, kurie į veiklas įjungia apie 1200 gyventojų. Lietuvos nacionalinio kultūros centro direktoriaus 2018-11-08 įsakymu Nr. V-102 Kultūros centro 47 mėgėjų meno kolektyvams patvirtintos kategorijos pagal meninį lygį, veiklą ir rezultatus. 9 kolektyvams įteiktos „Aukso paukštės“ statulėlės – aukščiausias ir vertingiausias jų darbo įvertinimas. Apie 30 kolektyvų kaskart yra pakviečiami dalyvauti Lietuvos dainų ir šokių šventėse. Daugelis rajono meno mėgėjų kolektyvų yra aukšto meninio lygio, pristato savo koncertines programas tarptautiniuose renginiuose, konkuruoja su kitų šalių meno kolektyvais. Svarbu ir toliau vystyti tarptautinį kultūrinį bendradarbiavimą, kurį 2020–2021 m. apribojo pasaulinė Covid-19 pandemija.

Kultūros centras buria ir išlaiko profesionalią kultūros ir meno specialistų grupę. Administracijos ir jų dėka vykdomos ilgalaikės tęstinės edukacinės, sociokultūrinės, prevencinės,

meninės ir kitos svarbios programos. Kultūros centras nuo 2019 m. įgyvendina Kultūros paso programas (2019 m. – 2, 2020 m. – 4, 2021 m. – 6), nuo 2017 m. dalyvauja Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos ir Lietuvos mokinių neformaliojo švietimo centro iniciatyvoje „Atverk duris vasarai“ (2020 m. – 21, 2021 m. – 17 veiklų). Kultūros centras kasmet dalyvauja Lietuvos kultūros ministerijos Pasirengimo dainų šventėms programoje tautiniams kostiumams ir instrumentams įsigyti. Siekiant kultūrinių renginių tobulumo, rengiami įvairaus kultūrinio pobūdžio projektai ir teikiami į LKT, LR KM, LRV ir kt. fondus (2021 m. gautas dalinis finansavimas 5 projektams). Kultūros centras aktyviai dalyvauja ne tik rajono, bet ir šalies kultūriniame gyvenime – pasirašomos bendradarbiavimo sutartys, įgyvendinant kitų šalies įstaigų projektus bei veiklas. 2017 m., įprasmindamas Kazimieros Kymantaitės vardo atminimą ir apdovanojimų tęstinumą, Kultūros centras įsteigė Kazimieros Kymantaitės vardo apdovanojimus – prizą ir diplomus teatrinio žanro kolektyvams. 2020 m. Kultūros centras pirmą kartą dalyvavo Vilniaus knygų mugės metu centriniuose LITEXPO rūmuose įsikūrusioje Lietuvos kultūros centrų salės programoje – prisistatyme.

Kultūros centro patalpose nuo 1996 m. veikusi Kalendorių ekspozicija ir visas sukaupias kalendorių rinkinys (apie 7000 skirtingų laikotarpių ir iš skirtingų šalių atkeliavusių kalendorių bei įvairi medžiaga, susijusi su pirmojo lietuviško kalendoriaus autoriumi Laurynu Ivinskiu) perduota Etninės kultūros ir tradicinių amatų centrai.

2021 m. Kultūros centrui padovanoti vertingi eksponatai iš dailininkės Aleksandros Laucevičiūtės-Čipkienės ir poeto Alfonso Nykos-Niliūno palikimo fondų. Parengta mobili knygų, paveikslų, biografijos faktų ir nuotraukų ekspozicija „Sandra ir Nyka“.

1987-10-17 atidarytas lankytojams Šiaulių rajono literatūros muziejus Naisiuose, poeto Zigmo Gaidamavičiaus-Gėlės (1894–1912) gimtajame name. Nuo 1992 metų literatūros ekspozicijos išlaikymu ir priežiūra rūpinasi Kultūros centras ir Kultūros skyrius. Čia rengiamos nuolatinės ir laikinos ekspozicijos, vykdomos edukacijos, parodos bei kiti renginiai (minėjimai, koncertai, susitikimai, pristatymai ir kt.); renkamas, saugomas, eksponuojamas Šiaulių rajono literatūrinis, istorinis, kultūrinis palikimas, stengiantis palaikyti ir puoselėti nūdienos žmogaus istorinę bei kultūrinę sąmonę. Sereikiuose sodinama Zigmo Gaidamavičiaus-Gėlės premijos laureatų alėja.

2021 m. sausio mėnesį Kultūros centras, pasinaudojęs 3D *space* virtualaus turo siūloma paslauga, tapo pirmąja šalyje kultūros įstaiga inovatyviai, moderniai ir bekontakčiu / nuotoliniu būdu pristatiusi savo erdves atlikėjams bei visuomenei.

Viešoji biblioteka tenkina Šiaulių rajono savivaldybės gyventojų kultūrinius-informacinius ir saviraiškos, ugdymosi poreikius. Viešosios bibliotekos sistemą sudaro Viešoji biblioteka ir teritoriniai struktūriniai padaliniai (bibliotekos): 25 kaimo ir viena Kuršėnų miesto Vytauto Vitkausko biblioteka. Pagrindinė Viešosios bibliotekos paskirtis – užtikrinti visiems rajono gyventojams atvirą prieigą prie informacijos ir žinių resursų, sudaryti galimybes pažinti nacionalinį rašytinį kultūros paveldą. Tuo tikslu biblioteka visiems padaliniais prenumeruoja 4 užsienio šalių ir 2 Lietuvos duomenų bazines, savo svetainėje kaupia kraštotyrinę informaciją ir pateikia nuorodas į kitus suskaitmenintus kultūros paveldo resursus. Teikdama bendruomenės informacinius poreikius atitinkančias paslaugas, aktyviai dalyvauja kuriant žinių visuomenę, padeda Šiaulių rajono gyventojams mokytis ir tobulėti, skatinant jų kūrybingumą, socialinį ir ekonominį veiklumą bei motyvaciją – organizuoja visuomenės narių kompiuterinio raštingumo mokymus, įvairius konkursus, edukacines veiklas. Viešosios bibliotekos fonduose sukaupia apie 260 tūkst. knygų, rankraščių, fotografijų, periodikos ir elektroninių dokumentų, kuriuos skaito beveik 7,5 tūkst. skaitytojų, per metus apsilanko apie 80000 lankytojų. Viešosios bibliotekos

padaliniuose nuolat organizuojami kultūriniai-šviečiamieji, pažintiniai, puoselėjantys bendrąją ir skaitymo kultūrą renginiai: pristatomos knygos, literatūros, piešinių ir fotografijos parodos, kino kūriniai, tautodailininkų kūrybos darbai, įvairios akcijos, viktorinos, edukaciniai užsiėmimai ir kt. Aktyviai biblioteka dalyvauja knygų leidyboje, kraštotyros ir projektinėje veikloje, organizuoja neformalųjį gyventojų švietimą (būrelius, mokymus, paskaitas visuomenei), o bendradarbiaudama su kitomis švietimo, kultūros, socialinėmis ar valdžios įstaigomis, bendruomenėmis, prisideda prie bendruomenėms aktualių problemų sprendimo, t. y. verslumo skatinimo, nedarbo lygio mažinimo, integracijos į visuomeninį ir kultūrinį gyvenimą, skaitmeninės ir kartu socialinės atskirties mažinimo. Žinodama, kad informacijos kiekis kas 7 metai padvigubėja, biblioteka stengiasi neapsiriboti tik popierinių dokumentų kaupimu ir sklaida, o, tobulindama tradicines, imasi kurti ir išmokyti informacijos vartotoją įsisavinti naujas, ypač elektroninėje erdvėje plintančias, paslaugas, skatinančias socialinę-ekonominę raidą.

Šiaulių rajono savivaldybės etninės kultūros ir tradicinių amatų centras (toliau – EKTAC) įsikūręs Kuršėnų dvaro sodybos pastatuose: oficinoje ir dvaro rūmuose.

2000 metais Kuršėnų dvaro rūmuose įsikūrė Tautodailės ir amatų centras. 2006 metais centras tapo biudžetine įstaiga – Šiaulių rajono savivaldybės etninės kultūros ir tradicinių amatų centru. 2011–2012 metais centro veiklai pritaikytas rekonstruotas dvaro oficinios pastatas. Po Kuršėnų dvaro gyvenamojo pastato restauracijos, 2021 metais pastate vėl vykdoma kultūrinė-edukacinė veikla. Čia teikiamos senųjų amatų edukacinių užsiėmimų, ekskursijų ir renginių organizavimo paslaugos.

Puoselėjami šie tradiciniai amatai: puodininkystė, medžio drožyba, juostų audimas ir pynimas, margučių marginimas, vilnos vėlimas, pynimas iš vytelių ir šiaudų.

EKTAC sudaro sąlygas gaminti, pristatyti, realizuoti tautinio paveldo produktus, populiarinti tradicinius amatus, vykdo tradicinių amatų ir kitus mokymus, organizuoja paskaitas, konferencijas, tarptautines ir respublikines kūrybines stovyklas, rengia ekspozicijas, parodas, vykdo edukacinius mokymus, dalyvauja bendrose rajono ir regiono kultūrinėse programose, aktyvina turizmą, tradicinio amato vystymą, krašto tradicijų perėmimą iš kartos į kartą.

EKTAC vienija 12 tradicinių amatininkų, 3 iš jų yra atestuoti tradicinių amatų meistrai. Sertifikuoti 45 tautinio paveldo produktai.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Atsižvelgiant į Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ ir Lietuvos kultūros politikos strategiją, kultūra suprantama kaip visuomenės savivokos ir saviraiškos kultūra, kurianti pridėtinę vertę įvairiose visuomenės gyvenimo srityse, todėl svarbu plėtoti aukštos kokybės kultūros paslaugas visoje šalyje, siekiant užtikrinti kultūros įvairovę ir jos prieinamumą, skatinti kultūros ir įvairių gyvenimo sričių partnerystę, panaudojant kūrybos produktus ir kultūros paslaugas. Šiaulių rajono kultūros plėtrai aktualios yra strateginio tikslo „Darnios visuomenės ir gerovės kūrimui įtrauki kultūra“ kryptys:

1. Subalansuota ir integrali kultūros politika.
2. Kūrybinga asmenybė ir tvirtos tapatybės visuomenė.
3. Vertę kurianti kultūra.

Lietuvos kultūros politikos strategijos kryptių atitikimas Šiaulių rajono savivaldybės kultūros ir meno plėtrai grindžiamas tuo, kad visoje rajono kultūrinėje veikloje orientuojamasi į asmenybės kūrybiškumo, darnios visuomenės ugdymą(si), vadovaujamosi įtraukios kultūros principais, siekiama stiprinti piliečių istorinę savimonę ir savigarbą, skatinant įvairių rūšių

kultūrinę ir meninę raišką (dalyvavimas meno kolektyvuose, valstybinės ir bendruomeninės šventės, edukacijų gausa, projektai ir kt.).

Atsižvelgiant į Lietuvos kultūros politikos kaitos gaires, numatančias atnaujinti Lietuvos kultūros politikos modelį, padėsiantį atskleisti, išsaugoti ir plėtoti visuomenės kultūrinį tapatumą ir kūrybinį potencialą, Šiaulių rajono savivaldybės kultūros ir meno plėtotei aktualiausios yra šios kaitos gairės:

1. Ugdyti kultūrinės žmogaus kompetencijas ir kūrybingumą visą jo gyvenimą.
2. Didinti kultūros prieinamumą visoje Lietuvoje.
3. Konceptualiai, kryptingai siekiant ilgalaikių tikslų, skleisti Lietuvos kultūrą užsienyje.

Lietuvos kultūros politikos kaitos gairių atitikimas Šiaulių rajono savivaldybės kultūros ir meno plėtrai grindžiamas tuo, kad Šiaulių rajone itin aktyviai plėtojama kultūros ir meno veikla, čia yra suburtas didelis mėgėjų meno kolektyvų bei dalyvių juose skaičius, o tai rodo, kaip numatyta kaitos gairėse, „ryškėjančią aktyviai kuriančio ir dalyvaujančio kultūriniame gyvenime asmens svarbą“. Dėl šios priežasties tikslinga tenkinti rajono kultūrinius poreikius, nuo mažens ugdyti žmogaus gebėjimus dalyvauti kultūriniame gyvenime, užtikrinant tolygią kultūros sklaidą ir jos prieinamumą rajono (ir visos šalies) teritorijoje, taip pat kurti kultūrų dialogą tarp šalių palaikant kultūrų mainus, stiprinant bendradarbiavimo ryšius ir kultūrinį atvirumą tarp valstybių ir žmonių.

Atsižvelgiant į Muziejų plėtros strategines kryptis 2015–2020 m., kuriomis yra siekiama muziejų veiklą susieti su visuomenės kultūrinio raštingumo bei pilietinio ugdymo tikslais, kompleksiskai vykdomomis kultūros, ugdymo ir informacijos skleidimo funkcijomis, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausios yra šios strateginės kryptys:

1. Kurti muziejuose istorinę savimonę formuojančias, visuomenę pažinimo procese dalyvauti skatinančias bei krašto istoriją ir paveldą reprezentuojančias šiuolaikines ekspozicijas.
2. Stiprinti aktyviais, įtraukiančiais kūrybiniais mokymo ir mokymosi principais pagrįstą edukacinę veiklą muziejuose, kuri sąveikautų su formaliojo ugdymo programomis, neformaliojo ugdymu, savišvieta, mokymusi visą gyvenimą bei atitiktų įvairių visuomenės grupių poreikius ir lūkesčius.
3. Siekti muziejų rinkinių efektyvesnio kaupimo, apskaitos, saugojimo bei sklaidos visuomenei.
4. Didinti muziejų teikiamų paslaugų ir kuriamų kultūros produktų pasiekiamumą, kokybę ir konkurencingumą rinkoje.
5. Skatinti ir planingai įgyvendinti muziejų darbuotojų gebėjimų ugdymą bei kvalifikacijos tobulinimą.

Šių nuostatų įgyvendinimo svarba grindžiama tuo, jog iš šiuolaikinių muziejų yra reikalaujama dinamiškumo, o nuolat besikeičiantys vietos bendruomenės poreikiai kelia muziejams vis didesnius reikalavimus – tikimasi šiuolaikiškų ekspozicijų organizavimo, mokymo(si) aplinkos sukūrimo, veiklos efektyvumo, kokybiško aptarnavimo ir patirties sklaidos.

Atsižvelgiant į Bibliotekų plėtros strategines kryptis 2016–2022 m., kuriomis siekiama skatinti struktūrinį dialogą bibliotekų sistemos ir valstybės valdymo lygmeniu bei užtikrinti sąveikumą ir veiklą suderinamumą, pagrįstą sumanios visuomenės, sumanios ekonomikos ir sumanaus valdymo vertybinėmis nuostatomis, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausios yra šios strateginės kryptys:

1. Bibliotekos visuomenės mokymuisi. Jos tikslas – bibliotekose stiprinti gyventojų kultūrinių ir informacinių kompetencijų bei raštingumo ugdymosi veiklas, skatinančias

visuomenės narių kūrybingumą, socialinį ir ekonominį veiklumą bei motyvaciją dalyvauti mokymosi visą gyvenimą procese.

2. Bibliotekos visuomenės socialinei–ekonominiai gerovei. Jos tikslas – stiprinti bibliotekų bendruomenes, panaudojant įveikintą bibliotekų infrastruktūrą ir kuriant naujas elektronines paslaugas, skatinančias žiniomis, verslumu ir inovacijomis grindžiamą socialinę–ekonominę raidą.

3. Bibliotekos efektyvaus valdymo principus ir visuomenės poreikius atitinkančiai plėtrai. Jos tikslas – tobulinti bibliotekų valdymą, grindžiant jį veiksmingu ir efektyviu veiklų įgyvendinimu, sistemingu darbuotojų kompetencijų tobulinimu ir veiklos rezultatų vertinimu.

Numatytų strateginių kryptų atitikimas ir reikalingumas Šiaulių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos ir jos struktūrinių padalinių veiklos plėtotei grindžiamas tuo, jog Bibliotekoje ir jos struktūriniuose padaliniuose vykdoma intensyvi švietėjiška, informacinė, kultūrinė, kraštotyrinė veikla, užtikrinanti bendruomenės informacinį, kultūrinį raštingumą, kūrybingumo ugdymą ir kt. Šiandienos informacijos vartotojų poreikiai itin sparčiai kinta, todėl bibliotekoms svarbu greitai prisitaikyti, savo veikloje pasitelkiant naujausias informacines–komunikacines technologijas, bei tokiu būdu mažinti socialinę atskirtį, skatinti įvairių amžiaus grupių vartotojų dalyvavimą informacinės bendruomenės kūrimo procese bei užtikrinti bibliotekų teikiamų paslaugų kaitą.

SPORTAS

Sportas – tai pagal tam tikras taisykles organizuojama žmonių veikla, derinant fizinius ir intelektualinius gebėjimus, skirta varžymuisi, laisvalaikio praleidimui, įvairių įgūdžių lavinimui, o taip pat pasiruošimas šiai veiklai ir to pasiruošimo metu atsirandantys tarpusavio santykiai. Sportu siekiama varžytis, gerinti sveikatą, gauti moralinį ir materialinį pasitenkinimą.

2020 m. dėl COVID-19 ligos (koronaviruso infekcijos) pandemijos įvykdytos tik 128 varžybos, kuriose dalyvavo 3991 sportininkas. Organizuoti 59 fizinio aktyvumo renginiai, kuriuose dalyvavo 4841 asmuo. Pandemija, karantinas ypač sumažino sporto, fizinio aktyvumo veiklų prieinamumą. 2021 metais dėl pandemijos, karantino neįvyko dalis varžybų, įvykusiose varžybose buvo ribojamas žiūrovų skaičius.

2021 m. rugsėjo 1 d. duomenimis, Savivaldybės teritorijoje veikia 33 sporto asociacijos (klubai) ir viena viešoji įstaiga. Savivaldybės sporto organizacijose plėtojamos 22 sporto šakos. 2021 m. projektams ir programoms įgyvendinti skirta 40 000 Eur.

Lietuvos sporto statistikos metraščio duomenimis, 2021 m. sporto statinių skaičius Savivaldybėje: 21 stadionas, 30 salių (6 didesnės kaip 15 m x 30 m, 11 salių 12–14 m x 24–29 m, 13 – kitos), 3 žirginio sporto maniežai, 32 krepšinio, 11 tinklinio, 2 rankinio, 2 teniso, 5 universalios dirbtinės dangos sporto aikštelės, 4 futbolo stadionai. 2021 m. oficialiai atidarytas rekonstruotas Kuršėnų Stasio Anglickio progimnazijai priklausantis Daugėlių stadionas. Šis naujausias sporto statinys žymiai pagerino sportavimo sąlygas futbolo, lengvosios atletikos ir kitų sporto šakų atstovams.

Šiaulių rajone veikia Kuršėnų sporto mokykla, kurioje, 2021 m spalio 1 d. duomenimis, sportavo 374 vaikai. Šioje formalųjį švietimą papildančioje ugdymo mokykloje mokoma 6 sporto šakų (dziudo, futbolas, graikų-romėnų imtynės, kiokušin karatė, krepšinis, lengvoji atletika). Šios švietimo įstaigos sportininkai garsina Savivaldybę šalies ir tarptautinėse varžybose. 2021 m. (iki lapkričio 19 d.) Kuršėnų sporto mokyklos mokiniai iškovojo 33 aukso, 14 sidabro ir 24 bronzos medalius įvairių sporto šakų ir amžiaus Lietuvos čempionatuose, pirmenybėse, taurių varžybose bei žaidynėse. Pastaruoju metu sporto mokykloje ypač pagerėjo sportavimo sąlygos, nes kasmet

laipsniškai atnaujinamos sporto mokyklos patalpos. 2021 metais duris atvėrė pilnai suremontuota imtynių sporto salė, kurioje įrengta moderni vėdinimo sistema, apšvietimas, šildymas, buitinės patalpos.

Skatinant vaikų ir paauglių fizinį aktyvumą, 2021 m. 11-ai Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų skirta 150 030 Eur antrų klasių mokinių mokymui plaukti. Tikslinės lėšos (4 396 Eur) skirtos Savivaldybės ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo mokyklų vaikų fiziniam aktyvumui skatinti.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 m. plėtros programą, kurios viena pagrindinių įgyvendinimo sąlygų – sveikatos priežiūros sektoriaus lyderystė ir kitų sektorių įsitraukimas, Savivaldybei aktualus yra šis programos tikslas – stiprinti fizinę ir psichinę sveikatą – formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą, skatinti sveikatos raštingumą. Šis Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 m. plėtros programos tikslas svarbus tuo, jog numato didinti gyventojų fizinį aktyvumą ir sudaryti jiems sąlygas būti fiziškai aktyviems visose gyvenimo srityse. Įgyvendinant programos tikslus, sportui aktualus šios programos uždavinys – didinti gyventojų fizinį aktyvumą ir sudaryti jiems sąlygas būti fiziškai aktyviems visose gyvenimo veiklos srityse. Įgyvendinant šį uždavinį aktualu Savivaldybei:

1. Vykdyti visų gyventojų grupių informavimą apie fizinio aktyvumo naudą sveikatai, teikiant mokslo įrodymais pagrįstas žinias, didinant gyventojų supratimą apie sveikatą stiprinantį fizinį aktyvumą;

2. Skatinti įvairių gyventojų grupių adekvataus fizinio aktyvumo pasirinkimą, mažinantį laiką, praleidžiamą nejudant;

3. Skatinti vaikų ir paauglių fizinį aktyvumą, ypač ankstyvosios vaikystės metu, taip pat ikimokyklinio ugdymo įstaigose bei mokyklose;

4. Skatinti suaugusiųjų gyventojų fizinį aktyvumą visose gyvenimo veiklos srityse.

5. Skatinti vyresnio amžiaus asmenų fizinį aktyvumą, siekiant pagerinti jų gyvenimo kokybę, prailginti dalyvavimą darbo rinkoje, padidinti socialinę įtrauktį;

6. Kurti, atnaujinti ir plėtoti saugią sporto ir fizinės veiklos infrastruktūrą, gerinti jos visuotinį prieinamumą, artinti ją prie gyventojų gyvenamosios vietos, stiprinti žinybų bendradarbiavimą planuojant ir kuriant rekreacines zonas, parkus, pėsčiųjų ir dviračių takus;

Atnaujinama sporto infrastruktūra sudaro sąlygas fiziniam aktyvumui ir sportui plėtoti, tačiau sporto organizacijų, sporto renginių dalyvių bei sportuojančiųjų skaičius rodo nepakankamą susidomėjimą sportu ne tik kaip sveikatos užtikrinimo, bet ir kaip laisvalaikio praleidimo veikla. Siekiant efektyvių rezultatų ugdant sveiką, aktyvų sportą ir fizinį aktyvumą propaguojančią vietos bendruomenę, tikslinga stiprinti sveikos gyvensenos propagavimo sistemą Savivaldybėje, taip pat plėtoti tarptautinį bendradarbiavimą sporto srityje, didinti gyventojų, lankančių sporto įstaigas ir organizacijas, skaičių, skatinti įvairių sporto šakų, įskaitant mėgėjų ir profesionalų sportą, sąveiką, stiprinti institucijų, viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimą sporto srityje, skatinti sporto specialistų kvalifikacijos kėlimą ir ieškoti galimybių pritraukti ir skatinti jaunus specialistus, plėtoti ir atnaujinti sporto infrastruktūrą ją pritaikant sportuojančiųjų poreikiams, didinti projektiniam finansavimui skirtas lėšas ir kt.

JAUNIMAS IR JAUNIMO POLITIKA

Lietuvos Respublikos jaunimo politikos pagrindų įstatymas nustato jauno žmogaus amžių. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2021 metų pradžioje jaunų (14–29 m.)

amžiaus žmonių Šiaulių rajono savivaldybėje gyveno 7 728. Jaunimo skaičius nuo 2020 m. sumažėjo 0,5 proc.

Jaunų žmonių mažėjimo pagrindine priežastimi tampa spartūs emigracijos procesai, kuriuos sukelia nepakankamas jaunimo užimtumas, negebėjimas užtikrinti jauno žmogaus tobulėjimo galimybių, menkos verslo kūrimo perspektyvos. Siekiant garantuoti visapusišką jaunimo tobulėjimą Šiaulių rajone, būtina skatinti šios amžiaus grupės ekonominį ir socialinį verslumą, sudaryti sąlygas įgytų gebėjimų pritaikymui vietos bendruomenės poreikiams, skatinti jaunimo kūrybiškumą ugdant jų pilietiškumą, plėtoti jaunimo laisvalaikio ir užimtumo infrastruktūrą, darbo su jaunimu veiklas, skatinti aktyvų jaunimo įgalinimą ir su jaunimu dirbančių organizacijų steigimąsi t. y. įgyvendinti jaunimo politiką savivaldybėje.

Jaunimo politikos tikslas – sudaryti sąlygas jaunam žmogui įsitraukti į asmeninę, profesinę ir visuomeninę veiklą. Šiaulių rajono savivaldybėje vykdomos atvirojo darbo su jaunimu ir mobiliojo darbo su jaunimu formos, kurios padeda plėtoti ir ugdyti asmenines ir socialines jaunų žmonių kompetencijas, prisideda prie asmenybės tobulinimo, atitinka jaunų žmonių poreikius. Siekiant visapusiškos jaunimo integracijos į visuomenę, darbas su jaunimu vykdomas ir toliau nuo savivaldybės centro nutolusiose kaimiškose vietovėse: Gilvyčiuose, Varputėnuose, Žarėnuose, Šakynoje, Gruzdziuose, Verbūnuose. Paslaugų mobilumas išsprendžia susisiekimo problemą iki laisvalaikio infrastruktūrą, kurioje dirba jaunimo darbuotojai (Atviras Šiaulių rajono jaunimo centras), turinčios rajono vietovės.

Užimtumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2021 m. spalio mėn. duomenimis, jaunų (16–29 m.) bedarbių skaičius Šiaulių rajone yra 79, 2,5 proc. didesnis nei metų pradžioje.

Jaunimas laikytinas itin pažeidžiama visuomenės grupe, dėl nepakankamų profesinių įgūdžių ir darbo patirties stokos, susiduriančia su integracijos į darbo rinką problemomis. Siekiant didinti jaunimo integracijos į darbo rinką galimybes Šiaulių rajone vykdomas projektas „JUDAM“, kurio tikslas sugrąžinti jaunimą į darbo rinką ar švietimo sistemą. Siektina, kad studijų ir mokymo programų pasiūla jaunimui atitiktų darbdavių ir regiono bei savivaldybės ūkio poreikius. Taip pat būtina užtikrinti greitą ir tvarų jaunimo perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką, skatinti jaunuolių savarankišką darbą ir remti jaunimo verslo kūrimo iniciatyvas, modernizuoti profesinį mokymą, tobulinti studijų turinį ir procesą.

Siekiant skatinti bendradarbiavimą su Savivaldybės teritorijoje veikiančiu verslo sektoriumi, pagerinti jaunimo profesinio orientavimo kokybę, užimtumą vasaros laikotarpiu patvirtinta Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo vasaros užimtumo ir integracijos į darbo rinką programa.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Atsižvelgiant į Nacionalinės jaunimo politikos 2021 metų veiksmų planą, didelę reikšmę sėkmingos jaunimo politikos įgyvendinimui turi tarpžinybinio bendradarbiavimo tarp viešojo, privataus ir nevyriausybinių sektorių kūrimas, sukurta infrastruktūra, reikalinga darniai, faktais ir žiniomis grįstai jaunimo politikai įgyvendinti. Savivaldybėje kuriamas tarpinstitucinio bendradarbiavimo tinklas, kuriame pagal sprendžiamus klausimus ir poreikį dalyvauja savivaldybėje veikiantis Atviras Šiaulių rajono jaunimo centras, jaunimo reikalų koordinatorius, Savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyrius, policija, probacijos tarnyba, seniūnai ir socialiniai darbuotojai, švietimo įstaigos, vietos darbdaviai ir kt.

Įgyvendinant Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“, kurios pagrindinis tikslas – bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir aktyvių piliečių idėjų, kaip paversti Lietuvos ateitį

sėkminga, skatinimas, Šiaulių rajono savivaldybei jaunimo politikos srityje aktualiausi yra šie pažangos strategijos užmojai:

Sumani visuomenė – laiminga visuomenė, kuri yra kiekvieno piliečio idėjoms [kūrybingumas], naujovėms ir iššūkiams atvira [atvirumas], solidari, savivaldi ir politiškai brandi [atsakomybė].

Skatinant Šiaulių rajono savivaldybės jaunimą prisidėti prie sumanios visuomenės kūrimo iniciatyvų, tikslinga įvertinti jaunimo gebėjimą prisitaikyti prie visuomenėje vykstančių pokyčių, plėtoti jaunimo pilietiškumo ir kūrybingumo idėjas. Veiklios visuomenės formavimui didelę įtaką turi jaunuolių dalyvavimas bendruomenės gyvenime, visuomeninių organizacijų, savanorystės veiklose. Atsižvelgiant į šias iniciatyvas, būtina aktyviau įtraukti jaunimą į visuomeninį gyvenimą, skatinti nevyriausybinių bei kitų su jaunimu dirbančių organizacijų plėtotę, Jaunimo savanoriškos tarnybos organizavimą.

Valstybės savivaldybei perduotą funkciją – įgyvendinti jaunimo politiką – atlieka jaunimo reikalų koordinatorius, kuris:

- rengia ir įgyvendina savivaldybėje įgyvendinamas jaunimo politikos programas ir priemones;
- analizuoja jaunimo, jaunimo organizacijų ir su jaunimu dirbančių organizacijų padėtį savivaldybėje;
- plėtoja savivaldybės institucijų ir įstaigų, dirbančių jaunimo politikos srityje, bendradarbiavimą;
- palaiko ryšius su užsienio lietuvių jaunimo organizacijomis;
- konsultuoja jaunus žmones, koordinuoja ir rengia teisės aktus, susijusius su jaunimo politika savivaldybėje.

VIEŠASIS SAUGUMAS

Viešasis saugumas yra vertybė, kurią kompetentingos valstybės institucijos ir įstaigos turi užtikrinti gyventojams.

2021 m. Šiaulių rajono savivaldybėje užregistruotos 400 nusikalstamų veikų, kurių didžiąją dalį sudarė nusikalstamos veikos dėl fizinio skausmo sukėlimo ar nežymaus sveikatos sutrikdymo (LR BK 140 str.) – 121 NV (30,3 proc.). Nusikalstamumas 100 000-ių gyventojų Šiaulių rajono savivaldybėje 2021 m. – 964 nusikalstamos veikos.

2021 m. ištirta 15 nusikalstamų veikų, nepilnamečių įvykdytų Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje (2014 m. – 51, 2015 m. – 18, 2016 m. – 23, 2017 m. – 19, 2018 m. – 20, 2019 m. – 12, 2020 – 27).

2021 m. buvo ištirtos 298 nusikalstamos veikos, įvykdytos Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje (2020 m. – 372 nusikalstamų veikų). Užregistruota ir ištirta nusikaltimų net 17 proc. mažiau nei 2020 metais.

Nusikaltimų ištirimo rodikliai 2021 m. Šiaulių rajono savivaldybėje – 74,5; šalyje – 61,9 proc.

2021 m. Šiaulių rajono savivaldybėje buvo užregistruoti 141 gaisras, kurių metu 1 žmogus žuvo, 2 patyrė traumas. Atlikus gaisrų analizę, galima pastebėti, kad didžiausias gaisrų skaičius yra individualių namų sektoriuje (38 gaisrai) ir atvirose teritorijose (43 gaisrai). Labai padidėjo privačių namų pagalbinių pastatų gaisrai – garažuose, sandėliukuose, lauko virtuvėse.

Atsižvelgiant į 2021 m. epidemiologinę šalies situaciją dėl COVID-19 sukeltos ligos buvo vykdomi patikrinimai, kaip Šiaulių rajono gyventojai, įmonės, įstaigos laikosi karantino

režimo sąlygų. Tikrinta, ar grįžę / parvykę asmenys iš užsienio valstybių laikosi saviizoliacijos reikalavimų ir jų nepažeidinėja. Šiaulių rajono savivaldybės administracijos darbuotojai 2021 m. patikrino daugiau kaip 7000 rajono gyventojų.

Savivaldybė skatina visuomenės domėjimąsi gyvūnų apsauga, bendradarbiauja su kitomis valstybinėmis įstaigomis išgelbėjant skriaudžiamus gyvūnus, kuriant, tobulinant ir efektyviai įgyvendinant juos saugančius teisės aktus.

Savivaldybės teritorijoje vis daugiau atsiranda saugios kaimynystės grupių. Lietuvoje saugios kaimynystės modelis grindžiamas bendradarbiavimu tarp policijos, savivaldos institucijų ir pačios bendruomenės. Saugios kaimynystės veiklose dalyvaujantys asmenys geriau pažįsta vieni kitus, tad jiems lengviau informuoti policijos pareigūnus, savivaldybės darbuotojus apie pastebėtas įtartinas veiklas ar asmenis jų teritorijoje.

Šiaulių rajono savivaldybėje nusikaltimų prevencija yra užtikrinama efektyviai – gyventojų saugumu rūpinasi Šiaulių miesto ir rajono policijos komisariatas, mažėja nusikalstamų veikų skaičius, auga ištirtų nusikalstamų veikų dalis. Siekiant ir ateityje užtikrinti nusikalstamumo mažėjimą rajone, būtina plėsti ir stiprinti savivaldybės, teisėsaugos institucijų, nevyriausybių organizacijų ir privataus sektoriaus vaidmenį ir bendradarbiavimą kuriant saugią gyvenamąją aplinką.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Viešojo saugumo plėtros 2015–2025 m. programą, kurios strateginis tikslas – siekti, kad Lietuva taptų saugesne valstybe, gebančia veiksmingai apsaugoti pagrindines žmogaus teises bei laisves ir užtikrinti viešąjį saugumą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos aspektai:

1. Sukurti gyvenamąją aplinką, apsaugotą nuo nusikalstamų veikų.
2. Sukurti aplinką, nepalankią organizuotam nusikalstamumui ir sunkiems bei labai sunkiems nusikaltimams vykdyti, ir mažinti sunkių ir labai sunkių, taip pat ONG daromų nusikaltimų žalą visuomenei.
3. Sustiprinti apsaugą nuo gaisrų, ekstremaliųjų įvykių bei situacijų ir užtikrinti kvalifikuotą pagalbą gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai.
4. Didinti teisėsaugos institucijų ir kitų valstybės įstaigų, kurioms pavesti su viešojo saugumo stiprinimu tiesiogiai susiję uždaviniai, veiklos veiksmingumą.

Šiaulių rajono savivaldybėje nusikaltimų prevencija yra užtikrinama efektyviai – gyventojų saugumu rūpinasi Šiaulių miesto ir rajono policijos komisariatas, mažėja nusikalstamų veikų skaičius, auga ištirtų nusikalstamų veikų dalis. Siekiant ir ateityje užtikrinti nusikalstamumo mažėjimą rajone, būtina plėsti ir stiprinti savivaldybės, teisėsaugos institucijų, nevyriausybių organizacijų ir privataus sektoriaus vaidmenį ir bendradarbiavimą kuriant saugią gyvenamąją aplinką bei didinant nusikaltimų prevencijos veiksmingumą, mažinti smurto mastą, stiprinti teisėsaugos institucijų atsaką sunkių ir labai sunkių nusikaltimų organizatoriams, vykdytojams, kitiems bendrininkams, didinti teisėsaugos institucijų ir kitų rajono įstaigų veiklos veiksmingumą ir pan. Atsižvelgiant į augantį gaisrų skaičių, svarbu sustiprinti apsaugą nuo gaisrų, ekstremaliųjų įvykių bei situacijų ir užtikrinti kvalifikuotą pagalbą gresiant ar susidarius ekstremaliajai situacijai.

Įgyvendinant Valstybinę smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2014–2020 m. programą, kurios paskirtis – užtikrinti smurto artimoje aplinkoje prevenciją ir pagalbos smurtą artimoje aplinkoje patyrusiems asmenims teikimą, Šiaulių rajono savivaldybei aktualiausi yra šie programos tikslai:

1. Plačiau supažindinti visuomenę su įvairiomis smurto apraiškomis, jo padariniais ir būtinybe užkirsti jam kelią, ugdyti nepakantumą smurtiniam elgesiui.

2. Tobulinti kompleksinės pagalbos teikimo smurtą patyrusiems asmenims mechanizmą, pagrįstą valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, kitų įstaigų, organizacijų ir visuomenės bendradarbiavimu.

Valstybinės smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims 2017–2020 m. programos tikslų aktualumą pagrindžia tai, jog smurtas artimoje aplinkoje vis dar yra toleruojamas. Dėl šios priežasties labai svarbu siekti, kad visuomenė (taip pat ir vietos bendruomenė) geriau atpažintų smurtą artimoje aplinkoje, gautų daugiau informacijos apie smurto artimoje aplinkoje žalą, prevenciją, pagalbą jį patyrusiems, bausmes už jo naudojimą, taip pat smurtinio elgesio keitimą bei taptų jam nepakanti. Be to, svarbu tobulinti specialistų, dirbančių su smurtą patyrusiais asmenimis, kvalifikaciją, užtikrinti, kad žmogiškieji ištekliai būtų naudojami veiksmingai. Svarbu, kad smurtą patyrę asmenys, naudodamiesi savivaldybėje veikiančia infrastruktūra, galėtų kuo skubiau gauti prieinamą ir kvalifikuotą pagalbą.

Įgyvendinant Saugios savivaldybės koncepciją, kurios tikslas – užtikrinti ir palaikyti saugią aplinką šalies savivaldybėse, Šiaulių rajono savivaldybei aktualus yra pagrindinis koncepcijos tikslas – didinti gyventojų saugumą.

Siekiant užsibrėžto tikslo įgyvendinimo, tikslinga didinti Šiaulių rajono savivaldybės vaidmenį stiprinant gyventojų saugumą ir šios srities gebėjimus, kompleksškai ir planingai plėtoti savivaldybės veiklą, skirtą gyventojų saugumui stiprinti, atsižvelgiant į tam tikrų savivaldybės bendruomenių poreikius ir interesus, gyventojų saugumo būklę ir kitą savivaldybės specifiką, plačiau informuoti gyventojus saugumo klausimais, diegti jiems saugios gyvensenos pagrindus, didinti gyvenamųjų vietovių bendruomenių vaidmenį kuriant saugią aplinką, skatinti jų aktyvumą ir savanorystę šioje srityje. Taip pat būtina plėsti gyventojų informavimo ir perspėjimo sistemą įvykių ekstremaliams įvykiams ar situacijoms.

TECHNOLOGINIAI VEIKSNIAI

Informacinės visuomenės plėtra yra vienas svarbiausių pažangos veiksnių. Atnaujinant turimus informacinius išteklius, gerėja viešojo valdymo kokybė ir prieinamumas, pasitelkus įvairius elektroninius įrankius ir paslaugas, darbas tampa paprastesnis ir sklandesnis. Spartus informacinių technologijų vystymasis skatina naujų technologijų, modernių informacijos sistemų diegimą, o jų svarba yra labai didelė.

Šiaulių rajono savivaldybės administracijos informacija apie savivaldybės vadovų, administracijos veiklą, atskirų Savivaldybės administracijos skyrių duomenys, aktuali gyventojams ir bendruomenei informacija, naujienos ir kt. skelbiama savivaldybės interneto svetainėje <https://www.siauliuraj.lt/>, Tarybos posėdžiai tiesiogiai transliuojami portale www.youtube.com, kaupiamas posėdžių vaizdo įrašų archyvas. Šiaulių rajono savivaldybėje aktyviai vykdomi informacinių technologijų plėtros projektai, diegiama ir plėtojama elektroninės demokratijos, elektroninių paslaugų sistema ir kt. Didelis dėmesys skiriamas naujos 5G ryšio technologijos panaudojimo galimybėms, elektroninių dokumentų naudojimo plėtrai, neįgaliųjų atskirties mažinimui, duomenų atvėrimui.

Atitikimas nacionalinėms strategijoms, programoms, dokumentams. Įgyvendinant Valstybės pažangos strategiją „Lietuva 2030“, kurios pagrindinė idėja – bendruomenių, nevyriausybinių organizacijų ir aktyvių piliečių idėjų, kaip paversti Lietuvos ateitį sėkminga, skleidimas, Šiaulių rajono savivaldybei technologinės plėtros ir efektyvaus valdymo srityje aktualiausi yra šie pažangos strategijos užmojai:

Sumanus valdymas – atviras ir skatinantis dalyvauti [atvirumas], rezultatyvus, atitinkantis visuomenės poreikius ir užtikrinantis geros kokybės paslaugas valdymas

[atsakomybė], kompetentinga ir priimanti kryptingus strateginius sprendimus valdžia [kūrybingumas].

Siekiant sumanaus valdymo iniciatyvos įgyvendinimo Šiaulių rajono savivaldybėje, tikslinga skatinti į veiklos rezultatus ir efektyvumą nukreiptą valdymo kultūrą, grindžiamą bendruomenės poreikių tenkinimu. Viešojo informacija turėtų būti pateikiama suprantamai ir aiškiai, o valdžia – įsipareigoti paslaugų, gyvenamosios aplinkos ir kitais klausimais nuolat informuoti bendruomenę, verslą, nevyriausybinės organizacijas, bei su jais turėtų tartis. Viešųjų paslaugų teikimo mastas turi atitikti visuomenės lūkesčius, būti lengvai prieinamas visiems bendruomenės nariams. Taip pat svarbu ugdyti ir valdžios strateginės lyderystės gebėjimus, užtikrinti, kad strateginiai sprendimai būtų priimami bendradarbiaujant ir siekiant plataus sutarimo.

VIDINĖS APLINKOS ANALIZĖ TEISINĖ BAZĖ

Šiaulių rajono savivaldybė savo veiklą organizuoja vadovaudamasi LR vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymais ir teisės aktais bei vidaus dokumentais: Šiaulių rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamentu, Šiaulių rajono savivaldybės administracijos nuostatais ir kitais savivaldos institucijų veiklą reglamentuojančiais dokumentais.

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

Šiaulių rajono savivaldybės atstovaujamoji institucija yra taryba, turinti vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas, vykdomoji institucija – administracijos direktorius, administracijos direktoriaus pavaduotojai, turintys viešojo administravimo teises ir pareigas. Šios Savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teisės įgyvendinimą.

Šiaulių rajono savivaldybės taryba susideda iš įstatymų nustatyta tvarka demokratiškai išrinktų Savivaldybės bendruomenės atstovų – 25 Savivaldybės tarybos narių (8 moterys, 17 vyrų). Savivaldybėje sudaryti 6 Šiaulių rajono savivaldybės tarybos komitetai: Biudžeto, finansų ir valdymo komitetas; Kaimo reikalų ir ekologijos komitetas; Ūkio ir plėtros komitetas; Kontrolės komitetas; Sveikatos ir socialinių reikalų komitetas; Švietimo, kultūros ir sporto komitetas.

Šiaulių rajono savivaldybės administracijos struktūra:

- Administracijos filialai: Bubių seniūnija, Ginkūnų seniūnija, Gruzdžių seniūnija, Kairių seniūnija, Kuršėnų kaimiškoji seniūnija, Kuršėnų miesto seniūnija, Kužių seniūnija, Meškuičių seniūnija, Raudėnų seniūnija, Šakynos seniūnija, Šiaulių kaimiškoji seniūnija;
- Administracijos struktūriniai padaliniai: Savivaldybės centralizuoto vidaus audito tarnyba, Aplinkos apsaugos skyrius, Architektūros ir paveldosaugos skyrius, Bendrųjų reikalų skyrius, Buhalterinės apskaitos skyrius, Civilinės metrikacijos ir archyvo skyrius, Ekonomikos ir verslo plėtros skyrius, Finansų skyrius, Informacinių technologijų skyrius, Investicijų ir projektų valdymo skyrius, Kultūros skyrius, Teisės ir personalo administravimo skyrius, Savivaldybės gydytojas, Socialinės paramos skyrius, jaunimo reikalų koordinatorius, Švietimo ir sporto skyrius, Turto valdymo skyrius, Ūkio ir transporto skyrius, Viešųjų pirkimų skyrius, vyriausiasis specialistas (tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius), Žemės ūkio skyrius.

LYGIŲ GALIMYBIŲ POLITIKOS ĮGYVENDINIMAS

Šiaulių rajono savivaldybės administracija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos darbo kodekso 26 straipsniu, Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymu, Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymu, savivaldybėje įgyvendina lygių galimybių, moterų ir vyrų lygių galimybių politikos principus.

Lygių galimybių politikos įgyvendinimo ir vykdymo priežiūros principų įgyvendinimo priemonės yra numatytos Šiaulių rajono savivaldybės administracijos lygių galimybių politikos ir jos įgyvendinimo tvarkos apraše, patvirtintame Šiaulių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2021 m. kovo 17 d. įsakymu Nr. A-439, kur nustatyta, kad esant bet kokių darbdavio santykių su darbuotojais tiesioginė ir netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, seksualinis priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, narystės politinėje partijoje ar asociacijoje, religijos, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, ketinimo turėti vaiką (vaikų) pagrindu, dėl aplinkybių, nesusijusių su darbuotojų dalykinėmis savybėmis, ar kitais įstatymuose nustatytais pagrindais yra draudžiami.

Priimtas į pareigas valstybės tarnautojas (darbuotojas) su Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymu, Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymu supažindinamas pasirašytinai.

Užtikrinant lygių galimybių politikos įgyvendinimo principus savivaldybėje, rengiami ir priimami teisės aktai vertinami moterų ir vyrų lygių galimybių aspektu, siekiama, kad teikiant administracines ir viešąsias paslaugas nebūtų pažeistos moterų ir vyrų lygios galimybės, paskirtas asmuo, kuris koordinuoja lygių galimybių politikos įgyvendinimą Savivaldybės administracijoje, dalyvaujama seminaruose lyčių lygybės temomis, Savivaldybės interneto svetainėje sukurta skiltis „Lyčių lygybė“, kurioje viešinama aktuali informacija, teisės aktai.

KORUPCIJOS PREVENCIJOS ĮGYVENDINIMAS

Šiaulių rajono savivaldybėje, vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, įgyvendinamos korupcijos prevencijos priemonės. Veikia Savivaldybės tarybos sudaryta Šiaulių rajono savivaldybės antikorupcijos komisija, į kurios sudėtį įeina Savivaldybės tarybos, Savivaldybės administracijos ir visuomenės atstovai. Komisijos tikslas – pagal kompetenciją koordinuoti savivaldybės politikos įgyvendinimą korupcijos prevencijos srityje, išskiriant prioritetines jos prevencijos ir kontrolės kryptis bei nuosekliai įgyvendinant priemones, didinančias korupcijos prevencijos veiksmingumą.

Savivaldybės interneto svetainės www.siauliuraj.lt skyriuje „Korupcijos prevencija“ visuomenei skelbiama informacija apie Antikorupcijos komisijos posėdžius, Korupcijos prevencijos programos priemonių įgyvendinimą, valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų nusišalinimo ir nušalinimo atvejus, priimtus teisės aktus, parengtas rekomendacijas, skelbiami įvykę / vyksiantys Antikorupcijos komisijos posėdžiai bei jų darbotvarkės, informacijos apie asmenis surinkimas ir kt.

Įgyvendinant korupcijos prevencijos priemones, Savivaldybės administracija visuomenei yra sudariusi galimybės pranešti apie galimus korupcinius pažeidimus savivaldybėje ir jai pavaldžiose įstaigose pasitikėjimo telefonu (8 41) 420 472, užtikrinamas teisės aktų ar jų projektų antikorupcinis vertinimas.

ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI

2021 m. lapkričio 3 d. duomenimis, Šiaulių rajono savivaldybės administracijoje buvo 234 pareigybės, iš jų – 2 politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai, 95 valstybės karjeros tarnautojų, 139 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis.

Kadangi kasmet didėja reikalavimai viešojo administravimo institucijoms, labai svarbus kvalifikacijos tobulinimas. Administracijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų mokymus pagal metinį mokymo planą organizuoja Teisės ir personalo administravimo skyrius. 2021 metais buvo suorganizuoti 10 seminarų valstybės tarnautojams ir darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, iš jų: 8 nuotoliniu būdu, 2 kontaktiniu būdu. Seminaruose dalyvavo 282 dalyviai; 14 specialistų socialiniam darbui ir 1 specialistas patobulino savo kvalifikaciją nuotoliniu būdu; 11 darbuotojų įgijo darbui reikalingus pažymėjimus. 2021 m. kvalifikaciją tobulino 67 Savivaldybės administracijos valstybės karjeros tarnautojai.

PLANAVIMO SISTEMA

Strateginio planavimo dokumentai rengiami atsižvelgiant į valstybės ir regiono strateginio planavimo dokumentus, laikantis strateginio valdymo sistemos principų: darnumo ir integralumo, veiksmingumo ir orientavimosi į rezultatus, įrodymais grįsto valdymo, efektyvumo ir finansinio ilgalaikio tvarumo, bendradarbiavimo, atvirumo ir įtraukimo, lyčių lygybės.

2020 m. birželio 25 d. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Strateginio valdymo įstatymą, Biudžeto sandaros įstatymo pakeitimus ir beveik 40-ies lydimųjų teisės aktų pakeitimus, kuriais įtvirtinama strateginio valdymo bei biudžeto valdymo pertvarka ir sudaromas naujas integruotas strateginio valdymo modelis. Visi valstybės strateginių pokyčių planavimo procesai (strateginis, teritorinis, regioninis, biudžeto) bus siejami į vientisą bendrą sistemą, kurioje bus užtikrinamos jų sąsajos su realiais finansiniais ištekliais. Dėl pertvarkos tikimasi aiškesnių, įrodymais grįsto bei vieningo valstybės investicijų bei strateginių reformų planavimo bei kokybiškai koordinuoto įgyvendinimo valdymo, siekiant aiškių pokyčio tikslų.

Savivaldybės strateginis veiklos planas (toliau – SVP) parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta Strateginio planavimo metodika, Strateginio planavimo Šiaulių rajono savivaldybėje organizavimo tvarkos aprašu, patvirtintu Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2019 m. gruodžio 17 d. sprendimu Nr. T-363, ir siekiant įgyvendinti Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. lapkričio 15 d. sprendimą Nr. T-298, 2017–2023 m. Šiaulių rajono savivaldybės strateginio plėtros plano priemones bei atsižvelgiant į planuojamus Savivaldybės finansinius ir žmogiškuosius išteklius.

SVP – kasmet rengiamas 3 metų trukmės planavimo dokumentas, numatantis Savivaldybės veiklą ateinantiems trejiems metams. SVP detalizuoja Savivaldybės strateginio plėtros plano tikslų, uždavinių, priemonių ir (arba) projektų įgyvendinimą, siekiamus rezultatus. Suplanuojamos esminės SVP dalys, skirtos strateginių tikslų rezultatams pasiekti per strateginio planavimo dokumento įgyvendinimo laikotarpį – Savivaldybės SVP programos. Jose nustatomi tikslai, uždaviniai, priemonės, (projektai), vertinimo kriterijai, jų reikšmės, planuojami 3 metų asignavimai. Šiose programose taip pat nustatomi rezultato, produkto ir (arba) veiklos efektyvumo rodikliai.

Kiekvienais metais rengiant Savivaldybės strategines SVP programas, veiklos prioritetai ir siejami rezultatai peržiūrimi, patikslinami ir numatomi svarbiausi darbai. Strateginių pokyčių planavimas – galimybė keisti įprastus ir neefektyvius veikimo būdus, spręsti Savivaldybės problemas.

TERITORINIS PLANAVIMAS

Šiaulių rajono savivaldybėje, vadovaujantis Teritorijų planavimo įstatymo ir kitų įstatymų, taip pat jų įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimais, vykdomas teritorijų planavimo procesas, kuriuo siekiama darnaus teritorijų vystymo ir kuris apima žemės naudojimo prioritetų, aplinkosaugos, visuomenės sveikatos saugos, paveldosaugos ir kitų priemonių nustatymą, gyvenamųjų vietovių, gamybos, inžinerinės ir socialinės infrastruktūros sistemų kūrimą, sąlygų gyventojų užimtumui reguliuoti ir veiklai plėtoti sudarymą, visuomenės ir privačių interesų suderinimą.

Teritorijų planavimo dokumentai – kompleksinio (bendrieji ir detalieji planai) ir specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kuriuose grafiškai ir raštu pateikiami teritorijų naudojimo, tvarkymo, apsaugos priemonių, teritorijų vystymo reikmių ir sąlygų sprendiniai.

2021 m. parengtas Šilumos ūkio Šiaulių rajone specialiojo plano keitimas, taip pat baigiamas rengti Vandens ir nuotekų infrastruktūros Šiaulių teritorijoje plėtros specialiojo plano keitimas. Taip pat baigiamas rengti Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimas (vyksta baigiamasis etapas). 2021 m. pradėtas rengti Ginkūnų kaimo bendrasis planas.

FINANSINIAI IŠTEKLIAI

2021 metų savivaldybės biudžeto asignavimai planuojami **52311805** Eur, iš jų 2020 metų biudžeto lėšų likutis 382967 Eur. Išlaidoms planuojama skirti **43201613** Eur arba **82,58** proc. visų asignavimų, turtui įsigyti – **9110192** Eur arba **17,42** proc.

Šiaulių rajono savivaldybės planuojami biudžeto asignavimai viršija planuojamas gauti pajamas (**50625480** Eur) ir apyvartos lėšų likučius (658324 Eur) 1028000 Eur, tai 2021 metais planuojama imti paskola.

Asignavimai programoms finansuoti planuojami atsižvelgiant į poreikį veiklai vykdyti ir priimtiems norminiams teisės aktams įgyvendinti. Kokioms reikmėms ir tikslams skiriamos lėšos pateikta kiekvienos programos aprašymuose.

Šiaulių rajono savivaldybės biudžeto asignavimai 2021 m. yra skiriami 9 Savivaldybės vykdomoms programoms. Visų Savivaldybės programų priemonėms vykdyti planuojama **52311805** Eur, įskaitant 2020 metų biudžeto lėšų likutį 382967 Eur ir tikslines lėšas 275357 Eur.

2021 metų planuojami asignavimai Savivaldybės programų vykdymui **2246274** Eur mažesni už 2020 metų asignavimus. Žymiausiai planuojami asignavimai didėja Švietimo ir sporto veiklos programai **1403369** Eur, Kultūros plėtros programai **222775** Eur, Socialinės paramos, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros programai **1215454** Eur, mažėja – Komunalinio ūkio plėtros, savivaldybės turto valdymo, vietinės reikšmės kelių, gatvių priežiūros ir plėtros programai **3048075** Eur, Projektų finansavimo programai **2234745** Eur, Savivaldybės veiklos ir saugios aplinkos užtikrinimo programai **113281** Eur.

2021 m. didžiausia dalis visų asignavimų **38,06** proc. planuojama skirti Švietimo ir sporto veiklos programai vykdyti, iš jų švietimo įstaigų veiklai vykdyti numatoma **19456681** Eur, neformaliajam vaikų ugdymui – 170200 Eur, skaitmeninio ugdymo plėtrai – **95700** Eur, specialiųjų poreikių vaikų ugdymui – 39500 Eur, sutrikusio intelekto vaikų ugdymui – 23718 Eur, ikimokykliniam ugdymui Šiaulių mieste – 7785 Eur, ikimokykliniam ugdymui nevalstybinėse

įstaigose – 22960 Eur, sporto programoms ir priemonėms vykdyti – 80000 Eur, vaikų vasaros stovykloms – 10000 Eur, gabių vaikų skatinimui – 720 Eur.

4 lentelė. Šiaulių rajono savivaldybės asignavimų struktūra 2020–2021 m.

Programos kodas ir pavadinimas	2020 m.		2021 m.	
	Eur	%	Eur	%
01 Savivaldybės veiklos ir saugios aplinkos užtikrinimo programa	8249675	15,12	8136394	15,55
04 Ekonominės plėtros, visuomeninių iniciatyvų skatinimo, turizmo ir žemės ūkio plėtros programa	125400	0,23	238919	0,46
05 Projektų finansavimo programa	6825976	12,51	4591231	8,78
06 Seniūnijų veiklos programa	1326952	2,43	1453488	2,78
10 Komunalinio ūkio plėtros, savivaldybės turto valdymo, vietinės reikšmės kelių, gatvių priežiūros ir plėtros programa	9947519	18,23	6899444	13,19
12 Švietimo ir sporto veiklos programa	18503895	33,92	19907264	38,06
13 Kultūros plėtros programa	1981038	3,63	2203813	4,20
14 Aplinkos apsaugos programa	1678871	3,08	1747045	3,34
16 Socialinės paramos, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros programa	5918753	10,85	7134207	13,64
Iš viso	54558079	100,00	52311805	100,00

Savivaldybės veiklos ir saugios aplinkos užtikrinimo programai planuojama **15,55** proc. visų asignavimų, iš jų paskolų grąžinimui ir palūkanų mokėjimui – 1068000 Eur, Administracijos valdymui – **5344244** Eur, Priešgaisrinei tarnybai – **628200** Eur, kompensacijoms už lengvatinį keleivių vežimą – 139000 Eur, keleivinio kelių transporto viešosioms paslaugoms – **635000** Eur, mokinių pavėžėjimui – 35000 Eur, Kontrolės ir audito tarnybai – 111800 Eur, detaliųjų planų rengimui – 79000 Eur, Administracijos direktoriaus rezervui – 70000 Eur, kitoms priemonėms vykdyti – 26150 Eur.

Komunalinio ūkio plėtros, savivaldybės turto valdymo, vietinės reikšmės kelių, gatvių priežiūros ir plėtros programai planuojama **13,19** proc. visų asignavimų, iš jų rajono viešųjų erdvių būklės ir gyvenamosios aplinkos infrastruktūros gerinimui – **2201505** Eur, vietinės reikšmės kelių, gatvių priežiūrai ir plėtrai – **2676300** Eur, melioracijai – 450000 Eur, valstybės investicijų programoje numatytiems objektams finansuoti – 233000 Eur (bibliotekos pastato rekonstrukcijai), užimtumo didinimo programoms įgyvendinti – 216000 Eur, savivaldybės pastatų priežiūrai ir remontui – **126863** Eur, socialinio būsto priežiūrai ir remontui – 20000 Eur, tikslinės socialinio būsto lėšos – 163548 Eur, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo kainų skirtumo kompensavimui – **195000** Eur, subsidijoms į savivaldybės įmones – **581390** Eur, kitoms priemonėms vykdyti – 35838 Eur.

Socialinės paramos, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros programai planuojama skirti **13,64** proc. visų asignavimų, iš jų pašalpoms iš savivaldybės biudžeto – **3216911** Eur, socialinei paramai mokiniams – 546634 Eur, socialinei globai asmenims su sunkia negalia – 608252 Eur, pašalpoms iš valstybės biudžeto – 160680 Eur, vaikų šeimynoms – **267180** Eur, vaikų

dienos socialinei priežiūrai organizuoti ir teikti – 117600 Eur, asmens sveikatos priežiūrai – **195000** Eur Visuomenės sveikatos biurui – **413724** Eur (mokinių sveikatos priežiūrai – 204100 Eur, visuomenės sveikatos stiprinimui ir stebėsenai – **129724** Eur, savižudybių prevencijai užtikrinti – 79900 Eur), Kuršėnų šeimos namams – **885744** Eur, Socialinių paslaugų centrui – **722482** Eur (socialinių paslaugų teikimui – **366082** Eur, pagalba socialinės rizikos šeimoms – 356400 Eur).

RYŠIŲ SISTEMA, INFORMACINĖS IR KOMUNIKAVIMO SISTEMOS

Šiaulių rajono savivaldybės administracija kompleksiskai plėtoja informacinę sistemą – savivaldybės darbo modernizavimą bei elektroninių paslaugų plėtrą. Nuolat diegiamos ir atnaujinamos savivaldybės veiklos procesus supaprastinančios, modernizuojančios informacinės sistemos. Sparti informacinių technologijų plėtotė skatina naujų technologijų diegimą, o vystantis telekomunikacinėms technologijoms didėja jomis besinaudojančių gyventojų dalis, plečiasi naujų technologijų panaudojimo sritys. Savivaldybėje veikia Elektroninių paslaugų informacinė sistema, kurioje yra 36 elektroninės paslaugos. Taip pat veikia elektroninės demokratijos paslaugos, vaizdo stebėjimo sistemos, el. registracija į vaikų darželius.

Savivaldybė rengiasi informacinių technologijų infrastruktūros ir informacinių sistemų atnaujinimams:

1. Kibernetinio saugumo užtikrinimas.
2. Dokumentų ir užduočių valdymo IS.
3. Žemės nuomos mokesčių administravimo IS.
4. GIS erdvinių duomenų aktualizavimas ir plėtra.

VIDAUS KONTROLĖ

Vadovaujantis Šiaulių rajono savivaldybės administracijos nuostatais, patvirtintais Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2017 m. vasario 21 d. sprendimu Nr. T-60, administracijos padalinių veiklą kontroliuoja administracijos direktorius. Administracijos direktorius, siekdamas strateginio planavimo dokumentuose įstaigai numatytų tikslų, organizuoja vidaus kontrolės kūrimą ir įgyvendinimą įstaigoje, paskiria vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekančius darbuotojus, užtikrina, kad būtų pašalinti vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekančių darbuotojų, vidaus auditorių ir kitų audito vykdytojų nustatyti vidaus kontrolės trūkumai ir jų atsiradimą lemiantys veiksniai.

Vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą atliekantys darbuotojai prižiūri vidaus kontrolės įgyvendinimą įstaigoje ir jos atitiktį administracijos direktoriaus nustatytai vidaus kontrolės politikai, atlikdami nuolatinę stebėseną, apimančią kiekvieną vidaus kontrolės elementą. Jie teikia administracijos direktoriui informaciją apie vidaus kontrolės ir rizikos valdymą, vidaus kontrolės politikos įgyvendinimo trūkumus ir rizikos veiksnius.

Savivaldybės centralizuota vidaus audito tarnyba, atlikdama Savivaldybės administracijos, savivaldybei pavaldžių ir (arba) atskaitingų viešųjų juridinių asmenų vidaus auditus, tiria ir vertina vidaus kontrolę, rengia vidaus audito ataskaitas, kuriose teikia išvadas ir rekomendacijas dėl vidaus kontrolės tobulinimo, konsultuoja vidaus kontrolės klausimais.

Administracijos direktorius užtikrina, kad kiekvienais metais būtų atliekama vidaus kontrolės analizė, apimanti visus vidaus kontrolės elementus, kurios metu būtų įvertinti veiklos trūkumai, pokyčiai, atitiktis nustatytiems reikalavimams, vidaus kontrolės įgyvendinimo priežiūrą

atliekančių darbuotojų pateikta informacija, vidaus ir kitų auditų rezultatai ir numatomos vidaus kontrolės tobulinimo priemonės.

Atlikus vidaus kontrolės analizę ir vertinimą, administracijos direktorius gali siūlyti Centralizuotai vidaus audito tarnybai atlikti tam tikrų veiklos sričių vidaus auditą.

Vidaus kontrolė nuolat tobulinama, atsižvelgiant į vidaus kontrolės analizės ir vertinimo rezultatus (pateiktas rekomendacijas ir pasiūlymus).

Vidaus kontrolę Savivaldybės administracijoje, jai pavaldžiuose bei jos valdymo sričiai priskirtuose viešuosiuose juridiniuose asmenyse, atlikdama auditus vertina ir Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba.

SSGG ANALIZĖ
STIPRYBĖS • Savivaldybėje veikia strateginio valdymo sistema – rengiami ir atnaujinami strateginiai dokumentai, biudžetas sudaromas programiniu principu. • Savivaldybėje diegiamas platus informacinių-komunikacinių paslaugų spektras. • Sėkmingai įgyvendinami įvairių sričių projektai. • Plėtojamas žemės ūkis, netradiciniai verslai užtikrina ekonomikos stabilumą ir plėtotę kaimo vietovėse. • Didelis miškingumas, didelė ariamosios žemės dalis bendrame žemės ūkio fonde, augančios bendrosios žemės ūkio produkcijos apimtys. • Savivaldybėje suformuota verslo rėmimo sistema, skatinama smulkaus ir vidutinio verslo plėtra. • Strategiškai gera geografinė padėtis, vietos ir tarptautinis susisiekiimas parankus išorinių investicijų pritraukimui, verslo plėtrai. • Palanki geografinė padėtis, kraštovaizdis sudaro geras sąlygas pažintinio, rekreacinio turizmo plėtotei. • Augantis statybos įmonių skaičius ir didėjanti statybos įmonių atliktų darbų vertė. • Didėjantis rajono apgyvendinimo įstaigose apgyvendintų turistų skaičius. • Gera rajono ekologinė būklė ir gamtinės aplinkos kokybė. • Po restauracijos atidarytas ir naujas veiklas siūlantis Kuršėnų dvaras, puoselėjama etninė kultūra, mėgėjų menas garsina Šiaulių rajoną vietos ir tarptautiniu mastu. • Išpuoselėta etninė kultūra, mėgėjų menas garsina Šiaulių rajoną vietos ir tarptautiniu mastu. • Sukurta bazinė socialinių paslaugų sistema, mažėjantis socialinę riziką patiriančių šeimų ir jose augančių vaikų skaičius. • Mažėjantis socialinių pašalpų gavėjų skaičius ir išlaidos socialinėms pašalpoms. • Aktyviai vykdoma Šiaulių rajono savivaldybės jaunimo politika.
SILPNYBĖS • Administracijos struktūrai, darbuotojų kaitai bei veiklos kokybei didelę įtaką daro savivaldybių tarybų rinkimų rezultatai. • Ribotos Savivaldybės investicinės galimybės projektams finansuoti ir riboti žmogiškieji ištekliai jiems įgyvendinti.

- Mažėjantis kvalifikaciją tobulinančių Savivaldybės administracijos darbuotojų skaičius.
- Prasta vietinės reikšmės kelių būklė.
- Nepakankamai išplėtotas pėsčiųjų ir dviračių takų tinklas.
- Netolygiai išplėtoti socialinių paslaugų infrastruktūra.
- Nepakankamas finansavimas Savivaldybės saugomų kultūros paveldo objektų saugojimui, avarinės būklės šalinimui.
- —Nepakankamai sutvarkyta kultūros įstaigų materialinė aplinka kaimiškose vietovėse.

GALIMYBĖS

- Investicijų projektų įgyvendinimas, panaudojant ES, kitas tarptautines finansines paramos lėšas ir pritraukiant privatų kapitalą.
- Gyventojų (ypatingai jaunimo) verslumo skatinimas.
- Žemės ūkio modernizacija, ekologinių žemės ūkio produktų gamyba ir realizavimas.
- Geros sąlygos vystyti žemės ūkį, miškininkystę.
- Tarpinstitucinio bendradarbiavimo plėtojimas ir stiprinimas apimant valstybinį ir nevyriausybinių sektorių, privatų verslą.
- Turizmo sezoniškumo mažinimas plėtojant įvairias turizmo rūšis bei efektyviau panaudojant gamtinius išteklius.
- Transporto tinklo plėtra, kelių infrastruktūros gerinimas, eismo saugumo didinimas.
- Taršos mažinimas didinant efektyvių energijos šaltinių panaudojimą.
- Aplinkosauginio švietimo propagavimas siekiant efektyvaus atliekų rūšiavimo ir gamtinės aplinkos išsaugojimo.
- Socialinių ir sveikatos paslaugų įvairovės ir kokybės didinimas.
- Kraujotakos sistemos ligų prevencija, jaunų sveikatos priežiūros specialistų pritraukimas į rajoną.
- Migracijos mažinimo priemonių įgyvendinimas, sukuriant geras sąlygas gyventojams mokytis, gyventi ir dirbti rajone.
- Atvirų jaunimo centrų, atvirų jaunimo erdvių steigimas.
- Nusikaltimo prevencinių programų ir priemonių plėtra, bendruomenės savitarpio saugos ir bendradarbiavimo iniciatyvų skatinimas.
- Platesnio spektro renginių ir kultūros paslaugų pasiūla gyventojams.

GRĖSMĖS

- Sparčiai mažėjantis rajono gyventojų skaičius.
- Gimstamumą viršijantis mirtingumas, intensyvi tarptautinė migracija.
- Kvalifikuotų sveikatos priežiūros specialistų išvykimas į kitus didžiuosius miestus, užsienį.
- Dėl nepakankamų investicijų blogėjanti rajono transporto ir inžinerinės infrastruktūros būklė.
- Mažėjantis mokinių ir pedagogų skaičius bendrojo ugdymo įstaigose.
- Didėjantis sveikatos priežiūros paslaugų poreikis dėl senstančios visuomenės.
- Kultūros paveldo objektų sunykimas dėl per didelių reikalavimų jo atstatymui ir naudojimui visuomenės poreikiams.

- Gyventojų visuomeninio ir kultūrinio aktyvumo mažėjimas.

SAVIVALDYBĖS MISIJA

Plėtoti vietos savivaldą, kokybiškai teikti viešojo administravimo ir viešąsias paslaugas, kvalifikuotai tenkinti Šiaulių rajono bendruomenės poreikius, didinti rajono patrauklumą gyventojams, turizmui, verslui ir investicijoms.

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIAI POKYČIAI

Šiaulių rajono savivaldybės strateginis veiklos planas 2022–2024 metams (toliau – Strateginis veiklos planas) skirtas įgyvendinti Šiaulių rajono savivaldybės strateginį plėtros planą 2017–2023 metams, patvirtintą Šiaulių rajono savivaldybės tarybos 2016 m. lapkričio 15 d. sprendimu Nr. T-298.

Baigiami rengti Šiaulių rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimai. Šio dokumento patvirtinimas atvers palankesnes sąlygas rajono plėtrai ir galimybes lanksčiau planuoti rajono teritorijas.

Šiaulių rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane 2017–2023 metams išskirtos keturios prioritetinės sritys: konkurencinga rajono ekonomika; sumani, pilietiška, kūrybinga, socialiai saugi ir sveika visuomenė; subalansuota rajono infrastruktūra ir aplinka; efektyvi rajono savivalda ir visuomenės saugumas.

Šiaulių rajono savivaldybė, siekdama įgyvendinti strateginio plėtros plano prioritetinėse srityse numatytus tikslus, uždavinius ir priemones, parengė trumpalaikį 2022–2024 metų strateginį veiklos planą, kuriame nurodyti svarbiausi Šiaulių rajono savivaldybės veiklos prioritetai, darbai ir siejami rezultatai.

VEIKLOS PRIORITETAİ

Šiaulių rajono savivaldybės veiklos rezultatams poveikį darantys siekiai yra glaudžiai susiję ne tik su Šiaulių rajono savivaldybės strateginio plėtros plano prioritetinėse srityse nurodytais tikslais ir uždaviniais, bet ir Šiaulių rajono savivaldybės tarybos daugumos veiklos programos nuostatomis. Šiaulių rajono savivaldybės strateginio planavimo dokumentai rengiami ir veiklos prioritetai nustatomi, vadovaujantis darnios plėtros principais.

KONKURENCINGA RAJONO EKONOMIKA

Siekiant, kad Šiaulių rajonas taptų palankiausias verslui, planuojama įgyvendinti keletą uždavinių: skatinti gyventojų verslumą, plėtoti paramą ir formuoti verslui bei investicijoms palankią aplinką, vystyti konkurencingą žemės ūkį ir miškininkystę, didinti turizmo paslaugų kokybę ir įvairovę.

Šiaulių rajono teritorija, kurioje dominuoja žemumos, yra itin palanki žemdirbystei ir žemės ūkiui, todėl rajone gausu žemės ūkio bei žemės ūkio produktų perdirbimo įmonių. Šiaulių rajono savivaldybėje savo veiklą vykdo tokios bendrovės kaip UAB „Baltic Champs“ (grybų auginimas, komposto ruošimas), Kuršėnų ŽŪB (žemės ūkio paslaugos), ŽŪB „Ginkūnų agrofirmą“ (žemės ūkio paslaugos), UAB „Šiaulių agrocentras“ (žemės ūkio paslaugos), UAB „Verbūnų duona“ (duonos ir pyrago gaminių gamyba), kitos bendrovės. Tai rodo stiprią Šiaulių

rajo verslo orientaciją į žemės ūkio sektorių, todėl ekonominio stabilumo ir konkurencingumo užtikrinimas pirmiausia turėtų būti siejamas su žemės ūkio verslų plėtote, miškininkystės sektoriaus stiprinimu.

Vystant konkurencingą žemės ūkį ir miškininkystę, Šiaulių rajono savivaldybė skatins netradicinių, ekologinių ir specializuotų ūkio šakų plėtojimą, vykdys Kaimo plėtros programą, konsultuos Šiaulių rajono ūkininkus ir miškų valdų savininkus ES paramos įsisavinimo klausimais, rūpinsis Šiaulių rajono ūkininkų ir miškų valdų savininkų kompetencijų bei gebėjimų ugdymu. Siekiant užtikrinti saugią ir tvarią aplinką, bus atliekama valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių, hidrotechninių statinių Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje rekonstrukcija arba atnaujinimas.

Šiaulių rajono savivaldybė, siekdama ir toliau skatinti smulkiojo ir vidutinio verslo plėtrą, užtikrinti paramą ir formuoti verslui bei investicijoms palankią aplinką, numato ir toliau vykdyti bei plėtoti Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros rėmimo programą, kompleksiskai išnaudoti verslo plėtrai ir investicijų pritraukimui palankią infrastruktūrą. Atsižvelgiant į darnaus vystymo principus, aplinkos apsaugą, kuri laikytina viena iš svarbiausių ne tik rajono, bet ir šalies prioritetų, Šiaulių rajono savivaldybė planuoja skatinti „žaliojo“ ir socialiai atsakingo verslo plėtrą. Didelis dėmesys taip pat bus skiriamas verslo plėtros ir investavimo į Šiaulių rajoną galimybių matomumo didinimui: planuojama dalyvauti nacionalinėse ir tarptautinėse parodose, glaudžiai bendradarbiauti su Šiaulių prekybos, pramonės ir amatų rūmais, vykdyti intensyvią informacinę ir konsultacinę veiklą, skirtą Šiaulių rajono verslininkų, verslo įmonių, asmenų, ketinančių pradėti verslą, potencialių investuotojų supažindinimui su verslo perspektyvomis, dalytis gerąja patirtimi, šviesti verslumo, karjeros planavimo klausimais, užtikrinti bendradarbiavimą tarp verslo, mokslo, kultūros įstaigų, skatinti viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę, vykdyti kitas veiklas. Į šias veiklas planuojama įtraukti ne tik Šiaulių rajono savivaldybės įstaigas ir organizacijas, bet ir Šiaulių rajono verslo įmones, verslininkus, potencialius investuotojus, taip pat Šiaulių rajono verslininkų asociaciją, kitas asocijuotas verslo struktūras.

Šiaulių rajono ekonomikos konkurencingumo didinimui planuojama plėtoti turizmo ir kultūros paveldo infrastruktūrą: bus atliekamas turizmo infrastruktūros įrengimas ir atnaujinimas, rekreacinių teritorijų kūrimas ir tvarkymas, užtikrinamas turizmo informacijos sklaidos, viešinimo iniciatyvų įgyvendinimas. Kadangi Šiaulių rajone turizmo sektorius yra stipriai veikiamas sezoniškumo, bus siekiama skatinti, kurti ir palaikyti aktyvaus turizmo paslaugas, kad Šiaulių rajonas, kaip išskirtinė turistinė vietovė, išliktų turistams patrauklus ištisus metus. Siekiant išsaugoti ir puoselėti kultūros bei gamtos paveldą, turistinis sektorius bus pritaikomas ekonominėms, kultūrinėms, socialinėms, edukacinėms ir kitoms reikmėms, užtikrinamas kultūros bei gamtos paveldo objektų tvarkymas, ženklavimas ir pan.

Kompleksiškai plėtojant miesto bei kaimo gyvenamąsias vietas ir viešąsias erdves, bus atliekamas viešosios infrastruktūros modernizavimas Šiaulių rajono miesto ir kaimo vietovėse, pritaikant ją bendruomeniniams, visuomeniniams, verslo, rekreacijos ir kt. poreikiams. Tai padės didinti teritorinę sanglaudą, gerins bendruomenės gyvenimo kokybę, didins pasitenkinimą gyvenamąja aplinka.

SUMANI, PILIETIŠKA, KŪRYBINGA, SOCIALIAI SAUGI IR SVEIKA VISUOMENĖ

Siekiant, kad Savivaldybės švietimo įstaigose teikiamos švietimo paslaugos atitiktų besimokančios visuomenės poreikius, tikslinga kurti ir formuoti efektyvų formaliojo ir

neformaliojo ugdymo įstaigų tinklą, atsižvelgiant tiek į rajono bendruomenės poreikius, tiek įgyvendinant privačias iniciatyvas.

Ikimokyklinio ugdymo paslaugų prieinamumas bus užtikrinamas atnaujinant ir modernizuojant Savivaldybės ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo įstaigų infrastruktūrą, steigiant ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo grupes bendrojo ugdymo mokyklose ir mokyklose-daugiafunkčiuose centruose, skatinant privačių ikimokyklinio ir (arba) priešmokyklinio ugdymo įstaigų steigimą(si) Savivaldybės teritorijoje, vykdant kitas veiklas.

2021 m. bus tęsiami darbai ir kitose Šiaulių rajono švietimo įstaigose: modernizuojami pastatai, gerinama aplinkos infrastruktūra, patalpose įrengiama moderni edukacinė aplinka, plėtojamos informacinės technologijos ir kt. Siekiant užtikrinti visapusišką vaikų ugdymą, integraciją į Savivaldybės švietimo sistemą, didelis dėmesys bus skiriamas mokytojų, pagalbos mokiniui specialistų, mokyklų vadovų kompetencijų ir kvalifikacijos kėlimui, gerai dirbančių mokytojų skatinimui, gabių vaikų skatinimo programos įgyvendinimui ir pan. Taip pat bus siekiama didinti vaikų neformaliojo ugdymo prieinamumą, užtikrinant vaikų užimtumą, popamokinę veiklą.

Mokymosi visą gyvenimą iniciatyvų palaikymas neatsiejamas nuo asmeninių, pilietinių, socialinių ir profesinių idėjų įgyvendinimo ir tęstinumo. Siekiant užtikrinti visapusišką mokymosi visą gyvenimą kompetencijų plėtotę, Savivaldybėje didinama suaugusiųjų neformaliojo švietimo paslaugų įvairovė, plėtojama Trečiojo amžiaus universiteto veikla, įgyvendinant viešinimo priemones, skleidžiama informacija apie mokymosi visą gyvenimą galimybes.

Atsižvelgiant į mažėjantį jaunų žmonių skaičių Šiaulių rajone bei siekiant garantuoti visapusišką jaunimo tobulėjimą, būtina skatinti šios amžiaus grupės ekonominį ir socialinį verslumą, sudaryti sąlygas įgytų gebėjimų pritaikymui vietos bendruomenės poreikiams, skatinti jaunimo kūrybiškumą ugdant jų pilietiškumą, plėtoti jaunimo laisvalaikio ir užimtumo infrastruktūrą, darbo su jaunimu veiklas, skatinti aktyvų jaunimo įgalinimą ir su jaunimu dirbančių organizacijų steigimąsi t. y. įgyvendinti jaunimo politiką savivaldybėje. Taip pat būtina užtikrinti greitą ir tvarų jaunimo perėjimą iš švietimo sistemos į darbo rinką, skatinti jaunuolių savarankišką darbą ir remti jaunimo verslo kūrimo iniciatyvas, modernizuoti profesinį mokymą, tobulinti studijų turinį ir procesą.

Šiaulių rajono savivaldybė siekia nuolat gerinti kultūros paslaugų įvairovę, didinti jų prieinamumą. Siekiant plėtoti ir vystyti kultūros įstaigų infrastruktūrą, Šiaulių rajono savivaldybė atnaujins kultūros įstaigų infrastruktūrą, užtikrins informacinių technologijų ir materialiosios bazės plėtrą kultūros įstaigose, formuos kultūrines erdves Šiaulių rajone, kurios bus pritaikytos kultūrinių renginių organizavimui, meno ekspozicijoms, kitoms kultūrinėms reikmėms. Taip pat bus plėtojama rajono kultūrinė veikla – vykdomi įvairūs kultūriniai renginiai, užtikrinama visapusiška kultūrinių renginių įvairovė, jų prieinamumas.

Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas neįmanomas be socialinių paslaugų kokybės, įvairovės ir prieinamumo visiems Šiaulių rajono savivaldybės gyventojams užtikrinimo. Todėl siekiant visapusiškos socialinės integracijos, savivaldybė atnaujins ir plės rajone socialines paslaugas teikiančių įstaigų infrastruktūrą, plėtos Šiaulių rajono savivaldybės socialinio būsto fondą ir gerins jo kokybę, nevyriausybių organizacijų įsitraukimą į socialinių paslaugų teikimą, savanorystės populiarinimą. Tikimasi, jog socialinės apsaugos efektyvinimas padės lanksčiai reaguoti į besikeičiančius bendruomenės socialinius poreikius bei padės spręsti egzistuojančias problemas.

Ne mažiau svarbi bendruomenės sveiko ir saugaus gyvenimo sąlyga – kokybiškos, visiems prieinamos sveikatos priežiūros paslaugos. Siekdama įgyvendinti šį uždavinį, Šiaulių rajono savivaldybė sieks kurti, plėsti ir atnaujinti sveikatos priežiūros įstaigų infrastruktūrą, įrangą, materialinę bazę, elektronines paslaugas, pritraukti į rajoną jaunų, perspektyvių sveikatos priežiūros specialistų, vykdyti kitas numatytas veiklas. Gyventojų fizinis aktyvumas, sveiko gyvenimo būdo propagavimas užtikrinamas vykdant su sveikatos stiprinimu, sveikatinimu, priklausomybių bei ligų prevencija susijusias priemones ir programas, skatinant ir remiant Šiaulių rajono bendruomenės sveikatinimo iniciatyvas, atnaujinant ir plečiant tiek profesionalaus sporto, tiek fizinio aktyvumo bei sveikatinimo infrastruktūrą Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje.

SUBALANSUOTA RAJONO INFRASTRUKTŪRA IR APLINKA

Šis prioritetas yra susijęs su modernios susisiekimo sistemos plėtra, efektyvios inžinerinio aprūpinimo sistemos kūrimu ir vystymu bei darnios ir švarios aplinkos užtikrinimu.

Moderni susisiekimo sistemos plėtra Šiaulių rajono savivaldybėje bus vykdoma užtikrinant gatvių, vietinės reikšmės kelių, privažiavimo kelių, automobilių stovėjimo ir laikymo aikštelių atnaujinimą ir įrengimą, plečiant ir modernizuojant gatvių, kelių, viešųjų teritorijų apšvietimą, didinant energijos vartojimo efektyvumą, diegiant saugaus eismo priemones rajono teritorijoje, atnaujinant ir plečiant Šiaulių rajono savivaldybės pėsčiųjų ir (arba) dviračių takus, dviračių aikšteles, šaligatvius ir pan. Tokiu būdu bus didinamas rajono gyventojų saugumas keliuose, mažinamas nelaimingų atsitikimų skaičius. Transporto sistemos efektyvumo didinimas ir plėtra bus vykdoma optimizuojant Šiaulių rajono reguliarių vietinio susisiekimo maršrutų tinklą, gerinant visuomeninio transporto paslaugų kokybę, skatinant ekologinio viešojo ir individualiojo transporto plėtrą.

Prioritetu taip pat bus siekiama atnaujinti ir plėtoti vandens tiekimo, vandens gerinimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūrą, lietaus nuotekų infrastruktūrą Šiaulių rajono savivaldybės teritorijoje. Tai padės didinti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumą, o ekonominiu ir aplinkosauginiu požiūriais – spręsti gyventojų problemas, mažinti aplinkos taršą nuotekomis, gerinti gyvenimo sąlygas.

Viešojo ir energetinės infrastruktūra yra svarbi sąlyga bendruomenės socialinei ir ekonominei veiklai plėtoti: ji sudaro tinkamas sąlygas kokybiškai gyvenamajai aplinkai ir gerovei sukurti, daro įtaką gyvenimo kokybės rodikliams. Siekiant užtikrinti efektyvią rajono viešąją bei energetinę infrastruktūrą, bus atliekami jos modernizavimo darbai, efektyvinant šilumos energijos suvartojimą, skatinant alternatyvių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą, gamybą ir skirstymą Šiaulių rajone, įgyvendinant kitas veiklas, kurios prisidėtų prie tausaus energijos vartojimo.

Gerinant Šiaulių rajono savivaldybės viešojo ūkio paslaugų kokybę bei infrastruktūrą, bus užtikrinamas viešojo ūkio paslaugų teikimas, atnaujinamos ir plėtojamos rajono kapinių teritorijos, gyvūnų priežiūros, laikymo ir laidojimo paslaugos, atnaujinamos ir įsigyjamos priemonės, skirtos viešojo ūkio paslaugų kokybei užtikrinti.

Darnios ir švarios aplinkos užtikrinimas bus skatinamas tobulinant atliekų tvarkymo sistemą, supažindinant, teikiant informaciją gyventojams atliekų rūšiavimo, perdirbimo ir mažinimo klausimais, stiprinant savivaldybės specialistų gebėjimus šioje srityje, išsaugant ir gerinant gamtinės aplinkos kokybę – tvarkant ir kuriant rajono parkus, žaliąsias apsaugines zonas, želdynus bei kitus kraštovaizdžio elementus, tvarkant apleistus statinius, teritorijas, užterštas teritorijas, remiant ir propaguojant aplinkos apsaugos iniciatyvas.

EFEKTYVI RAJONO SAVIVALDA IR VISUOMENĖS SAUGUMAS

Nuo vietos savivaldybių gebėjimų planuoti bei efektyviai, atsižvelgiant į gyventojų poreikius, koordinuoti, įgyvendinti sprendimus, priklauso rajono ekonominė, socialinė padėtis, reputacija regiono, šalies kontekste, galimybės naudotis ES parama ir kt. Todėl svarbu tobulinti Savivaldybės veiklos administravimą, didinti veiklos efektyvumą. Šio tikslo Šiaulių rajono savivaldybė sieks stiprindama darbuotojų, politikų ir savivaldybės įstaigų bei įmonių kompetenciją, gebėjimus, efektyvindama ir stiprindama interaktyvių elektroninių paslaugų ir priemonių spektrą, visapusiškai į savivaldybės valdymo ir veiklos efektyvinimą įtraukdama gyventojus, vykdydama teritorinį, finansinį ir strateginį planavimą, formuodama savivaldybės įvairdį. Prie šios veiklos įgyvendinimo prisidės Šiaulių rajono savivaldybės administracijos skyriai, padaliniai, savivaldybės įstaigos ir įmonės, teikiančios viešąsias paslaugas ar kitaip dalyvaujančios savivaldybės veiklų įgyvendinimo procese.

Šiaulių rajonas bus patrauklus gyventi, jei bus užtikrintas visuomenės saugumas, o rajonas bus bendruomeniškai atviras. Tai bus užtikrinama pasitelkiant Šiaulių rajono savivaldybės administracijos skyrius, struktūrinius padalinius, už saugumą atsakingas tarnybas, įstaigas ir organizacijas, aktyvią savivaldybės bendruomenę, pasiruošusią įsitraukti į įvairias gyventojų saugumą didinančias prevencines, švietėjiškas programas, savanorystės veiklas.

SVARBIAUSI DARBAI

Šiaulių rajono savivaldybė 2022–2024 metais planuoja atlikti keletą svarbiausių darbų (projektų), kuriems bus skiriamas Šiaulių rajono savivaldybės mero, Šiaulių rajono savivaldybės tarybos narių, Šiaulių rajono savivaldybės administracijos darbuotojų dėmesys ir Šiaulių rajono savivaldybės biudžeto, ES investicijų 2014–2020 metams bei kitų fondų, valstybės biudžeto bei kitos lėšos pagal Strateginio plėtros plano tikslus:

1. Modernaus verslo ir pažangaus žemės ūkio plėtros skatinimas:
 - 1.1. *Parengti mokesčių lengvatų verslui teikimo tvarką;*
 - 1.2. *Parengti Šiaulių rajono savivaldybės investavimo galimybių planą.*
2. Pilietiškos ir kūrybingos visuomenės ugdymas
 - 2.1. *Vykdyti dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvą Šiaulių rajono savivaldybėje.*
3. Turizmo vystymo ir kultūros paveldo įveiklinimo plėtra rajone:
 - 3.1. *Kuršėnų dvaro sodybos (unikalus kodas 16057) tvarkybos darbai ir pritaikymas kultūros ir verslo poreikiams (I etapas) Šiaulių rajono savivaldybės Etninės kultūros ir tradicinių amatų centro plėtra (3 etapas).*
 - 3.2. *Šiaulių rajono savivaldybės Etninės kultūros ir tradicinių amatų centro plėtra (3 etapas).*
 - 3.3. *Religinio turizmo plėtojimas ir priemonių įgyvendinimas.*
 - 3.4. *Piliakalnių priežiūra ir pritaikymas lankymui.*
 - 3.5. *Lankytinų ir kultūros paveldo objektų ženklavimas.*
4. Teritorinės sanglaudos didinimas:
 - 4.1. *Pavenčių laisvalaikio zonos įrengimas Kuršėnų mieste;*
 - 4.2. *Ventos upės viešosios erdvės Kuršėnų mieste įrengimas ir pritaikymas bendruomenės ir verslo poreikiams;*
 - 4.3. *Kompleksinis Kuršėnų miesto daugiabučių namų gyvenamųjų kvartalų sutvarkymas, II etapas;*

- 4.4. *Gruzdžių miestelio bendruomeninės ir viešosios infrastruktūros kompleksinis atnaujinimas;*
- 4.5. *Raudėnų mokyklos-daugiafunkcio centro II korpuso pritaikymas vietos gyventojų poreikiams;*
- 4.6. *Šiaulių rajono Gegužių kaimo Vėtrungės gatvės dalies rekonstravimas“.*
5. Aukštos ugdymo ir švietimo paslaugų kokybės bei jų prieinamumo kiekvienam gyventojui užtikrinimas:
 - 5.1. *Šiaulių r. Ginkūnų Sofijos ir Vladimiro Zubovų progimnazijos, Dubysos aukštupio ir Voveriškių mokyklų teikiamų paslaugų plėtra, įsteigiant ikimokyklinio ugdymo grupes;*
 - 5.2. *Ginkūnų Sofijos ir Vladimiro Zubovų progimnazijos pastato atnaujinimas;*
 - 5.3. *Šiaulių r. Meškuičių gimnazijos pastato atnaujinimas;*
 - 5.4. *Šiaulių r. Kuršėnų Pavenčių mokyklos-daugiafunkcio centro modernizavimas;*
 - 5.5. *Kuršėnų lopšelio-darželio (Liepų al.) kiemo aikštelės ir pėsčiųjų takų atnaujinimas;*
 - 5.6. *Kuršėnų lopšelio-darželio „Nykštukas“ šilumos sistemos, šalto, karšto vandentiekio ir buitinių nuotekų tinklų rekonstrukcija;*
 - 5.7. *Savivaldybės bendrojo ugdymo mokyklų tinklo optimizavimas;*
 - 5.8. *Įtraukiojo ugdymo nuostatų įgyvendinimas ikimokyklinio ugdymo įstaigose ir bendrojo ugdymo mokyklose;*
 - 5.9. *Pedagoginių darbuotojų pritraukimas;*
 - 5.10. *STEAM veiklos plėtotė;*
 - 5.11. *Projektų „Lyderių laikas 3“ pokyčio projekto „Ugdymas netradicinėse erdvėse“, „LECTIO DE VIA / Skaitymo kelias“ „Kokybės krepšelis“ ir „Bendrojo ugdymo turinio ir organizavimo modelių sukūrimas ir išbandymas bendrajame ugdyme“, programos „Erasmus+“ 1 pagrindinio veiksmo bendrojo ugdymo mobilumo projekto Nr. 2021-1-LT01-KA122-SCH-000014095 „Įtraukusis ugdymas: nuo iššūkio link galimybės“ įgyvendinimas, dalyvavimas partnerio teisėmis įgyvendinant programos „Erasmus+“ projekto Nr. 2020-1-LT01-KA104-077640 „Socialinių-emocinių kompetencijų tobulinimas profesinei ir asmeninei sėkmei“;*
 - 5.12. *Mokinių ir ugdytinių sveikatinimo priemonių įgyvendinimas;*
 - 5.13. *Kuršėnų sporto mokyklos veiklos plėtra Savivaldybės kaimiškiose vietovėse.*
6. Pilietiškos ir kūrybingos visuomenės ugdymas
 - 6.1. *Pastato Kuršėnuose, Vytauto g. 1, rekonstravimas ir Šiaulių rajono savivaldybės viešosios bibliotekos patalpų įrengimas bei teritorijos prie pastato sutvarkymas Šiaulių rajono savivaldybės kultūros centro Bridų filialo pastato atnaujinimas.*
7. Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas:
 - 7.1. *Pirminės sveikatos priežiūros įstaigų atnaujinimas Kuršėnų m.;*
 - 7.2. *Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra Šiaulių rajone;*
 - 7.3. *Kompleksinių paslaugų šeimai teikimas Šiaulių rajone;*
 - 7.4. *Sveikos gyvensenos skatinimas Šiaulių rajone;*
 - 7.5. *Bendruomeninių vaikų globos namų ir vaikų dienos centrų tinklo plėtra Šiaulių rajone;*
 - 7.6. *Bendruomeninių apgyvendinimo bei užimtumo paslaugų asmenims su proto ir (ar) psichikos negalia plėtra Šiaulių rajono savivaldybėje.*
8. Modernios susisiekiimo sistemos plėtra:

8.1.	<i>Kuršėnų miesto Daugėlių gatvės rekonstravimas ir pėsčiųjų dviračių takų įrengimas;</i>
8.2.	<i>Kuršėnų miesto Pramonės gatvės rekonstravimas;</i>
8.3.	<i>Naisių kaimo Mišeikių gatvės rekonstravimas;</i>
8.4.	<i>Gegužių kaimo Vėtrungės gatvės rekonstravimas;</i>
8.5.	<i>Eismo saugumo priemonių gerinimas Šiaulių rajone;</i>
8.6.	<i>Ginkūnų kaimo Švedės gatvės kapitalinis remontas;</i>
8.7.	<i>Kairių miestelio Salduvės gatvės rekonstravimas.</i>
9.	Darnios ir švarios aplinkos užtikrinimas:
9.1.	<i>Nugeležinimo įrenginių Pakapės kaime statyba;</i>
9.2.	<i>Technologinių įrenginių, išvalančių fluoridus geriamajame vandenyje, Kurtuvėnų miestelyje statyba;</i>
9.3.	<i>Buitinių nuotekų ir vandentiekio tinklų Gruzdžių miestelyje, S. Dariaus ir S. Girėno gatvėje, įrengimas;</i>
9.4.	<i>Komunalinių atliekų rūšiuojamojo surinkimo infrastruktūros plėtra Šiaulių regione;</i>
9.5.	<i>Šiaulių rajono vietovių kraštovaizdžio tvarkymas, II etapas;</i>
9.6.	<i>Makrofitų biomasės šalinimas Kairių ežere ir priekrantėse;</i>
9.7.	<i>Buitinių nuotekų ir vandentiekio tinklų Kuršėnų mieste išplėtimas (II etapas);</i>
9.8.	<i>Buitinių nuotekų ir vandentiekio tinklų Kuršėnų mieste išplėtimas (III etapas);</i>
9.9.	<i>Nuotekų valymo įrenginių Kairių ir Meškuičių miesteliuose rekonstravimas;</i>
9.10.	<i>Giluminių gręžinių įrengimas Šilėnų ir Svirbučių kaimuose;</i>
9.11.	<i>Buitinių nuotekų ir vandentiekio tinklų Ginkūnų kaime išplėtimas.</i>
PLANUOJAMI PASIEKTI REZULTATAI	
Planuojami pasiekti rezultatai numatyti Šiaulių rajono savivaldybės strateginio veiklos plano 2022–2024 metams programose (1–9 priedai).	

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIAI TIKSLAI	
Šiaulių rajono savivaldybės strateginio veiklos plano 2022–2024 metams strateginiai tikslai, tikslai ir uždaviniai atitinka strateginio plėtros plano prioritetus, tikslus ir uždavinius. Konkrečios įgyvendinamos priemonės bus numatomos atitinkamose programose, kurios dar gali būti skaidomos į atskirus projektus, ir skirtos įgyvendinti strateginį veiklos planą.	
Kodas	SAVIVALDYBĖS STRATEGINIO TIKSLO PAVADINIMAS
01	KONKURENCINGA RAJONO EKONOMIKA
1.1.	tikslas. Modernaus verslo ir pažangaus žemės ūkio plėtros skatinimas
1.1.1.	uždavinys. Skatinti gyventojų verslumą.
1.1.2.	uždavinys. Plėtoti paramą ir formuoti verslui bei investicijoms palankią aplinką.
1.1.3.	uždavinys. Vystyti konkurencingą žemės ūkį ir miškininkystę.
1.2.	tikslas. Turizmo vystymo ir kultūros paveldo įveiklinimo plėtra rajone
1.2.1.	uždavinys. Didinti turizmo paslaugų kokybę bei įvairovę, plėtoti turizmo infrastruktūrą.
1.2.2.	uždavinys. Saugoti ir puoselėti kultūros ir gamtos paveldą, jį pritaikant viešosioms reikmėms.
1.3.	tikslas. Teritorinės sanglaudos didinimas
1.3.1.	uždavinys. Kompleksiškai plėtoti miesto gyvenamąsias teritorijas ir viešąsias erdves.

1.3.2. uždavinys. Kompleksiškai plėtoti kaimo gyvenamąsias teritorijas ir viešąsias erdves.	
02	SUMANI, PILIETIŠKA, KŪRYBINGA, SOCIALIAI SAUGI IR SVEIKA VISUOMENĖ
2.1. tikslas. Aukštos ugdymo ir švietimo paslaugų kokybės bei jų prieinamumo kiekvienam gyventojui užtikrinimas	
2.1.1. uždavinys. Modernizuoti švietimo įstaigas, gerinti ugdymo aplinką jose ir materialinę bazę, diegti inovacijas.	
2.1.2. uždavinys. Tobulinti ugdymo ir švietimo paslaugas, jų kokybę ir prieinamumą.	
2.1.3. uždavinys. Skatinti mokymąsi visą gyvenimą.	
2.2. tikslas. Pilietiškos ir kūrybingos visuomenės ugdymas	
2.2.1. uždavinys. Remti ir skatinti nevyriausybinę organizacijų, bendruomenių, gyventojų iniciatyvas bei veiklas.	
2.2.2. uždavinys. Plėtoti ir vystyti kultūros įstaigų infrastruktūrą.	
2.2.3. uždavinys. Plėtoti rajono kultūrinę veiklą.	
2.2.4. uždavinys. Įgyvendinti jaunimo politiką Šiaulių rajone.	
2.3. tikslas. Socialiai saugios ir sveikos visuomenės formavimas	
2.3.1. uždavinys. Užtikrinti socialinių paslaugų kokybę, įvairovę ir prieinamumą, skatinti socialinę integraciją.	
2.3.2. uždavinys. Didinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę ir prieinamumą.	
2.3.3. uždavinys. Skatinti sveikatinimą ir didinti gyventojų fizinį aktyvumą.	
03	SUBALANSUOTA RAJONO INFRASTRUKTŪRA IR APLINKA
3.1. tikslas. Modernios susisiekimo sistemos plėtra	
3.1.1. uždavinys. Gerinti ir plėsti rajono susisiekimo infrastruktūrą, modernizuoti eismo organizavimo sistemą.	
3.1.2. uždavinys. Vystyti viešojo ir ekologinio transporto sistemą.	
3.2. tikslas. Efektyvios inžinerinio aprūpinimo sistemos kūrimas ir vystymas	
3.2.1. uždavinys. Modernizuoti ir plėsti vandens tiekimo bei nuotekų šalinimo infrastruktūrą.	
3.2.2. uždavinys. Užtikrinti efektyvią rajono viešąją bei energetinę infrastruktūrą.	
3.2.3. uždavinys. Gerinti savivaldybės viešojo ūkio paslaugų kokybę bei infrastruktūrą.	
3.3. tikslas. Darnios ir švarios aplinkos užtikrinimas	
3.3.1. uždavinys. Tobulinti atliekų tvarkymo sistemą.	
3.3.2. uždavinys. Išsaugoti ir gerinti gamtinės aplinkos kokybę.	
04	EFEKTYVI RAJONO SAVIVALDA IR VISUOMENĖS SAUGUMAS
4.1. tikslas. Efektyvaus, gyventojų poreikius atitinkančio viešojo valdymo užtikrinimas	
4.1.1. uždavinys. Didinti savivaldybės valdymo ir veiklos efektyvumą.	
4.1.2. uždavinys. Vykdyti teritorinį, finansinį ir strateginį planavimą.	
4.1.3. uždavinys. Formuoti savivaldybės įvaizdį.	
4.2. tikslas. Saugumo rajone didinimas	
4.2.1. uždavinys. Užtikrinti viešąją tvarką ir saugumą.	
4.2.2. uždavinys. Vykdyti prevencines programas.	

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO PROGRAMOS IR KOORDINATORIAI	
Įgyvendinant Šiaulių rajono savivaldybės strateginį veiklos planą 2022–2024 metams, vykdomos šios programos:	

1. Savivaldybės veiklos ir saugios aplinkos užtikrinimo programa (kodas 01). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vedėjas.

2. Ekonominės plėtros, visuomeninių iniciatyvų skatinimo, turizmo ir žemės ūkio plėtros programa (kodas 04). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Ekonomikos ir verslo plėtros skyriaus vedėjas.

3. Projektų finansavimo programa (kodas 05). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Investicijų ir projektų valdymo skyriaus vedėjas.

4. Seniūnijų veiklos programa (kodas 06). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos seniūnų seniūnas.

5. Komunalinio ūkio plėtros, savivaldybės turto valdymo, vietinės reikšmės kelių, gatvių priežiūros ir plėtros programa (kodas 10). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Turto valdymo skyriaus vedėjas.

6. Švietimo ir sporto veiklos programa (kodas 12). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriaus vedėjas.

7. Kultūros plėtros programa (kodas 13). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Kultūros skyriaus vedėjas.

8. Aplinkos apsaugos programa (kodas 14). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Aplinkos apsaugos skyriaus vedėjas.

9. Socialinės paramos, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros programa (kodas 16). Programos koordinatorius – Šiaulių rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriaus vedėjas.

SAVIVALDYBĖS STRATEGINIO VEIKLOS PLANO PRIEDAI

1 priedas. Savivaldybės veiklos ir saugios aplinkos užtikrinimo programa (kodas 01).

2 priedas. Ekonominės plėtros, visuomeninių iniciatyvų skatinimo, turizmo ir žemės ūkio plėtros programa (kodas 04).

3 priedas. Projektų finansavimo programa (kodas 05).

4 priedas. Seniūnijų veiklos programa (kodas 06).

5 priedas. Komunalinio ūkio plėtros, savivaldybės turto valdymo, vietinės reikšmės kelių, gatvių priežiūros ir plėtros programa (kodas 10).

6 priedas. Švietimo ir sporto veiklos programa (kodas 12).

7 priedas. Kultūros plėtros programa (kodas 13).

8 priedas. Aplinkos apsaugos programa (kodas 14).

9 priedas. Socialinės paramos, socialinių paslaugų ir sveikatos priežiūros programa (kodas 16).